

CALITATEA VIETII

Revistă de politici sociale

Anul XXVI • Nr. 2 • 2015

CUPRINS

CONFERINȚĂ INTERNATIONALĂ

Alexandra DELIU, Elena TUDOR – Prezentarea conferinței <i>Quality of Life: a Challenge for Social Policy</i> , ICCV, 2015	103
Alexandra DELIU, Elena TUDOR, Alexandra VÎLCU – Secțiunea <i>Impact of International Migration on Societies and quality of Life</i> din cadrul conferinței internaționale <i>Quality of Life: A Challenge for Social Policy</i> , ICCV, Academia Română, 23–25 aprilie 2015	108
Cristina LINCARU, Vasilica CIUCĂ, Draga ATANASIU, Codruța DRĂGOIU – Regional Differences Illustrated by Registered Unemployment Maps with Natural Intervals Jenks at Local Administrative Units LAU 2 level (NUTS 5) in Romania	115
Ioan MĂRGINEAN – Politicile sociale, instrument de îmbunătățire a calității vieții populației....	131

CALITATEA VIETII

Irina Maria ZAMFIRESCU – Housing eviction, displacement and the missing social housing of Bucharest	140
---	-----

POLITICI SOCIALE

Daniel ARPINTE – Microcreditarea ca instrument pentru incluziune socială.....	155
---	-----

METODOLOGIE

Alexandra GHEONDEA-ELADI – Conducting critical literature reviews: a methodological note.....	167
---	-----

RECENZII

Cătălin ZAMFIR, Iancu FILIPESCU (coord.), <i>Sociologia românească: 1900-2010. O istorie socială</i> , București, Editura Eikon, 2015 (Mariana Buceanu, Mona Simu).....	191
---	-----

CALITATEA VIETII, XXVI, nr. 2, 2015, p. 101–196

QUALITY OF LIFE

A Journal of Social-Policy Issues

Vol. XXVI • No. 2 • 2015

CONTENTS

INTERNATIONAL CONFERENCE

Alexandra DELIU, Elena TUDOR – Presenting the conference <i>Quality of Life: a Challenge for Social Policy</i> , ICCV, 2015.....	103
Alexandra DELIU, Elena TUDOR, Alexandra VÎLCU – The section <i>Impact of International Migration on Societies and Quality of Life</i> of the International Conference <i>Quality of Life: A Challenge for Social Policy</i> , RIQL, Romanian Academy, 23–25 April, 2015	108
Cristina LINCARU, Vasilica CIUCĂ, Draga ATANASIU, Codruța DRĂGOIU – Regional differences illustrated by registered unemployment maps with natural intervals Jenks at local administrative units LAU2 level (NUTS 5) in Romania.....	115
Ioan MĂRGINEAN – Social policy tool to improve the quality of people's life	131

QUALITY OF LIFE

Irina Maria ZAMFIRESCU – Housing eviction, displacement and the missing <i>social housing of Bucharest</i>	140
--	-----

SOCIAL POLICY

Daniel ARPINTE – Micro-credits as an instrument for social inclusion	155
--	-----

METHODOLOGY

Alexandra GHEONDEA-ELADI – Conducting critical literature reviews: a methodological note.....	167
---	-----

BOOK REVIEWS

Cătălin ZAMFIR, Iancu FILIPESCU (coord.), <i>Sociologia românească: 1900-2010. O istorie socială</i> , București, Editura Eikon, 2015 (Mariana Buceanu, Mona Simu).....	191
---	-----

CALITATEA VIETII, XXVI, nr. 2, 2015, p. 101–196

CONFERINȚĂ INTERNACIONALĂ

**PREZENTAREA CONFERINȚEI *QUALITY OF LIFE:*
A CHALLENGE FOR SOCIAL POLICY, ICCV, 2015**

**ALEXANDRA DELIU
ELENA TUDOR**

În perioada 23–25 aprilie, a avut loc conferința internațională *Quality of Life: a Challenge for Social Policy*, organizată de Institutul de Cercetare a Calității Vieții cu ocazia aniversării a 25 de ani de existență în sfera academică românească. Evenimentul a beneficiat de prezența unor personalități din mediul academic și decizional românesc, dar și a unor participanți din străinătate.

În deschiderea conferinței au prezentat comunicări științifice profesor dr. Cătălin Zamfir, membru corespondent al Academiei Române și director al Institutului de Cercetare a Calității Vieții; prof. dr. Luminița Chivu, director al Institutului Național de Cercetări Economice „Costin C. Kirilescu”. De asemenea au avut intervenții de salut și de apreciere a activității institutului doamna Rovana Plumb, Ministrul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice; prof. dr. Vasile Dâncu, președintele Institutului Român pentru Evaluare și Strategie.

În comunicarea sa, doamna Luminița Chivu a discutat despre calitatea vieții dintr-o perspectivă economică și a atras atenția asupra ratelor ridicate de pensionari și şomeri în rândul populației. Cu privire la piața forței de muncă calificate la nivel național în domenii ca sănătatea sau învățământul, prof. dr. Luminița Chivu a ridicat întrebarea *Oare în căte secole ar trebui să instituim noi stare de urgență?* În discursul său cu privire la cauzele care stau la baza problemelor economice și sociale ale României a urmărit o linie comparativă la nivel european și a recomandat utilizarea unor indicatori ai calității vieții care să cuprindă *durata vieții active a unei generații*.

La rândul său, profesorul Zamfir a vorbit despre sociologia românească și schimbarea socială proiectată, problematizând statutul sociologiei și al sociologilor și invitând la reflecții despre implicarea sociologiei, ca modalitate de a produce cunoaștere a realității sociale, în măsurile orientate către îmbunătățirea societății. În această discuție, o dimensiune importantă este dialectica politic/sociologic: ce poate face sociologia, transpus în statutul conferit acestei științe de către mediul politic, unde este de găsit puterea decizională. Referiri constante, menite să confere

Adresele de contact ale autorilor: Alexandra Deliu, Elena Tudor, Institutul de Cercetare a Calității Vieții al Academiei Române, Calea 13 Septembrie, nr. 13, sector 5, 050711, București, România, e-mail: alexandradeliu@yahoo.com; elenatudor7@yahoo.com.

o serie de referințe empirice, au fost făcute la situația României, de la perioada comunistă până la variantele crize caracteristice tranzitiei de după 1989.

În continuarea au prezentat comunicările doi din cei patru invitați străini în calitate de *Keynote speakers*. În comunicarea sa, Ruut Veenhoven, profesor emerit la Universitatea Erasmus, Rotterdam, intitulată *Greater happiness for a greater number: How can that be achieved?*, a cuprins o primă parte în care publicului i-au fost prezentate câteva repere teoretice asupra satisfacției, centrate pe utilitarism, următoare de câteva exemple de măsurători ale satisfacției, precum și o tipologie a acesteia, după criteriul temporal (de moment vs. de durată) și cel al cuprinderii (domeniu vs. întreg). Acestea au fost următoare de prezentarea unor date cantitative longitudinal, ceea ce a constituit apropierea de întrebarea centrală, referitoare la posibilitatea atingerii unor nivele de fericire mai mari, pentru un număr mai mare de indivizi. Răspunsul adus de Veenhoven este unul multidimensional, cuprinzând atât elemente cu caracter structural – buna guvernare, societate și instituții acceptabile (*livable*), cât și elemente cu caracter mai degrabă individual – luarea unor decizii fundamentale, precum și atenție îndreptată către propriile stări de spirit.

Claire Wallace, profesor la Universitatea din Aberdeen, a făcut o trecere în revistă a conceptelor folosite în sfera calității vieții, discutând punctele tari și punctele problematice ale premiselor teoretico-metodologice aduse de acestea. Prezentarea sa, *What is quality of life? Theories and measurements*, a constituit un spațiu al analizei implicațiilor unor perspective diferite asupra bunăstării și calității vieții: abordări individualiste, asociate neo-liberalismului, care promovează norme pe care indivizii trebuie să le atingă, dar care nu acordă suficientă importanță contextului social; abordări centrate pe calitatea vieții, care depășesc nivelul exclusiv individual și care conduc la construirea unor indicatori din care, spune Wallace, este dificil să alegi. Este prezentată și abordarea sociologică situată în opozиie cu cele mai degrabă economice sau psihologice, care analizează fericirea din perspectivă constructivistă, ca un „proiect biografic”, dar care este lipsită de elemente care sunt anorate în situația socială și care se referă la societate. Propunerea lui Wallace este aceea de a studia, la nivel comunitar dar și societal, atât zone dezvoltate ale lumii, cât și unele considerate uneori marginale și de a folosi un număr mai redus de indicatori ai calității vieții, în scopul creșterii coerentei analizelor.

A doua zi a conferinței a fost deschisă de prezentarea cu titlul *Measuring and monitoring the well-being at national level: the BES project in Italy*, a Filomenei Maggino, profesor asociat la Universitatea din Firenze, care a tratat subiectul bunăstării la nivel național, punând accent pe măsurarea și monitorizarea acesteia. A urmat Christian Suter, profesor la Universitatea din Neuchâtel, cu prezentarea *Quality of life and well-being in Switzerland and its evolution over the past decades* care a discutat despre bunăstare și calitatea vieții în Elveția, demonstrând, pe baza analizării de date cantitative, că aceste concepte sunt multidimensionale și

că există deosebiri între determinanții acestora la nivel individual, respectiv societal.

Conferința a servit drept gazdă pentru lansarea a cinci volume. Materializare a unui proiect substanțial de centralizare și analiză a publicisticii sociologice românești din secolul al XX-lea și începutul secolului XXI, *Sociologia românească: 1900–2010. O istorie socială a Sociologiei Românești*, coordonată de Cătălin Zamfir și Iancu Filipescu, oferă cititorilor o perspectivă globală asupra evoluției cantitative, dar și tematice, a demersurilor sociologice românești, fiind fundamentală pentru înțelegerea spațiului sociologic național. Prin volumul *Studii sociologice 2004–2014*, Ioan Mărginean pune la dispoziția publicului analizele și perspectivele proprii asupra unor probleme cu care se confruntă societatea românească contemporană, publicația constituind o reunire a studiilor autorului, apărute în perioada menționată în titlu. Același autor aduce, alături de Marian Vasile, volumul coordonat intitulat *Dicționar de calitatea vieții* – o trecere explicativă în revistă a perspectivelor teoretice și metodologice asociate studiului calității vieții. *Asistența socială în România după 25 de ani: răspuns la problemele tranziției*, carte coordonată de Elena Zamfir, Simona Stănescu și Daniel Arpinte, aduce în prim-plan statutul asistenței sociale în contextul românesc post-decembrist, discutând provocările asociate acestui domeniu. Seria volumelor lansate în cadrul conferinței a fost completată de *Minimul de trai – o provocare în societatea românească*, al Adinei Mihăilescu. Aici, autoarea dezbatе probleme sociale majore, cum ar fi sărăcia, asociate unor subiecte precum consumul sau grupurile vulnerabile.

În primele două zile ale conferinței, au avut loc trei mese rotunde în limba română: *Acces pe piața muncii* (organizată de către Friederich-Ebert-Stiftung), *Vîitorul sociologiei (Future of sociology)* și *Sondaje contemporane (Nowadays surveys)*. La acestea au participat oameni de știință cu o bogată activitate publicistică și au fost abordate teme fundamentale în dezvoltarea și configurațiile actuale ale sociologiei – răspuns la actualitate și conceptualizarea/ definirea viitorului demersurilor sociologice, adevararea sondajelor, ca modalități de cunoaștere a societății/ a unor sectoare specifice și încrederea în datele astfel obținute.

Amploarea evenimentului – două sute de participanți, atât din România cât și din străinătate, deși o provocare pentru coerentă, a permis atingerea a numeroase subiecte relevante pentru științele sociale, și, de asemenea, a condus în mod firesc la întâlnirea unei multitudini de perspective sau puncte de plecare în analiza calității vieții și politicilor sociale. În cadrul conferinței, au fost abordate diverse teme de actualitate, structurate în douăzeci și șase de secțiuni destinate prezentărilor orale. În afara acestora, conferința a mai cuprins o secțiune de treisprezece postere și, de asemenea, a reunit treisprezece lucrări distribuite. Secțiunile conferinței au răspuns varietății scenelor sociale și ale problemelor sociale de interes în societățile actuale, atât specifice anumitor zone – spre exemplu, în secțiunile *Quality of Life in Romania* și *Using subjective well-being and quality of life indicators in public policy: a Latin American perspective*, cât și

situate la un nivel mai ridicat de generalitate – în secțiuni ca *Social beliefs and subjective well-being in post-transitional societies, Precarious Prosperity and Quality of Life* sau *Social policy as a tool for sustainable development*.

Activitățile pe secțiuni au constituit o componentă importantă a conferinței, acoperind teme de mare interes pentru domeniul vast al științelor sociale, cu precădere importante pentru studiul calității vieții:

1. *Well-being and the quality of life in ageing societies – theoretical and empirical challenges.*
2. *Environment, consumption and sustainability: cross-disciplinary perspectives.*
3. *Social and Geopolitical Changes in XXI Century.*
4. *Assessing the rule of social relations.*
5. *Inequality and Well-being: Methodological Considerations and Comparative Perspectives.*
6. *Social beliefs and subjective well-being in post-transitional societies.*
7. *Precarious Prosperity and Quality of Life.*
8. *Changes in work and employment: New directions in the sociology of work.*
9. *Social policy as a tool for sustainable development.*
10. *Social values and social relations.*
11. *Impact of international migration on societies and quality of life.*
12. *Local development: experiences and challenges.*
13. *Gender equality and quality of life.*
14. *Sustainable level of living in contemporary world.*
15. *Healthy lifestyles and well-being.*
16. *Teaching Social Sciences in a Changing University Landscape.*
17. *Child Well-Being: Levels and Correlates.*
18. *Quality of life in Romania.*
19. *Vicinities, communities and societies. New trends and old pathways in social sciences.*
20. *Answers of the social economy to current challenges on the labour market.*
21. *Strategies to improve school attendance.*
22. *Faces of resilience: from local view to global issues.*
24. *Young people in changing social landscapes.*
25. *Current methodological debates in Quality of Life research.*
26. *Social risks and contemporary challenges to social policy.*

De asemenea, conferința a inclus o sesiune de postere, lucrările putând fi discutate cu autorii acestora pe durata conferinței:

1. *The implications of computer and the internet use on social development at young adults* – Oana-Elena Rădăcină.
2. *Analysis of risk and protective factors among juvenile offenders and young people from Probation Service, Cluj County (2002–2013)* – Ioana Baumgarten.
3. *The perceived job satisfaction in the IT sector in Cluj-Napoca* – Agota-Alice Birtalan.

4. *How sustainable policies support a country human development: a fixed effect panel data model* – Felicia Alina Dinu, Sorin Cace.
5. *Urban inequalities in socialistic cities: a housing study of Bucharest, Romania* – Alina Huzui-Stoiculescu.
6. *Subjective well-being during economic recession in European countries* – Vladimir Mentus.
7. *Violent love affairs of teens* – Simona Ionela Mihaiu.
8. *Romania's TV infrastructure: standards, technology and product life-cycle* – Silvia Popa.
9. *The hidden face of Facebook: informing the youth of the risks of virtual communication* – Remus Runcan.
10. *Stamps of social problems in Romanian written press* – Mona Simu.
11. *Migrația internațională din regiunea istorică Moldova* – Iuliana-Valentina Negru.
12. *Consequences of migration in the rural area of Moldova region* – Georgiana Toth.
13. *Women's social remittances and their implications at household level: evidences from Eastern Romania* – Ionela Vlase.

BIBLIOGRAFIE

- Mărginean, I., *Studii sociologice 2004–2014*, București, Editura Pro-Universitaria, 2015.
- Mărginean, I., Vasile, M., *Dicționar de calitatea vieții*, București, Editura Academiei Române, 2015.
- Mihăilescu, A., *Minimul de trai – o provocare în societatea românească*, București, Editura Academiei Române, 2014.
- Zamfir, C., Filipescu, I., (coord.), *Sociologia românească: 1900–2010. O istorie socială*, Cluj-Napoca, Editura Școala Ardeleană; București, Editura Eikon, 2015.
- Zamfir, E., Stănescu, S., Arpinte, D., (coord.), *Asistența socială în România după 25 de ani: răspuns la problemele tranzitiei*, Cluj-Napoca, Editura Școala Ardeleană, 2015.

Mese rotunde:

- *Acces pe piața muncii și calitatea vieții* – organizată de Friederich-Ebert-Stiftung.
- *Viitorul sociologiei (Future of sociology)* – C. Zamfir, H. Rusu, V. Dâncu, moderator B. Voicu.
- *Sondaje contemporane (Nowadays surveys)* – D. Abraham, M. Comşa, M. Palada, moderator I. Mărginean.

**SECȚIUNEA *IMPACT OF INTERNATIONAL MIGRATION
ON SOCIETIES AND QUALITY OF LIFE* DIN CADRUL
CONFERINȚEI INTERNAȚIONALE *QUALITY OF LIFE:
A CHALLENGE FOR SOCIAL POLICY*, ICCV,
ACADEMIA ROMÂNĂ, 23–25 APRILIE 2015**

**ALEXANDRA DELIU
ELENA TUDOR
ALEXANDRA VÎLCU**

Între secțiunile conferinței s-a numărat și cea intitulată *Impact of International Migration on Societies and Quality of Life*, în care migrația internațională a fost tratată folosind variate perspective, atât teoretice cât și metodologice. Existența acestei secțiuni este convergentă cu preocupările a numeroși cercetători care studiază migrația: migrație și rețele sociale (Şerban, 2011; Şerban și Voicu, 2010), migrație și satisfacție cu viața (Voicu și Vasile, 2014), migrație de revenire (Vlase, 2013) etc. În același timp, ea constituie un răspuns firesc din partea lumii științifice la realitatea românească, în care migrația externă pentru muncă este un fenomen vast. Această secțiune a cuprins 12 prezentări orale, structurate în trei sesiuni, precum și o lucrare distribuită.

Prima sesiune: *Construcție socială, familie, discurs, atitudini*

În cadrul primei sesiuni dedicată migrației au fost prezentate cinci lucrări. Deși cu aparență unei sesiuni eterogene, în care au fost invocate atât metode cantitative, cât și metode calitative de producere a datelor și analiză ulterioară, aceasta a reunit prezentări al căror numitor comun este ușor identificabil: modul în care migrația este prezentă în spațiul social, atât la nivel atitudinal, cât și ca fenomen cu efecte vizibile sau componentă importantă a discursurilor sociale și a construcțiilor identitare.

Prima lucrare prezentată, *Influence of Labor Migration on Quality of Life and the Family relations in Tadjikistan* (Influența migrației pentru muncă asupra calității vieții și relațiilor de familie în Tadjikistan), analizează fluxul de migrație ce conectează Tadjikistanul și Federația Rusă. Autorul, Sergey V. Ryazantsev,

Adresele de contact ale autorilor: Alexandra Deliu, Elena Tudor, Alexandra Vîlcu, Institutul de Cercetare a Calității Vieții al Academiei Române, Calea 13 Septembrie, nr. 13, sector 5, 050711, București, România, e-mail: alexandradeliu@yahoo.com; elenatudor7@yahoo.com; sandravilcu@yahoo.co.uk.

discută impactul migrației asupra formelor și relațiilor de familie, precum dinamica și structura fluxului de remitențe din Federația Rusă către Tadjikistan, utilizând atât date rezultate în urma unor anchete sociale de ampoare, cât și date calitative, obținute prin intermediul interviurilor în profunzime. Pornind din aceste puncte, Ryzantsev ajunge la tema politicilor de migrație și prezintă o serie de măsuri care, luate la nivelul țării de origine, ar reduce dimensiunile fenomenului de migrație, cum ar fi creșterea ofertei de locuri de muncă în Tadjikistan sau stimularea folosirii remitențelor în scopuri antreprenoriale.

În a doua lucrare, Tünde Turai face o analiză a practicilor cotidiene în zonele de graniță, referindu-se la frontieră dintre Ungaria, România și Serbia. Confluențele dintre local și global, identitate individuală și identitate națională, prescripții structurale și practici de zi cu zi sunt aduse în prim plan. Lucrarea *Social Construction of Lives by Frontiers. Analysis of Quotidian Cross-Border Interactions in the Hungarian–Romanian–Serbian Tri-Border Area* (Construirea socială a vieților prin frontieră. Analiză a interacțiunilor cotidiene de la graniță în zona axei ungără–română–sârbă) evidențiază caracterul construit în interacțiune al granițelor sociale, care se pot suprapune cu, dar, adesea, pot fi diferite de cele geo-politice și face referire, explicit și implicit, la conceptul de stat național, a cărui bogată carieră din modernitate este acum provocată de caracterul permeabil al frontierelor. Totodată, sunt analizate strategiile de adaptare la viață, în zone de graniță, și traversarea cotidiană a acesteia, cu impactul său asupra identității și relațiilor sociale.

Cea de-a treia lucrare, aparținându-i Alexandrei Deliu, *International mobility and subjective well-being. Migrants' accounts on change and life satisfaction* (Mobilitatea internațională și bunăstarea subiectivă. Percepțiile migranților asupra schimbării și satisfacției cu viața), a analizat discursurile migranților din două comunități rurale românești, urmărind apariția și utilizarea unor concepte asociate cu calitatea vieții, cum ar fi, între altele, aşteptări, viață (mai) bună, trai decent. Bazată pe date calitative, analiza a oferit o imagine a modului în care originea (România) și destinația (aici, Spania și Italia) sunt construite discursiv ca spații sociale contradictorii, strategiile de viață, de exemplu, migrația, fiind supuse unor constante re-gândiri și re-programări. Pe de o parte fenomen social total (Sandu, 2010), migrația ca experiență de viață construită discursiv a fost elementul central al prezentării, împreună cu implicațiile acesteia pentru calitatea percepută a vieții, ca rezultat al unor evaluări constante din partea indivizilor.

Transnaționalismul, solidaritatea inter-generațională și tehnologiile de informare și comunicare (ICT) au stat la baza celei de-a patra prezentări, *Co-presence routines, well-being, care and conflict within transnational families in the digital age* (Rutine ale co-prezenței, bunăstare, îngrijire și conflict în cadrul familiilor transnaționale în era digitală). Prezentarea a fost o analiză a transformărilor, a construirii active a spațiului familial și a utilizării tehnologiei ca resursă pentru acțiunea socială (*doing family*). Discursul Mihaelei Nedelcu a oferit o imagine a adaptării (prezenței, noțiunii de familie) în situații dominate de distanță fizică dintre indivizi, materialul empiric fiind generat prin interviuri cu migranți români din Canada.

Ultima prezentare, *Attitudes towards emigration. A quantitative approach* (Atitudini față de emigrație. O abordare cantitativă), a utilizat datele World Values Survey 2012 pentru România și a propus un model de măsurare a atitudinii față de emigrare bazat pe variabile ca orientarea valorică a indivizilor (naționalism), experiența de migrație sau vîrstă. Modelul a fost rulat în trei cazuri diferite: la nivelul întregului eșantion, la nivelul subeșantionului de persoane cu experiență anterioară de migrație, respectiv pentru subeșantionul format din persoane fără experiență de migrație. Autorii arată că experiența de migrație nu influențează atitudinile față de emigrare, ele fiind puternic asociate, în schimb, cu orientarea valorică, dar și că acestea nu sunt în mod direct determinante de amploarea fenomenului.

Sesiunea a fost structurată simetric, fiind deschisă și încheiată de lucrări bazate, în principal sau exclusiv, pe date cantitative, oferind în același timp, prin prezentările intermediare, spațiu de discuție pe marginea unor metodologii calitative.

A doua sesiune: *Migrația tinerilor, efecte asupra copiilor rămași acasă, transnaționalism*

În cadrul celei de-a doua sesiuni au fost două prezentări diferite atât prin tematica lor, cât și din punctul de vedere al metodologiei utilizate. Sesiunea a început cu prezentarea Alinei Botezat de la Institutul de Cercetări Economice și Sociale „Gh. Zane” al Academiei Române din Iași pe marginea unui articol scris în colaborare cu PD dr. Friedhelm Pfeiffer (Centrul pentru Cercetare Economică Europeană, Universitatea din Mannheim) intitulat *The Impact of Parents Migration on the well-being of Children Left Behind – Initial Evidence from Romania* (Impactul migrației părinților asupra bunăstării copiilor rămași acasă – date inițiale din România). Materialul vine cu o perspectivă economistă asupra subiectului și se bazează pe date culese printr-un sondaj reprezentativ realizat de *Gallup* în anul 2007 și finanțat de Fundația *Soros*. Sondajul a inclus 2 037 de elevi aflați în școală generală, dintre care 21% aveau la momentul respectiv cel puțin un părinte care lucra în străinătate – categoria de interes pentru analiza autorilor. Dintre aceștia, autorii au selectat copiii ai căror părinți erau plecați de cel puțin 12 luni peste hotare – astfel analizând efectele la nivelul migrației pe termen lung. Variabilele investigate în rândul copiilor rămași acasă sunt performanța școlară, sănătatea și bunăstarea psihologică a acestora. Utilizând analize statistice de regresie, autorii arată că efectele plecării pentru muncă în străinătate sunt pozitive asupra educației copiilor în mediul rural și negative asupra celor din mediul urban, datorită remitențelor. Pe de altă parte, absența a cel puțin unui dintre părinți este puternic corelată cu efecte negative asupra sănătății și bunăstării mentale a copiilor (în principal, depresia este mai frecventă în rândul celor cu părinți plecați). Din acest punct de vedere, copiii din mediul rural sunt mai afectați decât cei din mediul urban. Studiul arată efectele mixte ale plecărilor în străinătate ale părinților pentru copiii rămași acasă – remitențele au un efect pozitiv asupra educației, dar absența părinților crește riscul unor probleme de sănătate în rândul acestora. De asemenea, prezentarea atrage atenția asupra faptului că ratele de emigrare sunt în creștere, ceea ce atrage cu sine necesitatea unor politici în această direcție.

Cea de-a doua prezentare, *Exploring Romanian migrants' transnationalism* (Explorarea transnaționalismului în rândul migranților români) i-a avut ca autori pe Alin Croitoru (Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu) și Elena Tudor (Facultatea de Sociologie și Asistență Socială, Universitatea București și ICCV, Academia Română). Autorii au analizat rețelele sociale ale migranților români din Italia, Spania, Germania, Marea Britanie și Danemarca – pe baza unor date culese în cadrul proiectului EUCROSS, care a inclus o componentă cantitativă și una calitativă, prin realizarea a câte zece interviuri cu migranți români în țările menționate. Întrebările prezentării se referă la diferențele între rețelele sociale ale migranților în funcție de destinație și la importanța apropiерii culturale pentru legarea de prietenii cu nativii, cu alții imigranți și cu persoane de altă naționalitate. Rezultatele analizei arată o diferență între două grupuri de țări: Spania și Italia, pe de o parte, și Germania, Danemarca și Marea Britanie, pe de altă parte. Alături de bariera legată de cunoașterea limbii, mai mare în cazul celui de-al doilea grup de țări, o diferență semnificativă ține de percepția asupra nativilor – aceștia sunt mai frecvenți să „reci și neprietenosi” în Germania, Danemarca și Marea Britanie.

Sesiunea a inclus și un material sub formă de *distributed paper* cu titlul *Children of Romanian Migrants between “Here” and “There”: Stories of Home Attachment* (Copiii migranților români între „aici” și „acolo”: povești despre atașamentul față de „acasă”), aparținând Roxanei Bratu, studentă la doctorat în cadrul Facultății de Sociologie și Asistență Socială a Universității din București și bursier al ICCV, Academia Română. Lucrarea folosește date calitative rezultate în urma unui studiu realizat în 2013 și 2014 în satul Vulturu din județul Vrancea și are în vedere nivelul de atașament față de „acasă”. Perspectiva abordată privește migrația ca fenomen aflat în strânsă legătură cu familia și explorează percepția migranților din Italia asupra nivelului de integrare în țara de destinație. Pe baza datelor culese prin interviu, autoarea propune o tipologie a nivelului de atașament:

Puternic – cei care corespund acestei categorii au planuri de revenire în România, menționează „dorul de țară” și au mai degrabă relații cu alții români.

Ambivalent – termenul cheie pentru această categorie de migranți este „negociere”, aceștia trăiesc între două lumi și pot fi considerați „transnaționali”.

Slab – această categorie este caracterizată de legături puternice în țara de destinație și legături slabe în România.

Materialul subliniază discursurile migranților, care se diferențiază prin raportarea la contexte diferite cum sunt statusul imigrantului și experiența de integrare.

Sesiunea a propus spre discuție teme legate de rețelele sociale ale migranților și efectele migrației asupra copiilor acestora sub umbrela transnaționalismului.

A treia sesiune: *Migrația în Marea Britanie în urma extinderii Uniunii Europene, efectele crizei economice asupra personalului domestic imigrant, comportamentele electorale ale diasporei românești*

Prezentarea *Romanian and Bulgarian Migrants to the UK: How Similar are They to the EU8 Migrants?* (Migranții români și bulgari în Marea Britanie: cât sunt

de asemănători cu imigranții EU8?), susținută de Monica Roman, a avut drept obiectiv comparația dintre imigranții care provin din România și Bulgaria și imigranții statelor EU8 (Polonia, Republica Cehă, Slovacia, Slovenia, Ungaria, Estonia, Letonia și Lituanie), pe teritoriul Marii Britanii. Comparația este realizată luând în considerare prezența pe piața muncii, nivelul de educație, caracteristicile sociodemografice, precum și activitățile desfășurate. Au fost folosite datele disponibile între anii 2007 și 2014, care cuprind perioada de timp între aderarea României și Bulgariei la Uniunea Europeană și ridicarea completă a restricțiilor pe piața muncii de către statul britanic. Eșantionul a fost alcătuit din persoane apte de muncă, cu vârstele cuprinse între 16 și 65 de ani, totalizând un număr de 1 025 cetăteni români și bulgari, și 7 101 cetăteni ai statelor EU8. Rezultatele cercetărilor au demonstrat că atât imigranții EU2 cât și cei EU8 au vârste preponderent tinere, și ambele categorii sunt concentrate în Londra și în zonele limitrofe. Imigranții EU8 dețin un nivel de educație superior. Imigranții români și bulgari sunt în general de gen masculin, căsătoriți și au copii aflați în întreținerea proprie. În ceea ce privește activitatea pe piața muncii, imigranții EU2 au o probabilitate cu 7% mai redusă de a fi angajați, comparativ cu cetătenii britanici.

O temă mai rar întâlnită este abordată în prezentarea Dariei Lăzărescu, *Migrant Domestic Workers' Career in Greece: Perceptions of Intra-Occupational Mobility and Status Differentiation in Times of Crisis* (Cariera personalului domestic imigrant în Grecia: percepții asupra mobilității intra-ocupaționale și diferențieri de status pe timp de criză). Cercetarea se bazează pe metode calitative și cuprinde interviuri în profunzime, semi-structurate, precum și analize comparative între tipuri de meserii, tipuri de contracte de muncă, precum și țările de origine ale angajaților. Dintre cele mai importante rezultate, menționăm regresia unor factori stimulatori care au fost prezente înaintea crizei economice: contractele de muncă pe perioadă nedeterminată, diversificarea sarcinilor, măririle de salar. Acestea au fost înlocuite de situații în care angajatul lucrează pentru mai mulți angajatori, condiția de angajat domestic devine o vocație personală sau imaginea de sine nu poate fi disociată de condiția de lucrător domestic.

O atenție deosebită a fost acordată participării la vot a românilor din diaspora, atât în general, cât și în cadrul alegerilor prezidențiale din 2014, precum și a motivărilor care stau la baza prezenței la vot. O imagine foarte detaliată a participării la vot a românilor din diaspora de-a lungul anilor a fost oferită de Romeo Asiminei, în prezentarea *Intercultural Communication and Electoral Asset. Case Study: Romanians in Italy and Spain* (Comunicarea interculturală și capitalul electoral. Studiu de caz: românii din Italia și Spania). Există argumente pro și contra cu privire la dreptul la vot al românilor din diaspora. Printre argumentele în favoarea dreptului la vot sunt amintite: incluziunea politică a tuturor cetătenilor români, remitențele asigurate, extinderea influenței statului român dincolo de granițe, precum și obținerea sprijinului politic atât pe teritoriul României, cât și în afara sa. De altfel, sprijinul acordat de către statul român cetătenilor din străinătate este garantat și de Constituția României. Drept argumente contrare sunt deseori

folosite posibila lipsă de responsabilitate și de informare a emigranților, precum și faptul că aceștia nu plătesc contribuțiile către statul român și, prin urmare, nu mai au dreptul să îl reprezinte. Cu toate acestea, votul românilor din diaspora este benefic din mai multe puncte de vedere: economic (remitențe, investiții în România), politic (creșterea numărului de voturi, transferul de valori politice și participare politică) și electoral. Concluziile cercetării arată că români din diaspora tind să voteze cu partidele și candidații de dreapta și au capacitatea să încine balanța într-o anumită direcție atunci când competiția electorală este strânsă. De asemenea, autorul propune și câteva direcții de cercetare viitoare, de exemplu măsura în care imigranții români adoptă valorile țării gazdă cu privire la participarea politică, impactul pe care aceștia îl au în cadrul reformării sistemului politic, dar și motivațiile care stau la baza unor anumite comportamente electorale.

Îndreptându-ne către cazul specific al alegerilor prezidențiale din noiembrie 2014, prezentarea *Romanian Immigrants Abroad: Presidential Elections of 2014 and Their Perspectives on Return Migration* (Imigranții români în străinătate: alegerile prezidențiale din 2014 și perspectivele asupra migrației de revenire) a Alexandrei Vîlcu are la bază faptul că prezența la vot a fost mult mai ridicată decât în alți ani atât în țară, cât și în străinătate, precum și controversele legate de votul românilor din diaspora. Există mai multe explicații la baza acestui fenomen. Poate fi vorba de un vot emoțional, îndreptat împotriva unui anumit candidat, atitudine agravată în special în contextul organizării ineficiente a secțiilor de votare din diferite orașe, unde numeroase comunități de români sunt prezente. Se poate afirma că rețelele de socializare au avut un rol semnificativ în formarea unor opinii și a unor comportamente electorale, prin intermediul conținutului necenzurat, generat direct de utilizatori. Sau, pur și simplu, poate fi vorba despre dezvoltarea valorii participării civice în urma fenomenului migrației, în special atunci când în țara de destinație participarea civică este considerată importantă. Pentru cercetarea empirică a fost folosită metoda interviului structurat, pe un eșantion de 20 de imigranți români înalt calificați, stabiliți în diferite state europene. Motivațiile aflate la baza participării la vot includ atât exercitarea unui drept fundamental democratic, cât și intenția de a vota împotriva unui anumit candidat. Printre alte argumente, respondenții menționează: dorința de schimbare socială, speranța ca România să aibă o imagine mai bună în afara granițelor, dar și sentimentul de apartenență la o comunitate cu idealuri asemănătoare. Concluziile infirmă supozitia frecventă conform căreia imigranții români înalt-calificați s-au disociat complet de societatea românească, datorită statutului privilegiat de care se bucură în străinătate. Dimpotrivă, prezența lor la vot, atitudinea proactivă, lipsa resemnării și dorința de a vedea schimbări pozitive ar putea constitui un prim pas către revenire.

Asemănător întregii conferințe, secțiunea dedicată migrației a reflectat caracterul vast al fenomenului și, în același timp, varietatea perspectivelor și a metodelor de analiză. Prezentările au adus alături cercetări care vizează migrația internațională în general și pe a românilor, în particular, atât sub formă de studii de caz, cât și dintr-o perspectivă comparativă, acoperind teme actuale pentru acest domeniu de studiu.

BIBLIOGRAFIE

- Şerban, M., Voicu, B., *Romanian migrants to Spain: in or outside the migrant networks – a matter of time?*, in „Revue d'études comparatives Est-Ouest”, vol. 41, no. 4, 2010, pp. 97–124.
- Şerban, M., *Dinamica migrației internaționale: un exercițiu asupra migrației românești în Spania*, Iași, Editura Lumen, 2011.
- Vlase, I., 'My Husband Is a Patriot!': Gender and Romanian Family Return Migration from Italy, in "Journal of Ethnic and Migration Studies", vol. 39, no. 5, 2013, pp. 741–758.
- Voicu, B., Vasile, M., Do "Cultures of Life Satisfaction" Travel? A Cross-European Study of Immigrants, in „Current Sociology”, vol. 62 , no. 1, 2014, pp. 81–99.
- Prezentări în cadrul Conferinței Internaționale *Quality of Life: A Challenge for Social Policy*, ICCV, Academia Română, 23–25 aprilie 2015**
- Asiminei, R., *Intercultural Communication and Electoral Asset. Case Study: Romanians in Italy and Spain*.
- Botezat, A., Pfeiffer, F., *The Impact of Parents Migration on the Well-being of Children Left Behind – Initial Evidence from Romania*.
- Deliu, A., *International mobility and subjective well-being. Migrants' accounts on change and life satisfaction*.
- Lazarescu, D., *Migrant Domestic Workers' Career în Greece: Perceptions of Intra-Occupational Mobility and Status Differentiation în Times of Crisis*.
- Maggino, F., *Measuring and monitoring the well-being at national level: the BES project in Italy*.
- Nedelcu, M., *Co-presence routines, well-being, care and conflict within transnational families in the digital age*.
- Roman, M., *Romanian and Bulgarian Migrants to the UK: How Similar are They to the EU8 Migrants?*
- Ryazantsev, S. V., *Influence of labor migration on quality of life and the family relations in Tadzhikistan*.
- Suter, C., *Quality of life and well-being in Switzerland and its evolution over the past decades*.
- Şerban, M., *Attitudes towards emigration. A quantitative approach*.
- Tudor, E., Croitoru, A., *Exploring Romanian migrants' transnationalism*.
- Turai, T., *Social Construction of Lives by Frontiers. Analysis of Quotidian Cross-Border Interactions in the Hungarian-Romanian-Serbian Tri-Border Area*.
- Veenhoven, R., *Greater happiness for a greater number: How can that be achieved?*.
- Vîlcu, A., *Romanian Immigrants Abroad: Presidential Elections of 2014 and Their Perspectives on Return Migration*.
- Wallace, C., *What is quality of life? Approaches to well-being*.

Distributed paper:

- Bratu, R., *Children of Romanian Migrants between "Here" and "There": Stories of Home Attachment*.

REGIONAL DIFFERENCES ILLUSTRATED BY REGISTERED UNEMPLOYMENT MAPS WITH NATURAL INTERVALS JENKS AT LOCAL ADMINISTRATIVE UNITS LAU 2 LEVEL (NUTS 5) IN ROMANIA¹

**CRISTINA LINCARU
VASILICA CIUCĂ
DRAGA ATANASIU
CODRUTĂ DRĂGOIU**

In this article are illustrated the regional differences on the issues and characteristics of registered unemployment as an operational example for a socio-economic indicator, relevant for the cohesion policy. Regional differences are illustrated by "Choropleth Map" of registered unemployment classified by natural intervals Jenks at local administrative units LAU 2 (NUTS 5) in Romania, the finest level of administrative detail. By applying dasymetric detailing the values recorded at NUTS 3 level to NUTS 5 level was diminished the ecological error. We analyse extensive type indicators as it is the number of registered unemployed in 2013 and the end of June 2014, and intensive type indicators as it is the number of unemployed densities per km² in 2013 and in June 2014. The classification technique used was the natural intervals Jenks the Arc Gis 10.2, with data provided by INS TEMPO data base. These researches results have been achieved in the Project Nucleu NP – 420115, Phase 3: Regional differences on Labour market, made in 2014, and results are used in Dynahu Project.

Keywords: regional differences, unemployment models, natural interval Jenks.

The unemployment is a cohesion indicator² (ESPON ATLAS, 2013: 52), factor of regional differences described by different spatial patterns that could be

Adresa de contact a autorilor: Cristina Lincaru, Vasilica Ciucă, Draga Atanasiu, Codruta Drăgoiu, National Institute for Science Research in the Field of Labour and Social Protection – INCSPMS, str. Povernei 6-8, sector 1, 10643, Bucureşti, România, e-mail: cristina.lincaru@yahoo.de; codrutadragoiu@yahoo.com; silviaciucu@incspms.ro; dragaatanasiu@yahoo.com.

¹ This research was supported in part by a grant from Nucleu Program 420115 and the fee for participation at the Conference *Quality of Life: a Challenge for Social Policy – Celebrating the 25th Anniversary of the Research Institute for Quality of Life, Romanian Academy, Bucharest, 23–25 April 2015*, supported from Nucleu Program 420121 and results are used in Dynahu Project.

² The registered unemployment persons is the only one cohesion indicator provided at LAU 2 by TEMPO INS, under the matrix SOM101E.

highlighted by maps. Maps as instruments for visualisation and spatial integration that allow the efficient and effective exploitation of statistical data. For Romania, ESPON published registered unemployment maps at NUTS 3 level at EU level. In this article we try to go further on to applying the dasymetric technique on registered unemployment statistical data from NUTS 3 level to NUTS 5 level, equivalent with LAU 2. One main advantage of this „higher resolution” representation is the better illustration of spatial patterns also in density attribute, minimising the errors given by the modifiable areal unit problem MAUP and ecological fallacy also. Applying the spatial analysis technique “Choropleth map with classification by Natural Intervals Jenks” in Arc Gis 10.2.3 software we identify some possible threshold for registered unemployment spatial variation useful in cohesion policy management and not only.

LITERATURE REVIEW

According to Anselin, Syabri and Kho (2006: 8) “empirical spatial data analysis exercise, starting with simple mapping and geovisualization, moving on to exploration, spatial autocorrelation analysis, and ending up with spatial regression” allow visualization, exploration and explanation of interesting patterns in geographic data also for socio-economic field, in a spatially integrated manner.

Registered unemployment in Romania as a measure of territorial unbalances represents for the authors the subject for spatial analysis, using the following methods:

- **simple mapping and geovisualization** in the regional perspective of unemployment (Lincaru and Atanasiu, 2014); mapping: choropleth maps – exploring opportunities offered by GIS technology in socio-economic and environment analysis (Lincaru et al., 2014), and this article;
- **spatial autocorrelation analysis**: global and local spatial autocorrelation statistics, with inference and visualization in *the territorial profile clustering tendency in monthly variation of registered unemployment* (Lincaru et al., 2014), detailed profile *at localities disaggregation level as case study for South Muntenia Region – Romania*, (Lincaru and Ciucă, 2011), *socio-economic dimensions in LAU 2/NUTS 5 locations by clusters given by registered unemployed people at LAU 2/NUTS 5 level in 2013 and 2010* (Lincaru et al., 2015);
- **spatial regression**: diagnostics and maximum likelihood estimation of linear: a profile of unemployment in Romania, at territorial level (Lincaru and Pirciog, 2015).

Simple mapping and geovisualisation is the method used by ESPON mainly for localisation, comparison and planning for European territories (Zanin et al., 2011: 3). Baron, Ochojski, Polko et al. (2014) analyse the public social services in Eastern Europe and illustrate public services costs in general, and also for unemployment (as well as for long term unemployment) in a model that includes aggregated data at NUTS 2/NUTS 3/LAU level. In ESPON GROSEE (2014) is presented the unemployment in the case study of Metropolitan area of Bucharest at LAU 2 level and also at NUTS 3 level as data.

VARIABLES AND DATA

Location variables LAU 2 local administrative units counting 3190 units, with polygons provided by ESRI in 2014 using SIRUTA from INS, with the role of statistical units. For each polygon it is calculated its area.

Socio economical indicator from TEMPO INS at localities level aggregated at LAU 2 level with the role of attributes: **Nsi2010, Nsi2013: SOM101E – Registered unemployed person** at the end of the month, by sex in 2010 and 2013.

METHOD

Choropleth map represents “a thematic map in which areas are distinctly coloured or shaded to represent classed values of a particular phenomenon” (Choropleth map, n.d.). Our interest phenomena is the number of registered unemployed persons. The spatial analysis technique **Choropleth map, classification by Natural Interval Jenks** in Arc Gis 10.2.3. is applied to visualise the spatial patterns for the extensive indicator “the number of registered unemployed person at LAU 2 level” and for the intensity indicator the registered unemployed density (the ratio of the number of registered unemployed persons to the LAU 2 surface).

DISCUSSIONS AND LIMITS REGARDING THE CHOROPLETH MAPS

Regarding the **Choropleth maps**, there are some hypotheses we take in consideration:

– our **contour line** is constant in time and is shaped by administrative criteria, respectively a function of the LAU 2 frontiers coordinates. Courant, Herbert and Ian (1996) described that “*a contour line (also level set, isopleth, isoline, isogram or isarithm) of a function of two variables is a curve along which the function has a constant value*”. In social sciences and economics, there is important potential to describe features which vary quantitatively over the space;

– the LAU 2 level contour line that describes the statistical unit contributes to **diminish the ecological fallacy**, in comparison of using the NUTS 3 level contour line when we use aggregate data by statistical unit for registered unemployed persons. Robinson (1950) defined the concept of ecological fallacy:

“**Ecological fallacy** occurs when an erroneous conclusion has been made about the individuals of an area based on the aggregate statistics of the area. In other words, it is a mistake when a GIS analyst assumes that statistics found in aggregate data will also be found amongst individuals within that area.” (Ecological fallacy, n.d.).

– The **modifiable areal unit problem** (MAUP) defined by Openshaw (1984) is a source of ecological fallacy, making difficult to compare data, to identify significant spatial associations, multivariate coefficient regression analysis.

“the MAUP is a statistical bias that is influenced by both the means in which point-based data is aggregated, and the districts into which that data is grouped.” (Diamond 2015, cites Openshaw 1984.).

Using a smaller scale from NUTS 3 to NUTS 5/LAU 2 is a progress to better represent the spatial analysis for registered unemployment. An accurately visualisation of spatial distribution of registered unemployed could be obtained using Dasymetric Mapping Technique (Tyan-Shansky and popularised by J. K. Wright, n.d.).

“Although **dasymetric maps** are closely related to choropleth maps, they differ in several ways. First, zonal boundaries on dasymetric maps are based on sharp changes in the statistical surface being mapped, while zonal boundaries on choropleth maps demarcate enumeration units established for more general purposes (e.g., states within the US). Second, individual dasymetric zones are developed to be internally homogeneous. In contrast, choropleth zones are not defined based on the data and, thus, have varying levels of internal homogeneity. Third, choropleth mapping methods have become standardized (including the development of common classification schemes; Slocum 1999), but the wide range of dasymetric procedures have been under researched” (Eicher and Brewer, 2001: 126).

UNIVARIATE CLASSIFICATIONS SCHEMES

Classifying numerical fields for graduated symbology is applied through some standard classification methods in ArcGIS (Classifying numerical fields, n.d.): Equal interval, Defined interval, Quantile, Natural Breaks (Jenks), Geometrical interval, Standard deviation and in GeoDa: percentile and Box, etc.

In our article we use the Jenks classification “based on the Jenks’ Natural Breaks algorithm (Smith et al., 2006–2009) in view to identify the threshold levels for registered unemployment given by classes differentiated statistically knowing that:

“**The Jenks’ optimization method** is also known as the goodness of variance fit (GVF). It is a data classification to determine the best arrangement of values into classes. It is used to minimize the squared deviations of the class means while maximizing each class’s deviation from the means of other groups. The method first specifies an arbitrary grouping of the numeric data, and then observations are moved from one class to another, ensuring maximum homogeneity within groups and maximum heterogeneity between groups” (Zanin et al., 2011: 25).

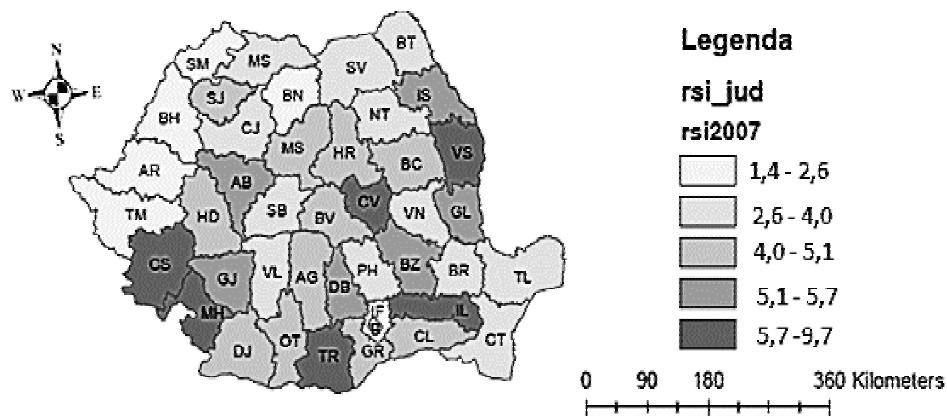
The main limit of this method is represented by the fact that „natural breaks are data-specific classifications and not useful for comparing multiple maps built from different underlying information” (Classifying numerical fields, n.d.).

RESULTS

The first sets of results are represented by The registered unemployment rate at country level (NUTS 3) in 2007 and in 2013 (*Map 1* and *Map 2*). The five classes split by Jenks intervals, in relative terms the LAU 2 distribution by categories, is illustrated for the number of registered persons in 2013 and in June 2014 in the *Map 3* and *Map 4*. Following the Jenks natural interval classification by five classes we consider that the last two classes indicates agglomerations of registered unemployed persons with critical levels.

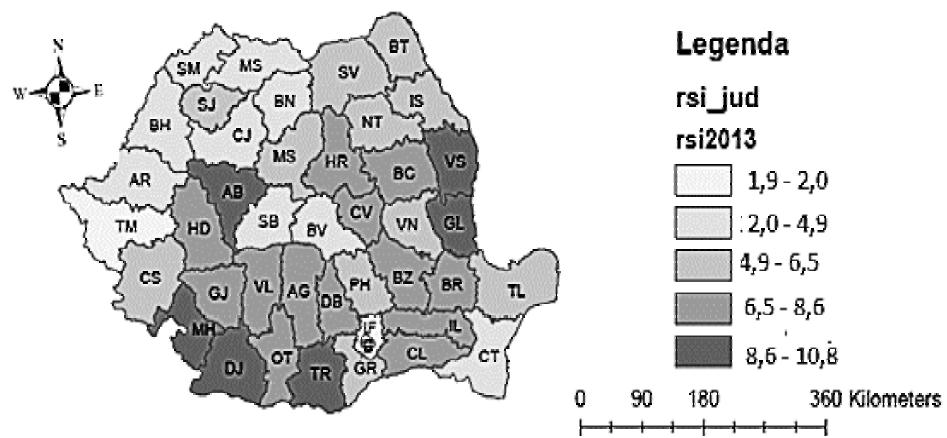
Map 1

Choropleth map, classification by Natural Interval Jenks for the registered unemployment rate at county level (NUTS 3) in 2007

Map 2

Choropleth map, classification by Natural Interval Jenks for the registered unemployment rate at county level (NUTS 3) in 2013

Source: Map realised by authors, county shape ESRI Romania 2012, data unemployment TEMPO INS.

The number of registered unemployed persons in June 2014, compared to 2013 there are the following appartenance to the critical classes identified before, indicating a dynamics by the LAU 2 levels (all with the rank of county residence with exception of Bucharest):

– **maintained** in the last two classes, the following LAU 2: Bacău, Baia Mare, Brașov, București, Cluj-Napoca, Constanța, Drobeta-Turnu Severin, Galați, Iași, Timișoara;

– **entries** in these classes the following LAU 2: Brăila, Pitești and Ploiești – counties that have worsened unemployment performance in relative terms;

– **exits** from this classes the following LAU 2: Alba Iulia, Blaj, Botoșani, Brăila, Buzău, Oradea, Bistrița-Năsăud, Suceava and Târgoviște – counties that have improved performance in relative terms of unemployment (*Map 3* and *Table 1* and *Map 4* and *Table 2*).

Map 3

Choropleth map, classification by Natural Interval Jenks for the registered number of unemployed people in 2013 (at the end of the month) at LAU 2 (NUTS 5) level

Data source: Map realised by authors, county shape ESRI Romania 2012, data unemployment TEMPO INS FOM 104D – SOM 101 E.

Table no. 1

Selection list with the LAU 2 with the number of registered unemployed persons in 2013 higher than the critical threshold of 1670 persons

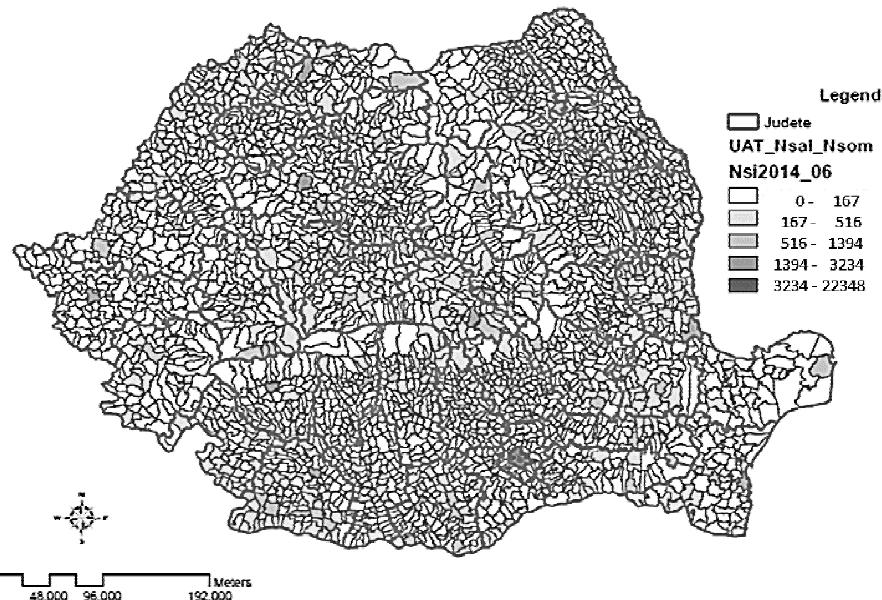
	Name	Județ / County	Nsi_2013	LAU 2 type
1	București	București	22 070	Municipium
2	Craiova	Dolj	4 781	County Residence
3	Galați	Galați	3 561	County Residence
4	Constanța	Constanța	3 001	County Residence
5	Ploiești	Prahova	2 823	County Residence
6	Râmnicu Vâlcea	Vâlcea	2 813	County Residence
7	Cluj-Napoca	Cluj	2 704	County Residence
8	Brăila	Brăila	2 647	County Residence
9	Pitești	Argeș	2 489	County Residence
10	Târgu Jiu	Gorj	2 472	County Residence
11	Iași	Iași	2 378	County Residence
12	Timișoara	Timiș	2 364	County Residence
13	Bacău	Bacău	2 204	County Residence
14	Brașov	Brașov	2 194	County Residence
15	Drobeta-Turnu Severin	Mehedinți	2 180	County Residence
16	Alba Iulia	Alba	1 919	County Residence
17	Botoșani	Botoșani	1 888	County Residence
18	Piatra-Neamț	Neamț	1 825	County Residence
19	Suceava	Suceava	1 822	County Residence
[16]	Blaj	Alba	1 814	Municipium
20	Baia Mare	Maramureș	1 749	County Residence
21	Oradea	Bihor	1 720	County Residence
22	Târgoviște	Dambovița	1 702	County Residence
23	Buzău	Buzău	1 670	County Residence

Note: Nsi_2013 the number of registered unemployed persons at LAU 2 level in 2013, TEMPO INS
data source; Resedinta de judet – county residence.

The density of registered unemployed persons in 2013 was over 17,7 persons/km² as a specific report for urban areas (exception for Victoria commune). In rural areas the registered unemployed persons/km² is below 2,5 perons/km² (Table no. 3, Map 5).

Map 4

Choropleth map, classification by Natural Interval Jenks for the registered number of unemployed people in June 2014 (at the end of the month) at LAU 2 (NUTS 5) level

Data source: Map realised by authors, county shape ESRI Romania 2012, data unemployment TEMPO INS FOM 104D – SOM 101 E.

Table no. 2

Selection list with the LAU 2 with the number of registered unemployed persons in 2013 higher than the critical threshold of 1 394 persons (Map 4)

	Name	Județ / County	Nsi2014_06	LAU 2 type
1	București	București	22 348	Municipium
2	Craiova	Dolj	3 234	County Residence
3	Galați	Galați	2 875	County Residence
4	Brăila	Brăila	2 145	County Residence
5	Ploiești	Prahova	2 078	County Residence
6	Constanța	Constanța	2 057	County Residence
7	Cluj-Napoca	Cluj	2 054	County Residence
8	Iași	Iași	2 041	County Residence
9	Târgu Jiu	Gorj	2 009	County Residence
10	Pitești	Argeș	1 926	County Residence
11	Brașov	Brașov	1 914	County Residence
12	Râmnicu Vâlcea	Vâlcea	1 878	County Residence
13	Timișoara	Timiș	1 826	County Residence
14	Bacău	Bacău	1 709	County Residence
15	Baia Mare	Maramureș	1 575	County Residence
16	Drobeta-Turnu Severin	Mehedinți	1 394	County Residence

Table no. 3

Selection list with the LAU 2 with the number of registered unemployed persons/km² in 2013 higher than the critical threshold of 17,7 persons/km² (Map 5)

Name	Județ / County	LAU 2 type
Bacău	Bacău	Reședința de județ
Bârlad	Vaslui	Municipiu
Botoșani	Botoșani	Reședința de județ
Brăila	Brăila	Reședința de județ
București	București	Municipiu
Câmpia Turzii	Cluj	Municipiu
Craiova	Dolj	Reședința de județ
Pitești	Argeș	Reședința de județ
Ploiești	Prahova	Reședința de județ
Victoria	Brașov	Comuna

Map 5

Choropleth map, classification by Natural Interval Jenks for the spatial density of registered number of unemployed people in 2013 (at the end of the month) at LAU 2 (NUTS 5) level [persons/km²]

Data source: Map realised by authors, county shape ESRI Romania 2012, data unemployment TEMPO INS FOM 104D – SOM 101 E.

The effect of the crises and the increased acces to unemployment in rural areas is illustrated by *Table no. 4* and *Map 6*, where the registered unemployed density in

June 2014 treshold was over 19,6 persons/km² in both rural and urban areas, while the first class covers only rural areas with 2,6 registered unemployed persons/km².

Table no. 4

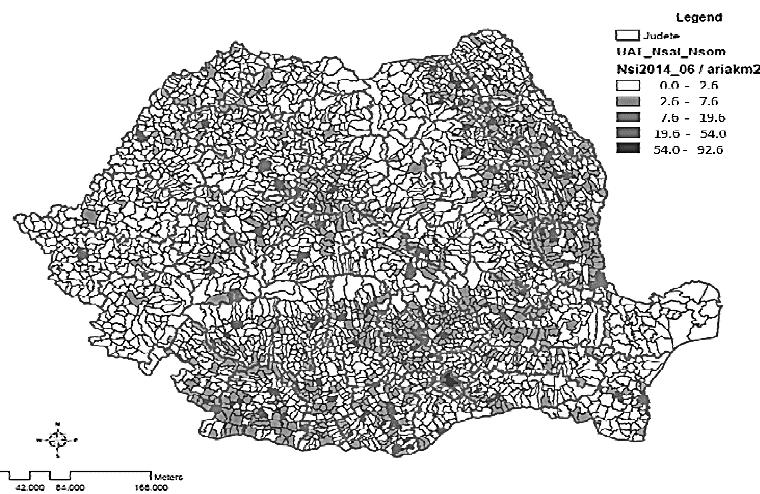
Selection list with the LAU 2 with the number of registered unemployed persons/km² in June 2014 higher than the critical treshold of 19,6 persons/km₂ (Map 5)

Name	Județ / County	LAU 2 type
Pitești	Argeș	Reședința de județ
Bacău	Bacău	Reședința de județ
Botoșani	Botoșani	Reședința de județ
Brăila	Brăila	Reședința de județ
Victoria	Brașov	Comuna
București	București	Municipiu
Câmpia Turzii	Cluj	Municipiu
Moreni	Dâmbovița	Municipiu
Craiova	Dolj	Reședința de județ
Brăhășești	Galați	Comuna
Giurgiu	Giurgiu	Reședința de județ
Târgu Jiu	Gorj	Reședința de județ
Bârbulești	Ialomița	Comuna
Iași	Iași	Reședința de județ
Târgu Frumos	Iași	Oraș
Drobeta-Turnu Severin	Mehedinți	Reședința de județ
Târgu Mureș	Mureș	Reședința de județ
Roman	Neamț	Municipiu
Slatina	Olt	Reședința de județ
Câmpina	Prahova	Municipiu
Mizil	Prahova	Oraș
Ploiești	Prahova	Reședința de județ
Suceava	Suceava	Reședința de județ
Valea Moldovei	Suceava	Comuna
Râmnicu Vâlcea	Vâlcea	Reședința de județ
Bârlad	Vaslui	Municipiu

The spreading of registered unemployment in rural areas is confirmed by the last map (*Map 7, Table no. 5*). In Dolj county in Grecești and Seaca de Pădure and in Suceava county in Burla and Voinitel there was the highest unemployment increase. In these rural areas LAU 2 the number of unemployed persons increased by more than 11,72 times in 2013, compared to 2010 level. Also Halmagel (Arad), Pârjol (Bacău), Știubieni (Botoșani), Unguriu (Buzău), Maia (Ialomița), Viisoara (Mureș), Sârbii – Măgura (Olt), Jina (Sibiu) and in Lalosu (Vâlcea) represent the LAU 2 in which the number of unemployed persons increased by more than 7,34 times in 2013 compared to 2010 level.

Map 6

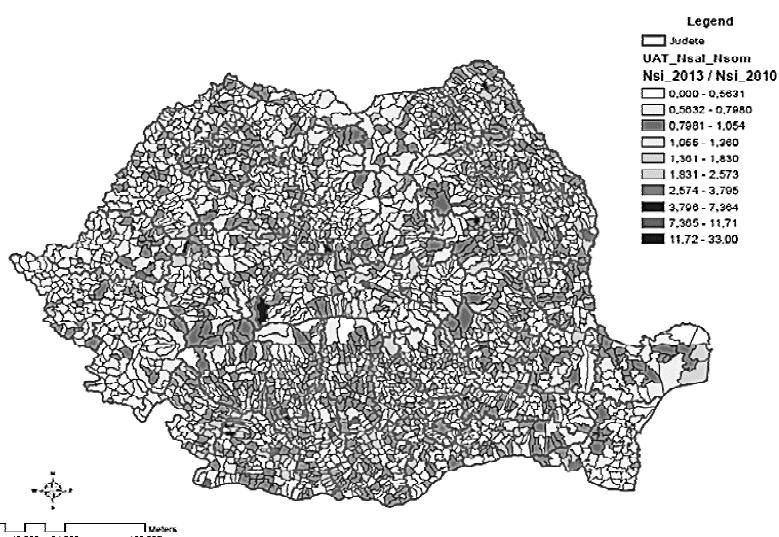
Choropleth map, classification by Natural Interval Jenks for the spatial density of registered number of unemployed people in June 2014 (at the end of the month) at LAU 2 (NUTS 5) level [persons/km²]

Data source: Map realised by authors, county shape ESRI Romania 2012, data unemployment TEMPO INS FOM 104D – SOM 101 E.

Map 7

Choropleth map, classification by Natural Interval Jenks for the ratio of registered number of unemployed people in 2013 in compared to 2010 (at the end of the month) at LAU 2 (NUTS 5) level

Data source: Map realised by authors, county shape ESRI Romania 2012, data unemployment TEMPO INS FOM 104D – SOM 101 E.

Table no. 5

**Selection list for the ratio of registered number of unemployed people in 2013 compared to 2010
(at the end of the month) at LAU 2 (NUTS 5) level, higher than the 7.34 ratio (Map 6)**

Name	County	Type
Halmagel	Arad	Commune
Pârjol	Bacău	Commune
Știubieni	Botoșani	Commune
Unguriu	Buzău	Commune
Grecești	Dolj	Commune
Seaca de Pădure	Dolj	Commune
Maia	Ialomița	Commune
Viișoara	Mureș	Commune
Sârbii – Măgura	Olt	Commune
Jina	Sibiu	Commune
Burla	Suceava	Commune
Voitinel	Suceava	Commune
Lalosu	Vâlcea	Commune

Bolded names – LAU 2 in which the number of unemployed persons increased by more than 11,72 times in 2013 as compared to the 2010 level.

CONCLUSIONS AND FUTURE STUDY

The registered unemployed person's representation as a visualisation of its spatial heterogeneity is still an open subject, with a lot to be improved:

“the design of maps is mainly concerned with making choices: the choice of mapping method (proportional symbol or choropleth map, isoline or grid map, or even a cartogram), the choice of the aggregation level on which information to be depicted, the choice on the level of statistic areas and the type of data (absolute or relative representation), the choice of graphic variables (such as differences in size, value, grain, colour, direction and shape) to be used. These choices are fundamental ones, they influence peoples conception and visualisation of space” (Zanin et al., 2011: 3).

The agglomeration of unemployed persons in term of quantity and in term of intensity (number of unemployed persons/km²) could represent some indicators for target groups and active/ activation measures designing.

– The need for specific intervention by urban and rural area designing given by high heterogeneity;

– Classification groups are homogenous by variance, but the threshold level is relative to the characteristics of group members;

The unemployment maps could provide essential inputs in active labour market policies management, with particular interest in the management of active measures. Along with the classification of spatial agglomeration of this population

in LAU 2 could be added some new insights regarding the time, infrastructures, transport costs, etc. maps for these populations. Another perspective to map the unemployment is given by applying the dasymetric technique in the future, fact that requires new data type and management (exploiting the land use potential, excluding the inhabited areas, etc.).

Acknowledgements

This work was supported in part by a grant from *Nucleu Program* 420115 and the fee of the Conference was supported from *Nucleu Program* 420121 funded by The National Authority for Scientific Research (ANCSI) and results are used in project number PN-II-PT-PCCA-2011-3.2-084 project supported by the Executive Agency for Higher Education, Research, Development and Innovation (UEFISCDI).

REFERENCES

- Anselin, L., Syabri, I., Kho, Y, *GeoDa: an introduction to Spatial Data Analysis*, Journal: Geographical Analysis, The Ohio State University, 2006.
- Baron, M., Ochojski, A., Polko, A., Warzecha, K., Simon, M., *Economics and Strategic Management of Local Public Services in Central Europe –Towards multidisciplinarity analysis of infrastructure and services costs*, Institute of Sociology, Academy of Sciences of the Czech Republic, Prague, 2014.
- Batchler, J., *Regional Policy in Europe, Which way foreword?*, European Policies Research Centre, Glasgow, Marea Britanie, 1998, p. 4.
- Courant, R., Herbert, R., Ian, S., *What Is Mathematics? An Elementary Approach to Ideas and Methods*, New York, Oxford University Press, 1996. p. 344, available online at http://wiki.gis.com/wiki/index.php/Contour_line.
- Diamond, L., in *Geographic Data Assumptions: MAUP and Ecological Fallacies*, 2013, available online at <http://giscollective.org/geographic-data-assumptions-map-and-ecological-fallacies/>.
- Eicher, C. L., Brewer, C. A., *Dasymetric Mapping and Areal Interpolation: Implementation and Evaluation*, Cartography and Geographic Information Science, 11JL.28, no. 2, 2001, pp. 125-138, available online at <http://www.colorado.edu/geography/leyk/data/Hamid/dasy%20lit/eicherBrewerDasy.pdf>.
- Jenks, George F., *The Data Model Concept in Statistical Mapping*, International Yearbook of Cartography 7, 1967, pp. 186–190.
- Kołodziejski, M., *Coeziunea economică, socială și teritorială*, no. 3, 2014, available online at http://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/ro/FTU_5.1.1.pdf.
- Lincaru, C., Atanasiu, D., *Perspective regionale ale șomajului în România*, publicată în lucrările Conferința Internațională Științifico – Practică, Ediția 1, „Abordări europene în cercetare și inovare”, 9–12 octombrie, 2014, Universitatea de Studii Europene din Moldova, Ministerul Educației al Moldovei Academia de Științe al Moldovei. “Competitivitatea și inovarea în economia cunoașterii, Conferința Științifică Internațională (2014, Chișinău). Culegere de articole științifice, (26–27 sept., 2014).
- Lincaru, C., Ciucă, V., *The geographical distribution of unemployment at localities desegregation level case study for South Muntenia Region – Romania*, Publisher: Romanian Regional Science Association, Date of publication: 2011, Date added to DOAJ: 2012-12-02, December, Published in: Romanian Journal of Regional Science, vol. 5, no. 2, pp. 76–91 (2011), available online at <http://www.rrsa.ro/rjrs/V526.LINCARU.PDF>.

- Lincaru, C., Ciucă, V., Atanasiu, D., *The tendency identification of overall clustering of registered unemployment at territorial administrative unit level – UAT2 in Romania*, article presented in Conference „Conferința internațională perspective europene ale pieței muncii inovare, competențe, performanță”, organized by: Institute for Economic Forecasting – IPE in network INCE – Institutul Național de Cercetări Economice “Costin C. Kiritescu” al Academiei Române, in collaboration with the Scoala Națională de Studii Politice și Administrative – Facultatea de Administrație Publică, Fundazione Giacomo Brodolini, Institutul Național de Cercetări Științifice în Domeniul Muncii și Protecției Sociale, Universitatea Româno-Americană, București, 20–21.11. 2014.
- Lincaru, C., Ciucă, V., Pirciog, S., Atanasiu, D., Chiriac B., *Socio-economic dimensions in LAU 2/NUTS5 locations by clusters given by registered unemployed people at LAU 2 /NUTS 5 level in 2013 and 2010*, article to be published (abstract accepted at the 10th International Conference of the Romanian Association of Regional Science, which will be held at the Stefan cel Mare University during 8 to 9 May 2015 in Suceava);
- Lincaru, C., Pirciog, S., *A profile of unemployment in Romania, at territorial level*, extended abstract accepted, paper submitted to be evaluate for the Anniversary Volume 25 years of the Macroeconomic Modelling Seminar, coordinated by academician Emilian DOBRESCU, Centre for Macroeconomic Modelling, INCE – Romanian Academy, 2015.
- Lincaru, C., Pirciog, S., Ciucă, V., Atanasiu, D., Chiriac B., *Oportunități oferite de tehnologia GIS în analiza socio-economică și de mediu*, articol in curs de publicare in cadrul volumului *Dezvoltări asimetrice ale pieței muncii - Sesiune Științifică Națională a Institutului Național de Cercetare Științifică în domeniul Muncii și Protecției Sociale – INCSPMS*, București, 04 Decembrie 2014", Editura AGIR.
- McMaster, R., *In Memoriam: George F. Jenks (1916-1996)*, in “Cartography and Geographic Information Science”, vol. 24, no. 1, pp. 56–59, available online at http://wiki.gis.com/wiki/index.php/Jenks_Natural_Breaks_Classification.
- Openshaw, S., *The Modifiable Areal Unit Problem*, Norwich: Geo Books, 1984, available online at http://wiki.gis.com/wiki/index.php/Modifiable_areal_unit_problem.
- Robinson, W. S., *Ecological Correlations and the Behavior of Individuals*, in “American Sociological Review”, no. 15, 1950, pp. 351–357. doi:10.2307/2087176 retrieved from http://wiki.gis.com/wiki/index.php/Ecological_fallacy.
- Slocum, Terry A., Slocum, Terry A., *Thematic Cartography and Geovisualization. Upper Saddle River*, NJ: Pearson Prentice Hall, 2009, available online at http://wiki.gis.com/wiki/index.php/Jenks_Natural_Breaks_Classification.
- Smith, Goodchild, Longley, *Univariate classification schemes in Geospatial Analysis – A Comprehensive Guide, 3rd edition*, 2006–2009, 2009, available online at <http://www.spatialanalysisonline.com/HTML/index.html>.
- Zanin, C., Lambert, N., Ysebaert, R., *Mapping Guide: Cartography for ESPON Projects*, Technical reprot, ESPON 2013 DATABASE, 2011.
- *** “The Modifiable Areal Unit Problem” - MAUP, Openshaw, Newcastle University. Appeared in Concepts and Techniques in Modern Geography No. 38, January 1, 1983 (<http://qmrg.org.uk/files/2008/11/38-maup-openshaw.pdf>) by Stan, cited by Diamond, L., in Geographic Data Assumptions: MAUP and Ecological Fallacies, available online at <http://giscollective.org/geographic-data-assumptions-maup-and-ecological-fallacies/>.
- *** *Ecological fallacy*, (n.d.), available online at <http://www.gistutor.com/concepts/24-intermediate-concept-tutorials/57-ecological-fallacy-in-gis.html>, on 14.07.2015;
- *** *Choropleth map*, (n.d.). available online at <http://support.esri.com/en/knowledgebase/GISDictionary/term/choropleth%20map>.
- *** *Classifying numerical fields*, (n.d.), available online at <http://help.arcgis.com/en/arcgisdesktop/10.0/help/index.html#/00s50000001r00000.htm>
- *** *ESPON ATLAS - Territorial Dimensions of the Europe 2020 Strategy (Espon, June 2013) - Inspire policy making by territorial evidence*, p. 52.

- *** *GROSEE – Growth Poles in South East Europe*, ESPON & University of Bucureşti, 2014, Targeted Analysis 2013/2/19, Scientific Report | Version 28/02/2014.
- *** *Politica de coeziune 2014-2020 Investiții în creștere economică și ocuparea forței de muncă*, Uniunea Europeană, Politica de coeziune, available online at <http://ec.europa.eu/inforegio>.
- *** Project: *Dynamic interaction between the natural and human components based on the synergy of ecological and socio-economic factors in the rapidly urbanizing landscapes represents the research objective of DYNAHU*, Grant of the National Authority for Scientific Research, CNDI– UEFISCDI, project number PN-II-PT-PCCA-2011-3.2-0084, Coordinator partnership: National Institute of Research and Development for Optoelectronics INOE 2000, Duration: July 2012- June 2016. – Project supported by a grant of the Romanian National Authority for Scientific Research, CNDI– UEFISCDI, project number PN-II-PT-PCCA-2011-3.2-0084.
- *** *Regulamentul privind dispozițiile comune (RDC)*: Regulamentul (UE) nr. 1303/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 decembrie 2013 de stabilire a unor dispoziții comune privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european, Fondul de coeziune, Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime, precum și de stabilire a unor dispoziții generale privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european, Fondul de coeziune și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1083/2006 al Consiliului, available online at http://ec.europa.eu/regional_policy/information/legislation/index_ro.cfm si <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=OJ:L:2013:347:TOC>.
- *** Coeziunea teritorială, available online at http://www.mdrap.ro/userfiles/espon/conferinta_coeziune_strategia_europa_2020/prezentare_coeziune_teritoriala.pdf.

Suturi accesate:

- http://ec.europa.eu/regional_policy/what/future/index_ro.cfm
http://ec.europa.eu/regional_policy/what/index_ro.cfm
http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_SDDS/EN/jvs_esms.htm
http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_SDDS/EN/reg_lmk_esms.htm
http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/cohesion_policy_indicators/cohesion_indicators
<http://forum.europa.eu.int/irc/dsis/nfaccount/info/data/esa95/en/een00470.htm>
<http://stats.oecd.org/glossary/detail.asp?ID=1471>
<http://stats.oecd.org/glossary/detail.asp?ID=1472>
http://www.espon.eu/export/sites/default/Documents/Publications/SynthesisReport/ThirdSeptember2014/ESPON_SYNTHESIS_REPORT_3.pdf
<http://www.insse.ro - nomenclatoare / Metadate INS>
http://www.insse.ro/cms/files/IDDT%202012/index_IDDT.htm
<http://www.spatialanalysisonline.com/HTML/index.html>
<https://statistici.insse.ro/shop/?lang=ro>

In acest articol sunt ilstrate diferențe regionale privind problemele și caracteristicile șomajului înregistrat ca un exemplu al utilizării efective pentru un indicator socioeconomic, relevant pentru politica de coeziune. Diferențele regionale sunt ilstrate prin „Hărți de tip Choropleth” pentru șomajul înregistrat, folosind metoda de clasificare intervale naturale Jenks aplicată la nivel de unități administrative teritoriale UAT 2 (NUTS 5) din România, cel mai bun nivel de detaliu administrativ. Prin aplicarea tehnicii dasymetric valorile înregistrate la nivel NUTS 3 sunt detaliate la nivel NUTS 5 fapt care contribuie la diminuarea erorii ecologice. Noi analizăm indicatori de tip extensiv – cum ar fi numărul șomerilor înregistrați în 2013 și la sfârșitul lunii iunie 2014, precum și

indicatori de tip intensiv – cum ar fi densități exprimate ca număr șomeri pe km² în 2013 și în iunie 2014. Tehnica de clasificare utilizată a fost intervale naturale Jenks din Arc Gis 10.2, cu datele furnizate de baza de date INS TEMPO. Aceste rezultate de cercetare au fost realizate în cadrul proiectului Nucleu NP - 420115, Faza 3: Diferențele regionale pe piața forței de muncă, realizat în 2014, iar rezultatele sunt utilizate în proiectul Dynahu.

Cuvinte-cheie: diferențe regionale, modele de șomaj, interval naturale Jenks.

POLITICILE SOCIALE, INSTRUMENT DE ÎMBUNĂTĂȚIRE A CALITĂȚII VIEȚII POPULAȚIEI¹

IOAN MĂRGINEAN

*O*biectivul urmărit în această lucrare este acela de a pune în evidență măsurile de politici sociale care pot contribui la îmbunătățirea calității vieții populației României. În acord cu definiția larg acceptată, calitatea vieții este un domeniu multidimensional care include practic toate aspectele ce sunt în legătură cu viața oamenilor, de la diferențele condițiilor în care ei trăiesc, la activități, percepții, evaluări și bunăstarea subiectivă (Mărginean, Precupeșu, coord., Paradigma calității vieții, București, Editura Academiei Române, 2011).

Nivelul calității vieții individuale, a grupurilor și comunităților umane depinde de foarte mulți factori începând cu ceea ce întreprinde fiecare persoană în parte, familia sa și comunitățile, precum și intervențiile de politici publice, inclusiv măsurile de politici sociale.

În această contribuție doresc să continui analizele mele anterioare în domeniul enunțat, având în vedere stadiul actual de dezvoltare a societății românești și o serie de obiective pe care le consider a fi recomandat de a se atinge în viitor.

Cuvinte-cheie: calitatea vieții, politici sociale, beneficii monetare și în natură, servicii sociale.

RELAȚIA DINTRE CALITATEA VIEȚII ȘI POLITICILE SOCIALE

În abordarea calității vieții populației pornim de la faptul că avem de-a face cu un domeniu multidimensional, care include, practic, toate aspectele care sunt conectate în viața oamenilor, de la diversele condiții (fizice, sociale, economice, politice etc.) în care ei trăiesc, activitățile pe care le desfășoară: percepțiile, evaluările și bunăstarea subiectivă – stările de satisfacție, fericire, anomie, frustrare etc. În cercetările efectuate la ICCV asupra calității vieții am dezvoltat o schemă de operaționalizare a calității vieții cu 25 de dimensiuni, iar unele dintre ele, la rândul

Adresa de contact a autorului: Ioan Mărginean, Institutul de Cercetare a Calității Vieții al Academiei Române, Calea 13 Septembrie, nr. 13, sector 5, 050711, București, România, e-mail: imargin@iccv.ro.

¹ O formă preliminară a acestui text a fost prezentată la Conferința Internațională organizată de către ICCV la înființarea sa, București 23–25 aprilie 2015.

lor, pot fi divizate în două sau trei subdimensiuni, cu indicatori obiectivi și subiectivi (Mărginean și Precupețu, coord., 2011).

Nivelul calității vieții individuale, al grupurilor și comunităților depinde de mulți factori, începând cu ceea ce întreprinde fiecare persoană și familia sa, continuând cu intervențiile la nivel comunitar și sfârșind cu măsurile de politici publice, dintre care aici ne vom referi la cele sociale propriu-zise sau care interferează cu acestea. Cât privește definirea politicilor sociale, este de luat în considerare abordarea lui Anderson (1984), și anume faptul că acestea constau în intervențiile autoritaților publice în legătură cu condițiile de viață ale oamenilor, dar și ceea ce acestea refuză să întreprindă. Prin urmare, este vorba, în primul rând, de deciziile pe care le iau autoritațile de intervenție sau nu în domeniul politicilor sociale și apoi de măsurile de implementare a acestora, în cazul deciziilor affirmative. De aici rezultă că în analizele de politici sociale trebuie avute în vedere toate elementele: ce decizii se iau, respectiv de intervenție sau de neintervenție, cum se acționează în cazul variantei decizionale affirmative, și, evident, care sunt rezultatele aplicării diferitelor măsuri – grad de acoperire și accesibilitatea celor îndreptățiți a beneficiilor de o măsură sau alta, impactul, inclusiv în sfera calității vieții beneficiariilor respectivi (Mărginean, 2004).

Introducerea unor măsuri consistente de politici sociale, începând cu ultimele două decenii ale secolului al XIX-lea, cu asigurări de pensii de bătrânețe pentru îngrijirea sănătății și în caz de șomaj, mai întâi în Germania și apoi și în alte state europene, s-a dovedit a fi un factor important de suport pentru populație, pentru dezvoltarea de ansamblu a societății, precum și pentru domeniul afacerilor. În acest ultim caz, este vorba de facilitarea creșterii predictibilității în derularea activităților respective. Așa cum este cunoscut, nu a fost însă vorba de un proces bazat pe un consens general, dimpotrivă, acțiunile menționate au întâmpinat opoziție din partea celor care vedea în asigurările sociale întărirea rolului statului în detrimentul familiei, al comunităților locale și al organizațiilor religioase (Mărginean, 1994).

Un puternic consens al forțelor sociale și politice asupra intervenției autoritații de stat pentru politici sociale extinse s-a realizat în Europa de Vest după cel de-al Doilea Război Mondial, ceea ce a condus la constituirea unui sistem dezvoltat de protecție socială, un așa-numit „stat al bunăstării” (*welfare state*). Evident că au fost și se mențin și în prezent anumite diferențieri între țări în ceea ce privește dimensiunile statului bunăstării, resursele alocate, acoperirea cu beneficii contributive și noncontributive și mărimea acestora, de la grupul de țări din zona nord-vestică, unde se înregistrează alocații generoase la țările sudice și estice, cu un nivel mai scăzut al intervențiilor de politici sociale, tipul rezidual (Esping-Andersen, 1990).

În același timp, măsuri relativ extinse de politici sociale au fost adoptate și în statele în care s-a instaurat regimul comunist. Dacă avem în vedere România, menționăm, pe de-o parte, desființarea asigurărilor private, nerecunoașterea șomajului, dar și extinderea asigurărilor sociale de pensii, servicii sociale generale

de îngrijirea sănătății, educație și de asistență socială (cu accent pe cele de tip instituțional), în condițiile unui nivel scăzut al cheltuielilor de protecție socială (Mărginean, 1994; Zamfir și Zamfir, coord., 1995; Zamfir, coord., 1999).

Revenind la analiza generală, este de reținut și faptul că acordul asupra unor politici sociale extinse s-a diminuat odată cu încheierea perioadei boom-ului economic în anii '80 (criza petrolului, de exemplu), prin revigorarea ideologiei libertariene. În realitate, însă, în multe țări europene statul bunăstării continuă să fie unul dezvoltat cu alocări și beneficii substanțiale. De reținut că, în cadrul UE, politica socială este un domeniu ce se caracterizează prin subsidiaritate către țările membre, dar sunt abordări legate de obiective de urmărit și mod de acțiune: Carta Socială (1992), metoda coordonării deschise (Vandenbroucke, 2001) etc.

La rândul său, relația dintre politicile sociale și calitatea vieții a fost evidentă de la începuturile preocupărilor în acest nou domeniu ce a intervenit în anii '70 ai secolului trecut. Poate cel mai bun exemplu l-a constituit Programul „Marea Societate”, adoptat în SUA (1964), cu evidențierea unor obiective naționale specifice: reducerea sărăciei, crearea de locuri de muncă, accesul la educație etc. și care sunt măsurate prin indicatorii sociali (Bauer, ed., 1966, apud. Mărginean, Bălașa, coord., 2002, 2005).

Prin acest Program adoptat de Partidul Democrat, numit și „Războiul împotriva sărăciei”, contestat de Partidul Republican, SUA recuperează parțial din avansul în domeniul politicilor sociale înregistrat prin statul bunăstării în Europa Occidentală.

Printre categoriile mari de politici sociale se situează: reglementările legale; drepturi; criterii; condiții și obligații; cadrul organizațional administrativ; elaborarea de programe și de măsuri de implementare a prevederilor legale; constituirea resurselor financiare necesare de natură contributivă și noncontributivă; acordarea de beneficii monetare și furnizarea de servicii sociale și personale (de la educație și îngrijirea sănătății la asistență socială), inclusiv prin parteneriate public – privat.

OBIECTIVE DE POLITICI SOCIALE DESTINATE SĂ CONTRIBUIE LA ÎMBUNĂTĂȚIREA CALITĂȚII VIEȚII ÎN ROMÂNIA

Dacă în lucrările anterioare am analizat mai multe aspecte referitoare la politicile sociale în România, începând cu primii ani ai tranziției la democrație și economia de piață (ultimele două lucrări au apărut în anul 2014), de această dată doresc să fac anumite remarcări referitoare la direcțiile de acțiune dezirabile în domeniul politicilor sociale luând în considerare actuala situație și voi menționa, mai degrabă, obiective de atins pentru îmbunătățirea calității vieții populației.

Fără îndoială că în ultimii 25 de ani, în România s-au adoptat multe măsuri de protecție socială pentru a se restructura și completa vechiul sistem, respectiv

măsuri de introducere de noi reglementări și beneficii. Luând în considerare toate aceste schimbări, constatăm că în prezent avem de-a face cu un sistem mult îmbunătățit de politici sociale, dar el trebuie în continuare completat, mai bine finanțat și administrat eficient, eliminându-se cazurile de supraprotecție, abuz și corupție.

1. O mai consistentă finanțare a sistemului de politici sociale, pentru a se asigura acordarea de suport persoanelor îndreptățite la protecție socială (pensii, alocații și indemnizații bănești, diverse bunuri, servicii de îngrijire a sănătății și de asistență socială); încasarea obligațiilor de plată la bugetele publice (impozite, taxe și contribuții de asigurări sociale).

Desigur, repartizarea cheltuielilor bugetare se realizează printr-un demers complex, cu multe cerințe, dar consider că domeniul social este nefiresc lăsat la urmă, deși în multe situații este vorba chiar de siguranța vieții oamenilor, de la vârstele cele mai fragede la bătrânețea înaintată.

La rândul lor și veniturile bugetare sunt reduse, 31,7% din PIB în anul 2014, iar cheltuielile au fost de 33,6%, respectiv un deficit de 1,91% (MFP). O mai bună colectare a datoriilor la buget ar mări resursele acestuia. Totodată, deși reducerile de impozite și taxe pot fi oricând justificate, ele nu ar trebui să afecteze veniturile bugetare. Doar în măsura în care se înregistrează excedente în raport cu nevoile identificate, fără a se impune restricții și cu atât mai puțin reducerea beneficiilor îndreptățite, sunt de acceptat astfel de diminuări de taxe și impozite.

Aceste remarci le consider valabile și în cazul reducerii contribuții la pensii plătite de către angajatori (octombrie 2014), respectiv prevederile de reducere a TVA la alimente (din iunie 2015).

Totodată în actualul angajament al impozitarilor pe venit (cota unică de 16%) sunt favorizați cei cu veniturile foarte mari, comparativ cu cei care au venituri mici și de nivel mediu. Ar fi necesară scutirea de impozit a venitului până la o anumită limită și nu doar reducerile actuale modice.

Având în vedere nevoile existente ar trebui să se ajungă la un buget de protecție socială de cel puțin 25% din PIB (care este media țărilor UE), față de 18% cât este în prezent în România (cel mai mic nivel din grupul țărilor respective – Eurostat, 2013).

Pe de altă parte, la o analiză, fie și sumară, a cheltuielilor bugetare pe capitole, inclusiv în domeniul social, dincolo de fenomenele de fraudare ce se pot identifica trebuie eliminate alocări exagerat de mari, cel puțin raportat la resursele disponibile. Iată câteva dintre ele: cheltuieli cu investițiile din fonduri publice pe obiective mai puțin relevante pentru dezvoltarea economică și socială, costuri exagerate ale unora dintre lucrările executate; o sumă mare pentru o mașină veche (rablă), la cumpărarea uneia noi (6 800 lei, deși pe piață liberă prețul la care se vând acestea este de 10 ori mai mic); valoarea indemnizației pentru concediul parental de creștere a copilului sub 2 ani pentru beneficiari cu salariul mare (deși nu este un beneficiu contributoriu, iar costul îngrijirii copilului ar trebui să fie același în toate familiile);

pensiile calculate la 80% din veniturile ultimului an de activitate, sau alte aranjamente favorizante exceptate de la Legea Pensiilor publice (în fapt, dacă s-a stabilit o limită maximă de contribuții la nivelul a cinci salarii medii pe economie, acesta ar trebui să fie reperul general și pentru pensiile speciale, dacă se mai acordă; ar fi de preferat însă pensii ocupaționale); învățământ gratuit și burse și pentru nivelurile neobligatorii (învățământul superior – licență, masterat, doctorat), deși s-ar impune numai pentru cei cu rezultate foarte bune la învățătură și cu situații familiale defavorabile. Uneori cheltuielile publice sunt mărite și ca urmare a unor decizii al căror impact nu a fost bine determinat. Aceasta este cazul, de exemplu, al sporirii numărului parlamentarilor (deși discuțiile în spațiul public erau de micșorare a lor) ca urmare a schimbării legii electorale. Alte destinații importante de cheltuieli se referă la plățile obținute prin instanțe pentru diverse prejudicii suferite de anumite persoane. De asemenea, plata contravalorii proprietăților naționalizate ce nu au putut fi retrocedate fizic, în condițiile reglementării „restitutio in integrum”.

O situație nefirească privește alocația de stat pentru copii, considerarea acesteia ca fiind un drept universal, pentru simplul motiv că ar trebui să existe și un astfel de drept și s-a ales acest beneficiu social, numai că valoarea lui este extrem de mică, astfel că pentru familiile cu venituri mici alocația respectivă este insuficientă, iar pentru cele care au venituri considerabile, această intervenție nu contează. Totuși, nu susțin creșterea puternică a alocațiilor bănești de asistență socială, inclusiv pentru copii, ci aşa cum voi arăta mai departe, este mai importantă dezvoltarea serviciilor diferențiate pe vârste. Susțin aceasta pentru că obținerea de venituri prin alocații să nu fie un scop în sine, cum se întâmplă în unele familii cu neglijarea copiilor în ceea ce privește educație, hrana, eventual cu prezența abuzurilor, copiii devenind victime ale violenței domestice. De aici rezultă și necesitatea serviciilor de consiliere pentru formarea responsabilității părintești în a da naștere copiilor și a-i crește corespunzător.

Pe de altă parte, în repartizarea cheltuielilor publice se remarcă și o limitare, pe care o consider total neîntemeiată, și anume, prevederea potrivit căreia anvelopa salarială pentru personalul plătit din fonduri publice să nu depășească 7% din PIB, ceea ce conduce la faptul că foarte mulți angajați din sănătate, educație, administrație să fie plătiți la un nivel apropiat de salariul minim pe economie. Creșterea acestuia din urmă este binevenită, dar trebuie să se meargă mai departe, pentru a se adapta o grilă de salarizare motivantă pentru ocuparea posturilor și o activitate de calitate în aceste sectoare. De altfel, scăderea salariilor cu 25% în anul 2010, în contextul crizei economico-financiare, și blocarea angajărilor în sistemul public au condus la o criză profundă de lipsă de personal, cu precădere în îngrijirea sănătății, mulți specialiști optând pentru munca în străinătate.

Totodată, însă, se acordă diferite bonusuri financiare neimpozitate (tichete de masă și vacanță) doar unor categorii de persoane.

În continuare sunt companii de stat puternic îndatorate care nu intră într-o restucturare de eficientizare.

Nu trebuie pierdut din vedere nici faptul că, multe dintre persoanele de vârstă activă sunt fără loc de muncă, nu beneficiază de indemnizație de șomaj și primesc ajutor social. Un loc aparte în politicile de suport pentru populație este sprijinirea prin modalități diverse (consiliere, completarea studiilor, calificare) pentru a se integra pe piața muncii, cei care potențial ar putea face acest lucru, dar fie nu cunosc cerințele, fie nu au pregătirea necesară.

Fără îndoială că sunt și alte multe situații în care se pot identifica cheltuieli publice generoase, dacă nu chiar excesive datorate bugetului disponibil.

2. O schimbare radicală ar trebui realizată în sistemul de pensii. Consider că ar fi mult mai adekvat să existe un singur sistem public de pensii, cu contribuții din partea angajatorului și asiguraților. De asemenea, ar fi util să existe un sistem extins de pensii ocupaționale (nu speciale) cu contribuții din partea angajatului, inclusiv al statului pentru toți salariații plătiți din fonduri publice. O astfel de prevedere ar contribui substanțial în motivarea în muncă a salariaților și el se regăsește în multe țări dezvoltate (nu susțin prin aceasta că întotdeauna este adekvat să se preia ceea ce este în alte țări, ci ceea ce se dovedește adekvat pe baza unei analize preliminare minuțioase, iar în cazul prezentat succesul este dovedit). De asemenea, este important să primească suport sistemele private de pensii.

Cât privește așa-zisul pilon II de pensii publice administrate privat organizat pe bază de fond, deși acesta primește o parte din contribuția asiguraților (4%, în viitor 6%, din venitul asigurat), va furniza pensii mai mult simbolice pentru cei mai mulți dintre contributori, așa încât nu se justifică funcționarea lui, fiind propus mai degrabă ca sursă de investiții de către Banca Mondială (World Bank, 1994).

Să nu se ignore nici faptul că actualul nivel al celor mai multe pensii din sistemul public sunt foarte mici. De altfel, pensia medie, de 844 lei (CNPP, 2014), reprezintă doar 35% din salariul mediu pe economie, deși ar trebui să fie în jur de 50%.

Reducerea în continuare a nivelului contribuților la sistemul public de pensii va diminua și mai mult resursele disponibile pentru plata pensiilor. La condițiile normale de muncă, valoarea contribuților la pensie este de 26,3% din venitul asigurat, din care 15,8% angajatorul și 10,5% asiguratul, limitat la cinci salarii medii pe economie pentru fiecare loc de muncă. De fapt, resursele disponibile sunt diminuate, deoarece așa cum am menționat, echivalentul a 4% din venitul asigurat al persoanelor care acum au acum sub 42 ani merge la pilonul II.

O cauză a situației critice din sistemul public de pensii o constituie creșterea puternică a numărului beneficiarilor după 1990, atât prin pensionare timpurie, ca alternativă la șomaj, cât și prin invaliditate (aici fiind semnalate și fraude). Mărirea între timp a vârstei de pensionare a temporizat creșterea numărului pensionarilor și chiar se înregistrează o mică diminuare a acestuia în ultimii ani.

În fine, mai aduc în atenție un aspect, și anume că volumul populației active asigurate în sistemul public nu depășește 50% și că o mare parte a celor neasigurați vor fi în viitor solicitanți de beneficii de asistență socială. Așa cum este cunoscut,

tranzită la economia de piață a necesitat restructurări importante în domeniu, fiind prezente și acte de fraudare. Ceea ce a rezultat a fost o dezindustrializare puternică, costuri sociale însemnante și o reducere substanțială a populației ocupate, multe persoane emigrând în căutare de locuri de muncă.

3. În domeniul îngrijirii sănătății sunt câteva mari obiective de atins: motivarea, personalului de specialitate de a lucra în țară prin salarizare corespunzătoare și dotare tehnică; creșterea nivelului de finanțare pentru a se răspunde nevoilor existente, un mai bun acces al populației la servicii de calitate; atenție specială acordată prevenției și tratării bolnavilor cronici.

4. și sistemul de educație, care de fapt nu intră în sfera cheltuielilor de protecție socială, dar are multe consecințe pentru viață a oamenilor, ca și pentru dezvoltarea societății ca întreg, are nevoie de o mai bună finanțare. O atenție cu totul aparte merită să fie acordată înscriserii și participării școlare a copiilor, cu evitarea părăsirii timpurii a sistemului de învățământ. Este binecunoscut faptul că familiile foarte sărace întâmpină dificultăți și nici nu sunt interesate prea mult de educația copiilor.

Din punctul meu de vedere, este importantă extinderea capacitații rețelei școlare, după restrângerea drastică în primii ani ai tranzitiei, astfel încât să se evite învățământul în schimburi. Prin astfel de măsuri se creează posibilitatea unor activități multiple în școală și dincolo de programul de clasă, inclusiv prin suport în pregătirea elevilor. Ar fi utilă și trecerea la servirea unei mese în cadrul școlii, gratuit pentru copii proveniți din familiile nevoiașe.

5. Alt domeniu distinct de intervenție publică, de această dată pentru întreaga populație, privește activitățile legate de prevenirea pierderilor de bunuri și de vieți omenești în cazul producerii de catastrofe naturale. În România este vorba, în special, de inundații și cutremure. Tot aici includ și acțiunile de ordine publică la nivel local, de creșterea siguranței vieții cetățenilor, precum și urmărirea și respectarea drepturilor acestora, protecția față de amenințările externe.

6. Multe îmbunătățiri sunt de dorit a fi întreprinse în domeniul asistenței sociale, atât în ceea ce privește beneficiile bănești, cât și serviciile respective, avându-se în vedere menținerea unui raport funcțional între venitul din muncă și nivelul beneficiilor de asistență socială, pentru a nu demotiva participarea pe piață muncii, așteptându-se protecția socială. și aici trebuie să se evite acordarea frauduloasă de beneficii. Totodată, consider că este mai eficient să se acorde, pe cât posibil, suportul în servicii și bunuri decât în beneficii bănești, astfel încât ajutorul să meargă direct la persoanele aflate în nevoie.

O parte din ajutoarele financiare ar trebui acordate prin rambursarea unor cheltuieli devenite eligibile, și astfel există garanția că se ating țintele ce le sunt destinate.

Un loc cu totul aparte ar trebui să-l ocupe dezvoltarea rețelei de servicii de asistență socială în cadrul comunităților locale, cu precădere în zonele sărace, pentru a se putea interveni în sprijinul persoanelor care necesită ajutor, de la

victimele violenței în familie și copii neglijati, la persoanele vârstnice fără suport familial.

De asemenea, aceste servicii pot îndeplini roluri dintre cele mai utile în consiliere și educație, iar în colaborare cu organele de ordine publică și în prevenția comportamentelor delincvente.

O atenție mărită, cu suport complex, se impune pentru familiile sărace cu mulți copii. Aceștia, adesea sunt obligați să trăiască în stradă, să cerșească sau să muncească, ignorându-se participarea școlară, cu proporție mare a abandonului școlar și deci, cu șanse reduse de a se integra în viitor pe piața muncii. Astfel de evoluții devin cauze ale săraciei persistente.

La rândul său, o atenție cu totul aparte trebuie acordată copiilor instituționalizați. Pe de-o parte, este vorba de asigurarea unui tratament adecvat acestor copii, iar pe de altă parte, de extinderea serviciilor de adoptie și încredințare.

Evident că intervențiile de protecție socială, aşa cum specificam anterior, trebuie astfel realizate încât să nu afecteze procesele de pe piața muncii, în sensul evitării angajării de către cei care pot lucra și dacă sunt și locuri de muncă disponibile.

Nu în ultimul rând, am în vedere dezvoltarea sistemului de locuințe sociale pentru a asigura un adăpost celor care nu îl au, cu măsuri de igienizare a localităților.

CONCLUZII

Fără a pretinde că aş fi epuizat modalitățile de intervenție prin politici sociale pentru îmbunătățirea calității vieții, dacă cel puțin o parte dintre exemplificările aduse în atenție ar fi implementate, s-ar obține rezultate notabile în domeniul respectiv. Am în vedere atât populația ca întreg, cât și categoriile care prezintă vulnerabilități, fără a neglija vreuna dintre ele. Totodată, nu este întemeiată acordarea de privilegii, indiferent de importanța funcției deținute de cineva, inclusiv persoanelor care dețin funcții înalte în stat.

BIBLIOGRAFIE

- Anderson, J., *Public Policy Making*, New York, Holt Rinehart and Winston, 1984.
Bauer, R., (ed), *Social Indicators*, Cambridge, Massachusetts, MIT Press, 1966.
Casa Națională de Pensii Publice (CNPP), 2014.
Esping-Andersen, G., *The Three Worlds of Welfare State*, Oxford University Press, 2002.
Eurostat, *Statistics*, 2013.
Mărginean, I., *Politica socială și economia de piață în România*, CIDE, Anale INCE, București, 1994.
Mărginean, I., *Politica socială, Studii 1990–2004*, București, Editura Expert, 2004.
Mărginean, I., *Politica socială factor al dezvoltării societății*, în „Calitatea Vieții” nr. 1, 2014, pp. 5–22.
Mărginean, I., Precupețu, I. (coord.), *Paradigma calității vieții*, București, Editura Academiei Române, 2011.

- Ministerul Finanțelor Publice (MFP), *Bugetul general Consolidat*, 2014,
 Vandenbroucke, F., *Open Co-ordination and Sustainable Social Justice in Europe*, Conferința Leuven, Belgia, 2001.
 Zamfir, E., Zamfir, C. (coord.), *Politica socială. România în context european*, București, Editura Alternative, 1995.
 Zamfir, C., (coord.), *Politica socială în România 1990–1999*, București, Editura Expert, 1999.
 World Bank, *Policy Research Report. Averting the Old Age Crisis*, Oxford University Press, 1994.

My objective followed in this paper is to put into evidence the social policies measures which can contribute to improving quality of life of the Romanian population. According to now general accepted definition, the quality of life is a multidimensional field and includes practically all aspects that are connected with people's life, from various conditions in which they are leaving, to activities, perceptions, evaluations and subjective feelings (I. Mărginean, I. Precupeu, coordinators, *Paradigma calității vieții*, Editura Academiei Române, 2011).

The level of quality of life of individuals, groups and communities depends on many factors starting with what a person and his/her family, communities are doing, and ending with public policies interventions, including social policy measures.

The last type of interventions consists in monetary or in kind benefits and social services, and had to be making only of the second level. This means that such measures have to come into actions only when the first factor mentioned before (person and his/her family) can not achieve a desirable level of quality of life, and they maybe in connections with what it is doing in the field by communities, Associations and Organizations thru public-private partnerships.

In fact, even at the starting stage of development on quality of life in the '60 (USA Program "The Great Society") this domain was connected with public policies on the social field – the war against poverty.

In this contribution I want to continue my several analysis in the field, taking into consideration the actual stage of Romanian society development, and I will treat the topics mostly as objectives.

Keywords: quality of life, social policy, monetary and in kind benefits, social services.

HOUSING EVICTION, DISPLACEMENT AND THE MISSING SOCIAL HOUSING OF BUCHAREST¹

IRINA MARIA ZAMFIRESCU

*A*fter 1990, Romania privatized and restituted to the pre-communist owners its state owned housing. This led to a super-home ownership pattern and to a severe shrinking social housing sector. With thousands of people evicted and with no public investments in the social housing sector, Bucharest is among the cities with greatest number of people in Romania who need support for housing. This article offers an account of the linkages between eviction, housing restitution and the lack of involvement of the local public institution into social housing. I describe the political and administrative practices that prevent the emergence of efficient social housing programs. I move between scales, ranging from national, municipal and street dynamics, in order to describe and understand a recent case of eviction in Bucharest. With little to no support from the public authorities, more than 50 people have been living on the streets as a form of protest against Bucharest's administration which promotes neo-liberalism and is complicit to furthering the poverty of the poor households.

Keywords: social housing, evictions, structural violence, Bucharest, post-socialism, Roma, shanty living.

INTRODUCTION

On the morning of 15th of September 2014, at nine o'clock, 20 families were evicted from their homes located in the centrally located *Vulturilor 50* street in Bucharest. Some 15 children were headed to the first day of school, as is customary in Romania. Approximately 100 people were forced out of the buildings by local police forces and riot police, with no permission or time to take all their belongings. Along with the evicted people, representatives of the NGOs tried to advocate their rights concerning eviction. Within hours, people were out on the street, in front of their former housing. The months that followed the eviction were

Adresa de contact a autorului: Irina Maria Zamfirescu, Facultatea de Sociologie și Asistență Socială, Bd. Schitu Măgureanu nr. 9, sector 5, București, e-mail: i.m.zamfirescu@gmail.com.

¹ This paper was co-financed from the European Social Fund, through the Sectorial Operational Programme Human Resources Development 2007–2013, project number POSDRU/159/1.5/S/138907 “Excellence in scientific interdisciplinary research, doctoral and postdoctoral, in the economic, social and medical fields – EXCELIS”, coordinator The Bucharest University of Economic Studies”.

marked by a combination of humiliation and shanty living: as of six months later, they still live in improvised shelters, on the sidewalks of the buildings where they once lived. This happened despite formal and informal efforts to reach and sensitize the municipal housing providers which are responsible for solving their problem. These efforts materialized in protests organized both in front of the public institutions and in the streets, with written pleas to the Prime Minister and the Mayors and diplomatic inquiries by several foreign embassies.

In this article, I describe the linkage between housing re-privatization (restitution), lack of social housing policies and displacement/homeless in Bucharest, Romania. I argue, following Hackworth and Abigail (2006) that the municipal housing providers and their revanchist attitude play a key role on how the neoliberalization of housing policy unfolds. I found evidence that reinforces Ger Duijzings' (2010: 109) point that "some of the features of neo-liberalism have taken their purest form in Eastern Europe". This created serious challenges to the political and economic location of the rights to housing in contemporary Romania (Dan, 2005). Although the analysis of the 1992 and 2002 census data do not indicate outstanding levels of segregation (Marcinczak et al., 2014), such episodes actively push toward segregation in this relatively rich city.

There seems to be a general consensus that social housing has experienced significant transformations over the last three decades almost all over the world, mainly through privatization and the home ownership (Priemus and Dieleman, 2002; Ronald, 2012; Hills 2007). Despite high level of rental and social housing remaining high in some European countries (Denmark, United Kingdom, Austria and, of course, Holland), the promotion of home ownership made leading scholars affirm that "everywhere, the (social) rented sector is on defense" (Priemus and Dieleman, 2002: 191; see also Priemus, 1995).

The disregard for social housing became particularly acute in post-socialist countries that have mass privatized the housing stock, resulting in outstanding levels of home ownership. The existing housing stock was massively privatized in the early 1990s, either through purchase by the sitting tenants, or re-privatized through the restitution of housing confiscated by the socialist state (Pickvance 1994; 2002). Moreover, after the early 1990s, the housing stock contains no more than 4% of the total housing units constructed, as social housing. Out of the entire housing stock, 98.2% are privately owned in Romania (Bejan et al., 2014), compared to 60 to 80 per cent for the other post-socialist countries.

In order to document these issues, I used a mixed method approach. The data on housing, standards of living and poverty are based on secondary analysis of statistical data. For understanding the local political dynamics and the street level dynamics of eviction, I used mainly interviews, observation of meetings with local administration officials and participatory observation. After people were evicted in September 2015, until January 2015 I spent significant periods of time with the people evicted. Aside from spending time on the streets and sidewalk where they stayed after housing eviction, I also participated in groups, meetings and protests

aimed at advocating their cause. The meetings with different local administrative representatives proved to be an invaluable source of information about how social workers, municipal housing providers and their political supervisors actively and aggressively avoid, push and supervise the social dumping and the removal of poor and vulnerable tenants from central areas.

I have also been involved in an editorial project and helped the people to write a blog on their daily problems on the street, and I have spent time with them during their protest on the street. Aside from participant observation, interviews, participation in administrative meetings, I have also studied local budgets and administrative documents in order to identify the financial allocations of local authorities for the social housing between 2003 and 2014. Despite legal obligation to provide data on their budgets, obtaining and interpreting budget figures, as well as the poor transparency of municipal authorities prevented me from giving a full account on these matters.

The paper continues with an overview of housing policy in Romania, highlighting the absence of safety net for housing. In that section, I also describe how the devolution of social housing policy from the central government to the local administration meant that local administration (including Bucharest) had the right to ignore the critical needs for housing of the poor households. In the second section, I describe the dynamics of that episode of eviction as a window on the joint effects of faulty housing policies and the revanchist (Smith, 1996) attitude of the local administration on the poor. Such episodes are not unique occurrences. As I was working on this research, there are no less than three mass evictions scheduled in different parts of Bucharest.²

THE ELEPHANT IN THE ROOM: HOUSING COSTS AND SOCIAL DUMPING IN BUCHAREST

The right to a proper living is an international acknowledged right. In Romania, one has one of the biggest rates of poverty in Europe. As a rule, the public authorities have a *laissez faire* attitude towards vulnerable groups in terms of housing (Dan and Dan, 2003: 5). Struyk (1996) notes that the management of the housing stock was left at the whims of the unregulated market and that housing legislation has an *ad hoc* character. This was taken to extreme in Romania. According to official statistics, the price of housing became simply beyond the reach of poorer families: as Dan and Dan (2003: 5) describe, if one two-room flat was worth about 40 average wages in 1989, 14 years down the road, in 2003, its price became about 120 average wages. During the 2003–2009 real estate bubble, the price of housing went up about ten times. It decreased about four times after the bubble burst, but it remained out much higher than before the crisis.

² One of them is in Rahova – Uranus (see Voicu and Nițulescu, 2007 for a description of this area).

Eurostat statistics indicate that tenants in Romania experience some of the highest housing overburden costs in the entire European Union (Rybikowska and Schneider, 2011: 7; Mărginean, 2014: 13; Stanciu and Mihăilescu, 2013: 382). In the unregulated market, it is the highest in Europe. No less than 56.5% of all tenants experience the burden of paying the rent and utilities (Rybikowska and Schneider, 2011: 7). Despite that, social housing, rent regulation and tenant protection are simply outside the public policy agenda in Bucharest. Instead, infrastructure investments, car related infrastructure and mega-projects loom on the imagination of political campaigns and municipal public investment departments.

Housing poverty is worsened not only by social dumping, but also by its invisibility in the administrative practices and on the public agenda. Statistical invisibility and conflicts between different levels of governance are other problems. Sound analysis on the scope of needs for social housing is a rather difficult task. In most of the cases, the phenomenon of poverty is invisible, as some of the vulnerable groups are either without documents or without lease. Tsenkova (2009: 91) nicely expresses that “the mix is complicated to evaluate since there is no systematic assessment of different governments (central or local) in the housing sector in terms of their efficiency (costs), targeting and effectiveness (outreach)” (Tsenkova, 2009: 91).

Conflicts of governance have also prevented the placement of social housing on the political agenda. The housing issues were transferred from the central authorities to the local authorities. Even though there are legislative paths and financial resources offered by central government to get the local administration involved into housing programs for the poor, the central and local governments have only allocated funds to programs for the middle-income people. The national housing programs do not include emergency social housing. Instead, they focus on financially solvent middle class tenants, either for renting or mortgage (Pittin and Laino, 2011). Regulations by which public authorities elsewhere in the world establish a minimum threshold of social housing in all the new real estate projects are unknown in Bucharest or Romania. Such social measures have been implemented long time ago in advanced capitalist countries, such as United States, England and France (Puttini and Laino, 2011), as a means to avoid social exclusion and segregation of the poor.

Another problem that significantly shrunk the function and scope of social housing has been the problem of housing restitution of the nationalized houses (Dawidson, 2004; Chelcea, 2012; Stan, 2013). This is a former socialist countries-specific problem. Different ex-socialist countries chose different restitution policies. Some governments chose to give the right to the tenants to buy “their” buildings. Some also restituted them back to the former owner (Pittini and Laino, 2011). Other transferred them to NGOs, in order to operate them as social housing. Yet others kept them in the public domain and used them as social houses. Romanian legislation allowed some tenants to purchase their apartments, but also restitute the property rights to the former owner in other cases. After 2006, the state

financialized its restitution policies, with former owners receiving financial compensations, a process that has generated extreme cases of corruption. No matter what solution the Romanian authorities choose, housing restitution affected severely the social rented sector, diminishing its capacity and size.

With insignificant construction of social housing (or acquisition of existing units, in order to offer them as subsidized rentals), it comes as no surprise that municipal authorities claim that they cannot offer a solution for the people evicted (Tsenkova, 2009). The enforcement of the housing restitution legislation generated major housing problems. People were evicted from the homes they have been living for decades, with no proper alternatives. Even though the local authorities in Bucharest receive final decisions of court on the restitution of housing years before the eviction, the public authorities deal with such cases only when they become emergencies, and most often against the housing interests of tenants. This leaves the people depending on waiting lists that consist of hundreds of requirements (Pittin and Laino, 2011).

The Global Financial Crisis has worsened the situation. The European Commission indicated that housing exclusion as one of the biggest challenges after the financial crisis that erupted in 2009. Social exclusion, according to the institution's official strategies – see *Europe 2020 Agenda*³ – must be dealt by making affordable accommodation. Eurostat has recently added new indicators that monitor the housing conditions and the costs associated with it. Overcrowding and housing quality – access to running water, flushing toilets or the quality of the roof – are particularly monitored. As of 2011, there is an average of 6% of Europeans who suffer from severe housing deprivation. Romania has the highest percentage – 28,6%⁴.

HOUSING THE POOR IN BUCHAREST

The main problem of social housing failure in Bucharest is the very lack of houses available to the local administration. There are hundreds of pending applications each year. I have met cases of people who have been placed on waiting lists for more than 10 years. Each year, there are hundred of new applications and only a few available houses. *Table no. 1* indicates the number of social housing applications filled in by households. As one may notice, the time series for each district are quite stable, which is indicative of the fact that the applications do not move ahead, but are passed on and reported year after year.

³ COM (2010) 758 final – Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. “The European Platform against Poverty and Social Exclusion: A European framework for social and territorial cohesion”, December 2011.

⁴ Available online: <http://ec.europa.eu/eurostat/web/population-and-housing-census/statistics-illustrated>.

Table no. 2 indicates that the total numbers of housing units administered by each district⁵. As one may notice, their number is extremely low, reinforcing Constantinescu and Dan's (2005: 99) conclusion that social housing is severely under-financed (please see *Table no. 2*).

*Table no. 1***The number of social housing applications on waiting lists**

Year / District	District 1	District 2	District 3	District 4	District 5	District 6
2009	n/a	1351	1073	n/a	n/a	361
2010	364	1304	745	521	n/a	n/a
2011	269	1107	618	326	670	568
2012	338	1091	796	394	n/a	587
2013	343	1058	925	389	610	592
2014	n/a	1054	817	642	n/a	592

Source: District administrations, Freedom of Information, Act 544.

Both the national and local housing programs – even as limited in scope as they are – focus on households with medium income. National housing programs aimed at reducing the social risks associated with living costs are focused on people with medium incomes, leaving the people who live in extreme poverty in the care of local authorities⁶. As Hegedus and Struyk (2005) have shown, the housing needs of the middle-income households are supported by the state, often competing and impeding the development of the social housing system for the poor. After having studied the budgets of district and central administration in Bucharest, I have identified only two proposed social housing projects (in District 1 and District 3) in the two decades and a half after the Revolution. None of it has materialized yet. This is a typical case of policy driven by the local resources and not by the local need (Lux, 2003). Even though the legislation stipulates the opportunity of central government to co-finance the construction of social housing, according to my research, there has been no such construction in Bucharest, and their number is lower than 10 at the level of the entire country.

*Table no. 2***The number of housing units allocated by districts in Bucharest (2008–2014)**

District	District 1	District 2	District 3	District 4	District 5	District 6
No. houses	n/a	176	33 ⁷	287	n/a	136

Source: District administrations, Freedom of Information Act 544.

⁵ I have no data on the houses that the main City Hall has in administration, as for the institution did not answer to my solicitation.

⁶ The national programs' objectives are to build homes for young population (max. 35) and that are especially to be sold, not rented.

⁷ District 3 offered data for an extra three years 2005 to 2008.

Who is responsible for social housing is also a contested terrain (see Constantinescu and Dan, 2005 for an overview). The responsibility concerning social housing is diffuse among the local and central administration of Bucharest, given the fact that there are six different districts and plus a central municipal administration. These administrative units have overlapping and unclear distribution of responsibilities. Social housing is nominally owned by the central municipal administration. Each year, the districts receive a few housing units to distribute to households in need. This creates a rather unclear legal context for applicants: whom should they address and who should answer them. Households complain that they are sent from an institution to another and that they do not know which institution should solve their problem. No regulation stipulates which institution should deal with these problems. The same illegibility reigns over who exactly inside the institutions should take over the petitions. Apparently, the people should first address the District where they are registered and only if the lower level administration has no housing available, they should petition the central municipal administration.

Bureaucracy and the document culture is another obstacle. One of the evicted persons nicely expressed the problems one encounters in such administrative quests: "they ask us to fill in tons of documents. These papers are handed out to us piece by piece; the moment we have one paper, another one expires. And why do they ask for education credentials? If I have no school, what, don't I deserve a shelter?" The "social file" as they call the social work inscriptions of the applicants consists of papers issued by different authorities, with different paces of response. Furthermore, different district administrations have different deadlines for these files to be completed. If they do not succeed in finishing in time with these documents, they must wait for the next year period, as the "social file" can only be completed yearly and must be renewed each year. For the people with no access to internet and for half illiterate ones, access to information is another very delicate problem. They depend on the information that is given by the social workers. To make the things worse, as I will show later on, such poor households do not think very high of the activities of social workers – the people who should be their main support – and for legitimate reasons. There are cases of people who have neither the information, nor the support to complete their files in time. The worst situation is when such households do not posses ID paper or when they have expired. Without all the paperwork they cannot fill in their application for social housing. During the interviews with employees of the district administration, one explained that "there can be no cases of people if there are no IDs. If they do not have documents, they are not citizens of our district, therefore they are not our responsibility." This is illustrative of the overall attitude of the local authorities towards people in need for shelter.

The lack of legal support for the people who are being evacuated resulted in cases of illegal evacuation is another significant problem. Accordingly to several NGO activists, there have been cases of people evicted without proper eviction

papers. In such cases, the people do not have money to pay for legal support and they are forced to leave their homes. As I previously mentioned, one of the biggest corruption matters in Romania – and more so in Bucharest, given the high value of land – has been the illegal housing restitution. Lacking legal support and proper information concerning their rights, such financially disadvantaged people become victims of the lawyer paid by the former owners.

Evictions of the people living in ex-nationalized houses come as no surprise for the local authorities. According to the law, the local authorities are notified when a Court gives its final ruling on a restitution case. Between the moment of notification and the eviction of tenants should pass, according to the law, no more than five years. Within this period, “somebody” should identify a solution for the people who are to be evicted. Despite this, local authorities become vaguely attentive to the future displaced households just before the eviction. According to the interviewees, this happens because there is always a more critical case lined up ahead. Therefore, authorities deal with the eviction when situations become “crisis”, with no anticipatory strategy or public policy to address.

THE GOVERNMENTALITY OF *VULTURILOR* EVICTION AND THE POST-EVICTION CAMP

The case of *Vulturilor 50* is an iconic case of eviction from nationalized housing in Bucharest. On *Vulturilor* Street, at no. 50, lived 25 families, 100 people. Most of the families lived there having the appropriate legal papers. Most of the families are Roma and most household members earn the minimum wage – that is when they find employment. In 2012, the initial tenants received in “their” house other families from another wave of evictions caused by an infrastructure public project⁸. The housing that they occupied for years was common among the urban poor of Bucharest who live in central areas of the city (Constantinescu et al., 2005: 73–78; Chelcea, 2006).

These households have been living there since the communist period. The person with the oldest contract dates back to 1979. The people used to work for state companies and, therefore, they received housing either through their employees or through municipal housing offices. In 2001, the property rights over “their” building were restituted to the former owners. Between 2001 and 2006, the people have lived there with the consent of the owner, as the private owner was forced to sign up a contract with them. As soon as the households learned that “their” house was restituted in 2001, they began filling out applications for social housing.

In 2007, the owner sold the entire building to a real estate investor. Since that moment, the households have lived without legal forms, as the new owner refused

⁸ The project’s aim was to widen a street in a historical part of the city that lead to demolishing 89 buildings. All the people were forced out of their buildings on 22 December, 2010, despite the fact that they did not have another place to live.

to sign up contracts. Despite this, they were allowed to stay there through an informal settlement with the owner. With no other solution in hand, and even if they had no legal documents, they have accepted these terms. Prices differed from family to family. Such informal agreements are common practice among poor households living in restituted housing, since the owners try to make some money out of their buildings until they have the necessary funds for an investment. In 2009, the legal bodies decided that the families can be evicted. After the households learned that, they also added this piece of information to their yearly application.

In September 2014, all tenants received a notification stipulating that in less than a week the owner will evict them. Prior to eviction, according to the people to whom I talked, they were tricked into signing a form consenting eviction. Without proper legal advice and with the promise of receiving some amounts of money and the postponing of the eviction until indefinite term, the owner tricked the tenants into signing that they agree to move out. One middle-aged person explained that “they took my mother to the Court House. They told her something about some money that they were to give us and they convinced her. They came and took as one by one”. On September 15, 2014 the local police and riot police came to enforce the eviction order. This coincides in Romania with the first day of school. Part of the people went with their children to school so the latter would not witness the eviction. The people were forced out of their homes, with little time to take their belongings and, in some cases, even their IDs.

After the eviction, people who lived there legally decided to protest on the street, in front of the house they have been evicted from. Ten out of the 25 families managed to find some housing, usually by crowding the housing of their relatives or receiving some financial support towards rent payment for only 6 months. The other 15 families totaling 65 people remained on the sidewalk to protest. Among them there were 22 children, three of which were very young. They spent the entire winter, until late March, on the street. With the support of some activists, they gathered mattresses, tents, blankets and they set up a “resistance camp” (as the activists call it) on the sidewalk. Obviously, the “camp” lacked the minimal infrastructure, such as toilets, bathrooms and kitchens to cook. Sympathetic activists gathered around them and tried to offer voluntarily support. For instance, activists cooked a hot meal per day, offering to wash clothes for them and donating warm clothes during winter.

A week after the eviction, the local authorities sent the municipal garbage company to collect people’s belongings from the sidewalk. When confronted, a representative in the municipal council explained that this dispossession of personal goods is motivated because “the public space is abusively occupied by this garbage.” People accused them of stealing their goods. One woman explained that: “they told us that we could take them from the local garbage company in maximum two weeks time. They did not tell us, though, where this company is located. Moreover, they told us that if they would find them again on the sidewalk, they were to confiscate them again and fine us. But where are we to put them if we have no other place to call home other than this sidewalk?”.

After the eviction, the representatives of the NGOs filled in an official request to the General City Hall in order to get the authorities approval to erect big size tents. Bearing in mind that it was already fall by that time, people sleeping were at risk of sleeping directly in the rain. The authorities denied their request because tents would have occupied one road lane. Another request to the public authorities placed by the activists aimed at obtaining a public mobile toilet cabin within the area. After three months since the request, the District City Hall agreed to allow the people to install it. When the weather got colder, the people installed small size tents on the sidewalk. They proved to be inefficient, because they were not waterproof. Therefore they built improvised cottages, out of scrap wood they found elsewhere, throughout the city. No significant changes occurred between January and March in terms of the logistics of the camp.

The people evicted received no visit from any municipal representatives who could have helped them. Some people and the activists who support them tried to reach the mayor of the District 3 and protested in front of the City Hall, but they received no answer. A coalition of 50 NGOs filled in a request for a public audience with the mayors of District 3 and the mayor of the central administration. They received no answer between late September and mid-March. The real estate investor who bought the building is an investor from Norway. One NGO sought to get the Embassy of Norway involved, and asked them about their take on these events. The Embassy answered back and even wrote to the District Administration, offering to meet up both with the NGO and with the officials. The Embassy never heard back from the District Administration.

At the beginning of October 2014, the Ministry for Dialogue with Civil Society pushed for a discussion with the representatives of Districts administration and the central municipal administration. The Minister also invited part of the NGOs involved in advocacy, as well as an evicted person from that community. At the meeting, the representative of the District 3 admitted that she only went there on the day of the eviction. She complained that “we could not talk to nobody. How to help if everybody ignored me?”, ignoring that fact that applications for social housing were filled in 2001 and that tenants notified local administration of eviction since 2009. The representative of District 3 stigmatized and inflicted additional violence on the tenants. She explained that she did not return to monitor the situation because “of their aggressiveness and their reluctance to accept the proposed solution”. Aside from the fact that the only solution was structural violence, what was shocking was that the representative was a social worker.

The only available solution offered by the District 3 representative was to shelter the mothers and minors of aged younger than 16 within shelters for abused mothers, and the fathers within the night shelters. The solution also specified that after spending “a few months [sic]” in these institutions, the households will receive housing. The representative quickly added that this will happen “only in case when there is a sufficient house stock”. If such housing will not be available, the District administration explained that they will offer financial help, so that they

could pay a rent on the unregulated rent market. People refused this two-step solution, mainly because it meant separating the families. Another reason was that the men that were to be sheltered only during the night were not allowed inside the center for “abused women”. Thus, they were supposed to spend the day on the street, meeting their wife and children only rarely. One woman explained the social worker that “you have to understand, we have a culture, this is how we are. We have to be together. This how, we, Roma are – our family is our only precious thing in life. We cannot break apart. And what is my man to do during the day, after work? Wonder the streets until the night comes and they are allowed within the center? And why to go to a center for abused women? Am I abused? I tell you that I want my husband near my children and you want us to be separated. I am abused by the state, not by my husband”.

The abusive position of the social worker of the local district deserves further attention for understanding the violence inflicted on these people. At the meeting, the social worker threatened the people to take away their children and intern them into state institutions. She attempted to silence their claims by pointing out that she has the power to separate their children from them. This is her: “you know, we will not wait too long and come to take your children. These are not condition to raise a child. You should bear in mind this and you should not use your children as a mean to blackmail us”. Such outright hostile attitudes of social workers within the district administrations were not unique occurrences. In other interviews, social workers explained to me that such people actually ask for social housing because they are not willing to work and do not want to live independently. Such opinions ignore the fact such families actually cannot afford to pay rents on the unregulated rent market.

Because the social workers planned to come again on the field accompanied by police, NGOs offered to coordinate individual meetings to the social workers, so that to avoid other possible tensions. One of the firm decisions taken within the meeting was that the people were to be treated with priority, as cases of extreme emergency. After the meeting, during 3 months, all the families had their social inquiries completed, but now final decision on allocating them a social house. The official reason was that they are trying to find a building big enough for the community to be placed.

Another reason to resist that solution was the mistrust of such people towards the local authorities. They were sure that if they were to abandon the protest camp, their collective force will disintegrate and the modest echoes of their cause will be silenced. With no certainty over what “a few months” before their receive social housing really means and a six months period of being allowed to stay in these centers, people feared that they would be once again thrown in the streets. Therefore, they chose to protest collectively until they would be given social houses.

On the other hand, they explained to the local authorities that receiving financial help for paying the rent is not a solution for their situation, because of rent market racism. One person explained that “part of us have children with disabilities.

Who is going to let us housing? We are Gypsies, nobody trust us with their housing". Another problematic, structural aspect is reluctance of the landlords to actually fill in lease contracts in general. In Romania, officially, less than 1% of the people have their homes rented. Landlords usually avoid paying taxes, renting the house on the black market. With a rather poor legislation on renting houses and with no control from the state as for a medium price for this sector⁹, Romania's renting market is rather contributing to the informal economy (Amann, 2013).

Whereas "the left hand of the state" is crippled when it comes offering help, "the right hand of the state" (Bourdieu, 1998: 1–10) is highly visible for these people. In what accounts for a form of "militarization of poverty" (Waquant, 2008), the street where they now live is regularly visited by the Police. The people were told that Police comes to "inspect the public health condition." The evicted perceive this as an action of intimidation. As the evicted told me, the Police actually spies if children actually sleep with their parents during the nights, so as to inform the Child Protection Agency (DGASPC District 3) and to seize their children. During the night, the evicted send their children to relatives or former neighbors. This situation is indicative of what Joao Biehl (2005) has called as "social abandonment". According to Biehl (2005) this is a process by which the poor and the undesired are pushed into "zones of social abandonment": "these very authorities and institutions direct the unwanted to the zones, where these individuals are sure to become unknowables, with no human rights and with no one accountable for their condition" (2005: 4).

CONCLUSIONS

The aim of this article is to give an account of the linkages between evictions, restitution and the complete abandonment of social housing by the Romanian state, after 1990. Although social housing become an "increasingly obscure concept", due to the housing privatization policies throughout Europe (Primaeus and Dielman, 2002: 191), the experience of shrinking of social sector varies from place to place. In Romania, and in Bucharest in particular, social housing evaporation led to evictions, intense social suffering and conjugated efforts of local administration to bypass structural problems.

In particular, I described the cumulative processes and the everyday unfolding of an eviction from District 3, in September 2014. The *Vulturilor 50* case is only the most recent in Bucharest, similar cases happening ever since the restitution law has been enforced in Romania (1990). The public authorities' response was geared towards moving the problem elsewhere – outside Bucharest,

⁹ There is no regulation on how the prices for the rent are set. Despite of the real estate websites that stipulates prices for the houses to be rent, only a very small part of these are actually registered as being rented and the value of the contract is much smaller than in reality so that the taxes would be smaller. In these conditions, the tenants in Romania lack means of protection.

in temporary shelters in total institutions, at the garbage dumps – rather than offer help. This episode belongs to a long series of evictions that plagued households – mainly poor households – since the late 1990s. In this case, “punishing the poor” (Waquant, 2009) went hand in hand with the revanchist attitude towards the Roma who occupy old housing stock in the central area of Bucharest (Berescu, 2011).

Despite such episodes, many public commentators still oppose welfare provision for households who are at severe risk of social and economic marginalization. Bearing in mind the high costs for housing in Romania (especially in Bucharest) as my data indicate, it is astonishing that many commentators still advocate the further shrinking of social rights. This is not only limited to middle class families who advocate gentrification (although they do not call it as such) of Bucharest, but to the top and lay representatives of local administration. As I have shown above, they do not shy away from symbolic violence, expressing stereotypes, threatening and intimidating residents of the city who lack power.

Based on this episode, the statistical data, observation, and the interviews that I carried out with public administrators in Bucharest, one could claim that there is systematic discrimination towards households who are at risk of being homeless in Bucharest. What is also worrying is that there is no discussion on the political and public agenda about any housing rights, including the right to proper housing. Such cases barely make it in the alternative media, and almost never to the mainstream media outlets. The limited or non-existent scope of social housing policy became a more salient issue, due to the financial crisis, as more and more middle-income people found it harder to pay their mortgages or to pay their rents, therefore, the state had to focus on helping them (Fentsa, 2011).

Being poor and a part of an ethnic minority group often attracts discriminatory measures from Bucharest administration, both in its long term face – bureaucracy –, and in the form of “everyday state” – Police, social workers, garbage cleaning companies. Such households are often miss-informed and they lack financial and media power to advocate their rights. They are aware that public authorities treat them with disrespect and that they are being taken advantage of their weak position within the society. Their only choice is to wait for the state support in the matter of housing (Tsenkova, 2009: 150–154). They fall, for instance, below the “full precarity” outlined in the existing literature (Voicu, 2005: 53). Thus, in addition to the existing typologies of housing welfare in urban Romania, one may speculate about the creation of a new type of hyper-excluded urban dwellers.

REFERENCES

- Bejan, I., Botonoiu, F., Armasu, I., *Tenlaw: Tenancy Law and Housing Policy in Multi-level Europe*, 2014, available online at http://www.tenlaw.uni-bremen.de/Brochures/RomaniaBrochure_09052014.pdf.
- Berescu, C., *The Rise of the New European Roma Ghettos*, in “Urban Research and Practice”, vol. 4, no. 3, 2011, pp. 344–352.
- Biehl, J., *Vita: Life in a Zone of Social Abandonment*, Berkeley, University of California Press, 2005.

- Bourdieu, P., *Acts of Resistance: Against the Tyranny of the Market*, London, The New Press and Polity Press, 1998.
- Chelcea, L., Gentrification, Property Rights and Post-socialist Primitive Accumulation (Bucharest, Romania), in György, E., Kovács, Z. (Eds.), *Social Changes and Social Sustainability in Historical Urban Centres*, CRS-HAS, Pecs, 2006, pp. 127–126.
- Chelcea, L., *The 'Housing Question' and the State-Socialist Answer*, in “International Journal of Urban and Regional Research”, vol. 36, no. 2, 2012, pp. 281–296.
- Constantinescu, M., Dan, M., *Locuințele sociale în România – O analiză de ansamblu* [Social Housing in Romania – An overview], in „Calitatea Vieții”, no. 1–2, 2005, pp. 87–100.
- Constantinescu, M., Nițulescu, D., Bajenaru, C., *Zonele precare de locuire, în spațiul urban* [Precarious Housing in Urban Areas], in „Calitatea Vieții”, no. 1–2, 2005, pp. 65–85.
- Dan, A. N., *Locuirea în România. Dreptul la locuire* [Housing in Romania. The Housing Rights], in „Calitatea Vieții”, no. 1–2, 2005, pp. 3–20.
- Dan, A. N., Dan, M., *Housing Policy in Romania in Transition: Between State Withdrawal and Market Collapse*, 2003, available online at http://socioumane.ulbsibiu.ro/sociologie/NYESS/Papers_Sibiu_2003/12.Adrian.Dan.pdf.
- Dawidson, K., *Conflicts of Interest in the Restitution and Privatization of Housing since the Fall of Socialism*, in “Europe–Asia Studies”, vol. 56, no. 1, 2004, pp. 119–141.
- Duijzings, G., From Bongo Bongo to Bosnia via the Balkans: Anthropological Contributions to the Study of Urban Transformations in Southeastern Europe, in Bohn, T., Calic, M. J., eds., *Urbanisierung und Stadtentwicklung in Südoesteuropa vom 19. Bis zum 21. Jahrhundert*, 47, München, Otto Sagner, 2010, pp. 93–132.
- Feantasa: *Impact of anti-crisis austerity measures on homeless services across the EU*, FEANTSA Policy Paper, June, 2011.
- Hackworth, J., Abigail, M., *Neoliberalism, Contingency and Urban Policy: The Case of Social Housing in Ontario*, in “International Journal of Urban and Regional Research”, vol. 30, no. 3, 2006, pp. 510–527.
- Hills, J., *Forward*, in Whitehead, C., Scanlon, K. (eds.), *Social Housing Europe*, London, London School of Economics and Political Science, 2007.
- Hegedus, S., Struyk, R., *Divergences and Convergences in Restructuring Housing Finance in Transition Countries in Housing Finance. New and Old Models in Central Europe, Russia, and Kazakhstan*, Budapest, Open Society Institute, 2005, pp. 3–41.
- Lux, M. (ed.), *Housing policy: An end or a new beginning. Local government initiative*, Budapest, Open Society Institute, 2003.
- Marcinzak, S., Gentile, M., Rufat, S., Chelcea, L. *Urban Geographies of Hesitant Transition: Tracing Socioeconomic Segregation in Post-Ceaușescu Bucharest*, in “International Journal of Urban and Regional Research”, vol. 38, no. 4, 2014, pp. 1399–1417.
- Pickvance, C., *Housing Privatization and Housing Protest in the Transition from State Socialism*, in “International Journal of Urban and Regional Research”, vol. 18, no. 3, 1994, pp. 433–450.
- Pickvance, C., State Socialism, Post-Socialism and Their Urban Patterns, in Eade J., Mele, C., (eds.), *Understanding the City*, Blackwell, Oxford, 2002, pp. 183–203.
- Pittini, A., Laino, E., *Housing Europe Review 2012. The Nuts and bolts of European Social Housing System*, in CECODHAS Housing Europe’s Observatory, Belgium, 2011.
- Priemus, H., *How to Abolish Social Housing? The Dutch Case*, in “International Journal of Urban and Regional Research”, vol. 19, no. 1, 1995, pp. 145–155.
- Priemus, H., Frans, D., *Social Housing Policy in the European Union: Past, Present and Perspectives*, in “Urban Studies”, vol. 39, no. 2, 2002, pp. 191–200.
- Ronald, R., *Home Ownership*, London, Routledge, 2008.
- Rybikowska, A., Micha, S., *Housing Conditions in Europe in 2009*, in “Statistics in focus”, no. 4, 2011, pp. 1–12, available online on <http://ec.europa.eu/eurostat> in August 2012.
- Smith, N., *The New Urban Frontier: Gentrification and the Revanchist City*. London, Routledge, 1996.

- Stan, L., *Reckoning with the Communist Past in Romania*, in “Europe–Asia Studies”, vol. 65, no. 1, 2013, pp. 127–146.
- Stanciu, M., Mihailescu, A., *Situatia sărăciei din România în context internațional, în anul 2013*, [Poverty in Romania in an International Context, 2013], in „Calitatea Vieții”, no. 4, 2013, pp. 373–403.
- Struyk, R., Housing Privatization in the Former Soviet Bloc to 1995, in Andrusz G., Harloe, M., Szelenyi, I., (eds.), *Cities after Socialism: Urban and Regional Change and Conflict in Post-Socialist Societies*, Oxford, Blackwell, 1996.
- Tsenkova, S., *Housing Policy Reform in Post Socialist Europe*, Physica-Verlag, Heidelberg, 2009.
- Voicu, B., *Despre precaritatea locuirii urbane, în România* [The Precarity of Urban Housing in Romania], in „Calitatea Vieții”, no. 1–2, 2005, pp. 51–63.
- Voicu, B., Nițulescu, D. C., *Rahova – Uranus: Un “cartier dormitor”?*, [Rahova-Uranus: A “Dormitory Neighborhood], in „Calitatea Vieții”, no. 3–4, 2007, pp. 253–281.
- Waquant, L., *The Militarization of Urban Marginality: Lessons from the Brazilian Metropolis*, in “International Political Sociology”, no. 2, 2008, pp. 56–74.
- Waquant, L., *Punishing the Poor: The Neoliberal Government of Social Insecurity*, Chapel Hill, Duke University Press, 2009.

După 1990, România a ales calea restituirii proprietăților naționalizate. Această strategie a dus la micșorarea drastică a sectorului de locuințe sociale și la un model de privatizare intensivă a sectorului imobiliar. Având în vedere miile de persoane evacuate și lipsa de investiții a sectorului public în locuințe sociale, Bucureștiul este unul dintre orașele cu cei mai mulți locuitori aflați în imposibilitatea de a-și asigura costurile pentru locuire. În acest articol este prezentată legătura dintre evacuări, retrocedarea locuințelor și lipsa de implicare a autorităților în problematica locuirii. Voi descrie practicile, politicile publice și măsurile administrative care obstrucționează procesul de creare și implementare a unui program eficient de locuire socială. Voi descrie contextul național, circumstanțele locale și dinamica străzii pentru a prezenta cel mai recent caz de evacuare din București. Fără sprijin de la autoritățile publice, mai mulți de 50 de persoane au locuit în stradă mai bine de jumătate de an pentru a protesta împotriva unei administrații publice care promovează neoliberalismul și care contribuie la adâncirea sărăciei familiilor deja aflate în situație de risc.

Cuvinte-cheie: locuire socială, evacuări, violență structurală, București, postcomunism, minorități etnice, locuințe improvizate.

MICROCREDITAREA CA INSTRUMENT PENTRU INCLUZIUNE SOCIALĂ¹

DANIEL ARPINTE

Articolul are ca temă potențialul sectorului microcreditării în Europa, și în special în România, de a asigura suport pentru reinserția socială a grupurilor vulnerabile. Deși la nivel european sectorul microcreditării este sever subdezvoltat, în România are un foarte bun potențial de dezvoltare în cadrul sectorului de economie socială. Cooperativele de credit și instituțiile financiare nebancare au demonstrat, pe parcursul ultimilor ani, în special în perioadele de criză economică, că au un avantaj competitiv major comparativ în adresarea grupurilor sociale vulnerabile. Casele de ajutor reciproc, atât cele pentru pensionari, cât și cele pentru salariați, deși nu oferă microcredite în sensul consacrat, realizează activități de creditare cu impact social semnificativ și au un bun potențial pentru a-și extinde activitatea și în domeniul microcreditării. Pentru analize au fost utilizate date din rapoarte europene și proiecte de cercetare realizate de ICCV și în care a fost evaluat sectorul economiei sociale pentru analiza structurilor care oferă credite diferitelor grupuri sociale vulnerabile, în scopul de a evalua capacitatea acestora de a furniza sustenabil microcredite. Un alt aspect evaluat este eficiența fondurilor structurale europene sau a altor instrumente financiare europene (cum ar fi programele Jasmine, Jeremie) pentru sprijinul dezvoltării sectorului microcreditării. Analiza se încheie cu identificarea principalelor vulnerabilități ale sectorului microcreditării la nivel european și național.

Cuvinte-cheie: grupuri sociale dezavantajate, microcreditare, incluziune socială, coeziune socială.

INTRODUCERE

În mod obișnuit, termenul de „microcredit” este folosit pentru a desemna o formă de sprijin larg utilizată în țările aflate în curs de dezvoltare din Asia, Africa sau America Latină, ca instrument de suport pentru persoanele sau grupurile sărace, sub

Adresa de contact a autorului: Daniel Arpinte, Institutul de Cercetare a Calității Vieții al Academiei Române, Calea 13 Septembrie, nr. 13, sector 5, 050711, București, România, e-mail: arpinte@gmail.com.

¹ Această lucrare este elaborată și publicată sub auspiciile Institutului de Cercetare a Calității Vieții, Academia Română, ca parte din proiectul co-finanțat de Uniunea Europeană prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007–2013 în cadrul proiectului Pluri și interdisciplinaritate în programe doctorale și postdoctorale Cod Proiect POSDRU/159/1.5/S/141086.

forma unui împrumut de mică valoare pentru dezvoltarea unei activități economice. Utilizarea microcreditului ca instrument de reducere a sărăciei își are originea în inițiativa *Grameen Bank* (Bangladesh), care și-a propus să reducă sărăcia prin mici împrumuturi acordate populației din mediul rural. Microcreditul este, în Bangladesh sau India, principalul instrument de reducere a sărăciei. În 2011, *Grameen Bank* acordase 8,35 milioane de împrumuturi, 97% dintre beneficiari fiind femei. Totuși, programele de microcreditare centrate pe reducerea sărăciei replicate în alte țări în curs de dezvoltare au dovedit a avea o contribuție modestă în incluziunea socială a grupurilor dezavantajate (Karnani, 2007, Sandberg, 2012, Westover, 2001, Hulme, 2000). Trebuie menționat însă că sectorul microcreditarii orientat către dezvoltare antreprenorială s-a dovedit a fi unul de succes, exemplu fiind statele din estul Europei unde, după 1990, au fost inițiate primele activități de microcreditare în cadrul unor programe internaționale de suport, sau la inițiativa unor instituții financiare bancare sau nebancare, cu experiență în domeniul microcreditarii.

În UE, microcreditul este definit de către Comisia Europeană ca un împrumut rambursabil, cu o valoare maximă de până la 25 000 euro, destinat microîntreprinderilor (companii cu până la 9 angajați, inclusiv), șomerilor sau persoanelor inactive care doresc să înceapă o activitate economică pe cont propriu și care nu au acces la un împrumut bancar de pe piața liberă. Comunicarea Comisiei Europene COM (2007) 708 – *A European initiative for the development of micro-credit in support of growth and employment* – stabilește ca elemente definitorii ale microcreditului:

– *grupul-țintă*: micii antreprenori, angajații pe cont propriu și persoanele excluse social care nu pot accesa sursele tradiționale de capital din cauza condițiilor de eligibilitate, în special a lipsei sau a insuficienței garanțiilor;

– *obiectul*: crearea sau extinderea de activități generatoare de venit, crearea de locuri de muncă sau microîntreprinderi, este condiționată de finanțarea investiției initiale sau a capitalului de lucru;

– *valoarea redusă a creditului*, în acord cu capacitatea de îndatorare a beneficiarului. În medie, în 2007, valoarea unui microcredit a fost de 7 700 euro, însă valoarea maximă care poate fi acordată este de 25 000 euro;

– *proceduri flexibile de creditare și un proces de suport activ din partea instituției de creditare*, în special în faza de demarare a activității economice creditate, prin mentorat și consultanță pentru dezvoltarea afacerii.

Componența de incluziune socială este principalul aspect care distinge microcreditarea de alte tipuri de creditare, de volum similar (Mirko și alții, 2012). Adițional criteriilor stabilite de Comisia europeană, o analiză a caracteristicilor instituțiilor financiare non-bancare din domeniul microcreditarii (Dieckmann, 2008) diferențiază activitatea acestora de instituțiile bancare prin:

- accentuarea orientării către impactul social al creditelor,
- asumarea unor riscuri mai ridicate, prin acordarea de credite negarantate;

- costul ridicat al activității de creditare, generat de componenta de suport pentru clienți, dar și de dimensiunea redusă a creditelor și perioada, în general mică, pentru returnarea sumelor împrumutate;
- proceduri personalizate pentru evaluarea cererilor și acordarea efectivă a creditului.

Toate acestea conduc la un cost sensibil mai mare al creditului, tradus deci într-o dobândă mai ridicată decât în cazul creditelor clasice. Costul mai mare al creditului se compensează însă prin impactul social generat, în special prin eficiența sa ca mijloc de creștere a ocupării. Comparativ cu măsurile pasive, costul pentru fiecare loc de muncă creat este mai mic în cazul microcreditelor (COM (2007) 708). Suportul pentru acordarea unui microcredit se justifică, conform estimării Comisiei Europene, chiar și în condițiile în care locurile de muncă create sunt menținute numai un singur an. De asemenea, activitățile dezvoltate prin microcreditare se dovedesc a fi sustenabile pe termen mediu sau lung. Peste 60% dintre activitățile economice care au fost inițiate cu ajutorul unui microcredit au fost menținute mai mult de doi ani după înființare.

Cu o definiție extinsă a microfinanțării (termen interșanjabil cu microcreditarea, pentru activitatea de *împrumut*) operează CGAP (the Consultative Group to Assist the Poor), un parteneriat al celor mai importante instituții care promovează microcreditarea, inclusiv Comisia Europeană, Banca Mondială, USAID sau bănci regionale de dezvoltare. Prin microfinanțare se oferă servicii financiare micilor antreprenori sau persoanelor excluse financiar și care constau în credite, asigurări sau forme de economisire, cu scopul de a oferi suport pentru reducerea riscurilor financiare sau pentru finanțarea unor activități economice. În categoria instituțiilor care oferă suport se află nu doar bănci, instituții financiare ne-bancare sau cooperative de credit, ci și ONG sau alte structuri care oferă servicii financiare, în special categoriilor sociale vulnerabile. În ultima categorie putem include Casele de Ajutor Reciproc pentru salariați sau pensionari, structuri care nu oferă microcredite în sensul definit de lege (Legea 93 din 2009 privind instituțiile financiare nebancare), dar care au un potențial foarte bun pentru a dezvolta instrumente financiare de suport pentru categoriile vulnerabile social.

STADIUL ACTUAL AL SECTORULUI MICROCREDITĂRII ÎN UE

Sectorul microcreditării în Europa este subdezvoltat și fragmentat (Helmut și alții, 2013) comparativ cu Asia, America de Sud sau Africa, unde microcreditarea este un instrument larg utilizat pentru reducerea sărăciei și promovarea activităților economice pe cont propriu. Este un instrument relativ recent utilizat, mai întâi în statele est europene, unde a fost folosit de instituții internaționale sau instituții bancare specializate în microcreditare, mai întâi pentru inițiative de reducere a sărăciei și, mai târziu, pentru dezvoltarea antreprenoriatului (Carboni B. J. și alții, 2010).

A fost ulterior preluat și de către o parte dintre statele din Europa de Vest, unde, însă, utilizarea sa este nesistematică și mai puțin extinsă decât în Est. În medie, numărul anual de microcredite acordate în statele din Europa de vest este de peste 5 000, iar în cele din Europa de Est de peste 20 000. Conform Comisiei Europene (COM (2007) 708), la nivelul UE15 cererea potențială este de 550 000 de microcredite, totalizând 5,6 miliarde euro, iar la nivelul UE27, de 700 000 microcredite, bugetul necesar fiind de 6,1 miliarde. Diferența valorii medii a microcreditului pentru cele două tipuri de estimări este dată de diferențele la nivel național, UE27 incluzând statele cu valori mai mici ale microcreditului. O estimare mai recentă (2014) arată că în UE27 există potențial pentru 5,1 milioane beneficiari (șomeri, potențiali antreprenori, angajați pe cont propriu, microîntreprinderi) cu un necesar de finanțare de 41,6 miliarde euro.

Ambele estimări ale Comisiei Europene arată că țările est-europene au atât un sector mai dezvoltat al microcreditării (și implicit un număr mai mare de beneficiari), cât și o cerere potențială sensibil mai mare decât cele din Vest. De altfel, există o dihotomie între Vestul și Estul Europei nu doar în privința dimensiunii medii a microcreditului care poate fi atras de către un potențial beneficiar, ci și a tipului de organizații care oferă microcredite (spre exemplu, pondere mai mare de ONG sau bănci în vest, instituții financiare nebancare în est), finalitatea activității de creditare (componentă de inclusiune socială explicit susținută în Vest vs. profitabilitate în Est) (Mirko și alții, 2012).

PROGRAME EUROPENE DE SUPORT AL SECTORULUI MICROCREDITĂRII

La nivel european, formele de suport pentru susținerea microcreditării rămân modeste, deși sectorului îi este atribuit *un rol semnificativ în promovarea inclusiunii sociale*. Principalul program este Facilitatea de Garantare pentru întreprinderile mici și mijlocii creată în 2000, JEREMIE (Joint European resources for micro- to medium enterprises), căruia i se adaugă programul de asistență tehnică JASMINE (Joint Action to Support Microfinance Institutions in Europe).

Programul JEREMIE este o inițiativă care oferă statelor membre posibilitatea de a utiliza o parte din fondurile structurale pentru finanțarea IMM-urilor prin participare de capital, împrumuturi sau garanții. Inițiativa este dezvoltată de către Comisia Europeană și Fondul European de Investiții. JEREMIE acordă garanții, fără cost, care acoperă 80% din valoarea facilității. Inițiativa nu vizează în mod explicit sectorul microcreditării, dar are un impact semnificativ în susținerea acestuia.

Programul de asistență tehnică JASMINE a oferit, în perioada 2008–2013, servicii de suport pentru instituțiile de credit beneficiare selectate de către Fondul European de Investiții. Programul a fost inițiat în baza Comunicării Comisiei Europene – COM (2007) 708. După Germania (cu 11 beneficiari), România a avut cele mai multe instituții participante în program: șapte instituții financiare nebancare,

o bancă și o instituție guvernamentală (AIPPIIM – Agenția pentru Implementarea Proiectelor și Programelor pentru Întreprinderi Mici și Mijlocii).

Prin *Progress Microfinance*, creat în 2010, Comisia Europeană a alocat 100 milioane euro pentru creditarea microîntreprinderilor și persoanelor angajate pe cont propriu care nu aveau acces la mijloace tradiționale de finanțare. La finalul anului 2013 erau înregistrate 9 000 de microcredite, totalizând 80 milioane euro. Pentru perioada 2014–2020, *Progress Microfinance* are un buget de 193 milioane euro (21% din Programul european pentru ocuparea forței de muncă și inovare socială – EaSI) și va aloca câte 45% pentru microfinanțare și antreprenoriat social, iar restul de 10% pentru proiecte transsectoriale. Obiectivele *Progress Microfinance* sunt:

- de creștere a accesului la microfinanțare a grupurilor vulnerabile;
- de creștere a capacitatei furnizorilor de microcredite și de sprijin a dezvoltării întreprinderilor sociale prin facilitarea accesului acestora la finanțare. Comparativ cu programarea financiară anterioară, componenta aduce nou susținerea capacitatii instituțiilor de microcreditare și sprijinul acordat întreprinderilor sociale.

Actualele forme de suport (acordarea de garanții, asigurarea unor linii de finanțare și programul de asistență tehnică) rămân modeste, raportate la dimensiunea sectorului și la estimările potențialului de dezvoltare a sectorului microcreditării.

MICROCREDITAREA ÎN ROMÂNIA

La nivel național, la sfârșitul anului 2008 erau active 20 000 de microcredite², totalizând 80 milioane euro, necesarul de finanțare pentru cererea potențială fiind estimat la 700 milioane euro (Mirko și alții, 2012). Autorii același raport de evaluare a sectorului microcreditării în UE arată că în Europa de Est, în special în România și Ungaria, activitatea de microcreditare este orientată aproape exclusiv către susținerea afacerilor (Mirko și alții, 2012). Afirmația este parțial corectă, însă se referă la microcredite din perspectiva sumei alocate (până la 25 000 euro), fără a face o analiză în detaliu a activității de creditare a CAR-urilor sau a Cooperativelor de credit, care au, fie din perspectiva tipologiei clienților, fie a specificului activității, un rol important pentru incluziunea socială. O cercetare a ICCV care a vizat CAR-urile și cooperativele de credit din regiunile Sud-Est Oltenia și Sud Muntenia (Arpinte et al., 2010) arată că activitatea acestora are un impact social semnificativ, accentuat de reorientarea activității de creditare din perioada crizei economice. Acestea și-au consolidat activitatea în mediul rural sau pentru potențiali clienți mai puțin atractivi pentru bănci (venituri mici, deci potențial de îndatorare redus). Astfel, în condițiile în care sectorul bancar și-a restrâns semnificativ activitatea, volumul activității CAR-urilor și cooperativelor de credit

² Sunt excluse creditele pentru uz personal, așa cum sunt acordate majoritatea împrumuturilor de către CAR-uri.

din cele două regiuni a crescut cu aproximativ 15%, deși normele de creditare cu care operează IFN-urile au fost înăspriate în acea perioadă. Deși CAR-urile acordă preponderent împrumuturi pentru acoperirea unor nevoi personale, există și situații în care sumele împrumutate sunt utilizate pentru finanțarea unor activități economice sau a unor lucrări agricole. În privința împrumuturilor pentru uz personal, deși nu există date cu privire la destinația sumelor împrumutate, din interviurile realizate într-o cercetare la nivelul a două regiuni (Arpinte și alții, 2010) cu reprezentanți ai CAR-urilor de pensionari și salariați, reiese că o pondere ridicată a împrumuturilor sunt contractate pentru plata studiilor, a unor tratamente medicale sau pentru realizarea unor investiții în confortul locuinței, aşadar vizează în bună măsură reducerea riscului de excluziune socială. CAR-urile, în special cele pentru pensionari oferă și o serie de servicii suplimentare membrilor, în anumite condiții, având un rol semnificativ în prevenirea excluziunii sociale. Studiile realizate în ultimii ani (Arpinte și alții, 2010; Stănescu și alții, 2011; Constantinescu, 2012; Barna, 2014) arată că activitatea de creditare a CAR-urilor a crescut constant, chiar și în anii de criză economică accentuată, numărul de membri și volumul creditării fiind în creștere.

Activitatea de microcreditare, conform definiției Comisiei Europene, se realizează în România prin intermediul Cooperativelor de Credit, a instituțiilor financiare nebancare și a băncilor.

COOPERATIVELE DE CREDIT

Sunt organizate sub forma unor asociații de persoane fizice care au ca scop întrajutorarea membrilor. Organizarea acestora este reglementată de OUG 99 din 2006 privind instituțiile de credit și adevararea capitalului. Un aspect important al funcționării cooperativelor de credit este că acestea nu-și pot suprapune activitatea teritorială cu alte cooperative de credit, prevederea legală facilitând componenta socială, în lipsa presiunii concurenței specifice directe și care ar fi accentuat eficiența financiară în detrimentul derulării activității de creditare orientată preponderent către grupuri sociale vulnerabile. Un alt element definitoriu al activității acestora este mecanismul de întrajutorare între cooperative constituit prin Casa Centrală a Cooperativelor de Credit și care asigură supravegherea sectorului și suportul necesar în activitatea de creditare.

Cooperativele de credit au cunoscut un declin accentuat în perioada 2005–2009, când numărul acestora s-a redus de la 132 la 65. Însă, pentru cooperativele active, din 2007, principalii indicatori economico-financiari au evoluat pozitiv până în 2011, când au scăzut semnificativ veniturile, însă au crescut depozitele atrase cu aproximativ 25% (Constantinescu, 2012; Barna, 2014). Două treimi din creditele cooperative de credit sunt acordate în mediul rural, sumele împrumutate fiind utilizate preponderent pentru finanțarea lucrărilor agricole.

INSTITUȚIILE FINANCIARE NEBANCARE

Funcționează în baza Legii 93 din 2009 privind instituțiile financiare nebancare și sunt organizate ca societăți comerciale pe acțiuni. Includ toate societățile care oferă servicii de creditare, inclusiv credite nebancare de consum (ex.: *Provident*). Cele mai importante IFN-uri (*Patria Credit*, *Vitas România*, Societatea de Finanțare Rurală *FAER*, *Opportunity Microcredit*) au avut inițial actionariate formate din agenții sau organizații cu experiență semnificativă în microfinanțare la nivel internațional (ex.: *Romanian American Entreprise Fund* și *Balkan Accession Fund* în cazul *Patria IFN*, dar care și-a început activitatea în cadrul unui program World Vision International; *Vitas Group* și *Global Communities* la *Vitas România*; *Opportunity International*, *Oikocredit Asociația Izvor* pentru *Opportunity Microcredit*). Activitatea acestora este concentrată preponderent în creditarea producătorilor agricoli. Cel mai mare IFN, *Patria Credit*, a acordat în 2013 aproximativ 5 000 de credite, cu o valoare de 35 milioane euro.

BĂNCILE

Oferă și forme de împrumut apropriate de caracteristicile unui microcredit, însă nu vizează în mod explicit componenta de impact social. Singura bancă specializată în microcredite, și care a fost inclusă și în programul de asistență tehnică JASMINE, este *ProCredit Bank* și care își desfășoară activitatea și în America Latină, Africa și Europa de Est. Ca și IFN-urile, *ProCredit Bank* își concentrează activitatea de creditare în mediul rural. Alte bănci implicate în gestionarea garanției JEREMIE pot acorda, de asemenea, microcredite, însă nu vizează în mod explicit acest sector, ci oferă suport micilor antreprenori pentru inițierea și dezvoltarea activităților economice.

CÂTEVA CARACTERISTICI ALE SECTORULUI MICROCREDITĂRII DIN ROMÂNIA

Evaluările recente ale sectorului microcreditării (Mirko și alții, 2012; Helmut și alții, 2013; Helmut și Alessio, 2009, 2014; Carboni și alții, 2010) arată că România are una dintre cele mai dezvoltate piețe ale microcreditului din Europa de Est. Activitatea instituțiilor de microcreditare (inclusiv CAR-urile) este concentrată în mediul rural, având un potențial semnificativ de incluziune socială. De asemenea, România și Franța sunt singurele state europene care au legislație specifică în domeniul microcreditării. Un stadiu similar de dezvoltare a sectorului microcreditorilor îl au și celealte state est-europene, care în pofida diferenței dintre volumul microcreditorilor acordate și potențialul estimat al pieței, este mai avansat

decât în statele vest-europene (Helmut și Alessio, 2009). Sectorul microcreditării este sustenabil, performant (rata de returnare a împrumuturilor este de 99%), cu perspectivă de creștere importantă, conform estimărilor Comisiei Europene. Deși nu beneficiază de forme de suport consistente, microcreditarea în România s-a dezvoltat constant pe parcursul ultimilor ani, tendință neîntreruptă de perioadele de criză economică. Un aspect important este orientarea către grupurile sociale vulnerabile și către dezvoltarea și susținerea antreprenoriatului în mediul rural.

PUNCTE SLABE ALE SECTORULUI MICROCREDITĂRII

Evaluarea finală a programului european de suport a microcreditării JASMINE identifică o serie de puncte slabe ale sectorului microcreditării. și alte rapoarte de cercetare (Mirko și alții, 2012; Helmut și alții, 2013; Helmut și Alessio, 2009) confirmă faptul că sectorul microcreditării la nivel European (cu o serie de particularități pentru estul și vestul Europei), prezintă o serie de vulnerabilități și deficiențe. Sintetizând, acestea sunt:

Lipsa accesului la finanțări stabile pentru garantare sau finanțare directă a liniilor de creditare. Cu excepția Progress Microfinance și a inițiativei JEREMIE (care oferă ajutor în mod indirect și neintenționat sectorului microcreditării), la nivel european nu mai există alte forme de suport disponibile. Lipsa resurselor face dificilă extinderea activității de creditare către grupurile excluse financiar, care nu au acces la garanții sau care prezintă risc ridicat pentru activitatea de creditare.

Lipsa procedurilor și a unui cadru legislativ coerent, unele state neavând niciun fel de prevederi specifice pentru microcreditare. Cu excepția României și Franței, celealte state reglementează microcreditarea cu legislația din domeniul bancar, fără a avea acte normative specifice. Activitatea de creditare este astfel supusă regulilor care nu admit riscurile pe care le presupune creditarea persoanelor aparținând grupurilor sociale vulnerabile. Este și motivul pentru care ONG au ponderea cea mai mare a structurilor de microfinanțare în Europa de Vest.

Potențial redus de autosuștinere în cazul instituțiilor de credit din Vestul Europei, încă puternic susținute de donatorii (2014). Spre deosebire de Europa de Est, unde sectorul microcreditării funcționează fără sprijin financiar semnificativ, majoritatea structurilor de microcreditare din Europa de Vest nu sunt profitabile și nu sunt sustenabile în lipsa unei surse externe de finanțare. Excepție face activitatea bancară de microcreditare, semnificativ mai dezvoltată în Italia, Spania sau Belgia (Mirko și alții, 2012; Carboni și alții, 2010).

Lipsa măsurilor de suport pentru alternative de finanțare (ex. crowdfunding). Platforme de *crowdfunding* sau proiecte individuale care utilizează această formă de finanțare cunosc o dezvoltare rapidă în ultimii ani, deși lipsesc măsurile de reglementare a sectorului care să vizeze atât protecția donatorilor, cât și a beneficiarilor finanțărilor. Comisia Europeană se află în stadiul explorării activităților de *crowdfunding*,

însă nu au fost încă elaborate concluzii pentru eventuale măsuri de suport a domeniului.

La nivel național, deși sectorul microcreditării este printre cele mai dezvoltate la nivel european și este sustenabil pe termen lung, fiind independent de forme de suport externe, există o serie de puncte slabe, care pot afecta potențialul de creștere.

Lipsa suportului specific pentru sectorul creditării. La nivel național au fost alocate sume semnificative pentru dezvoltarea economiei sociale, însă structurile de creditare au beneficiat indirect de finanțare, activitățile de microcreditare nefiind eligibile. Accesul la liniile de finanțare a fost limitat de definirea ambiguă a entității de economie socială care a exclus cooperativele de credit sau CAR-urile din rândul structurilor eligibile pentru finanțare (Stănescu și alții, 2013). Autorii raportului susțin ipoteza și prin faptul că în structura partenerilor și aplicaților proiectelor europene, asociațiile, fundațiile dețin majoritatea. Programele europene dedicate (JEREMIE, *Progress Microfinance*) sunt insignificeante în raport cu potențialul de creștere al pieței microcreditorilor. Accesul la finanțări europene ar face posibilă implementarea unor proiecte de suport complexe, care să asigure accesul persoanelor care aparțin grupurilor vulnerabile la resursele financiare necesare dezvoltării unei activități economice, dar și suport complementar pentru a reduce vulnerabilitatea acestora și riscul de a deveni dependenți de servicii sociale care oferă suport de tip pasiv. Programul Operațional Capital Uman propune o serie de instrumente de intervenție în domeniul susținerii antreprenoriatului care vizează grupurile sociale vulnerabile, în special romi, tineri cu oportunități reduse (NEETs – Not in Education, Employment, or Training) sau persoane cu dizabilități. Formele de suport vizate sunt creditarea structurilor de economie socială (deși documentele oficiale menționează acordarea de microcredite, valoarea finanțării poate fi de până la 500 000 lei), finanțări pentru dezvoltarea antreprenoriatului în rândul tinerilor sau pentru creșterea ocupării persoanelor cu handicap. În ansamblu, un aspect pozitiv este utilizarea generoasă a finanțărilor nerambursabile pentru dezvoltarea antreprenoriatului pentru cele mai vulnerabile grupuri, însă nu sunt menționate măsuri pentru susținerea sectorului microcreditării. Probabil, o astfel de orientare ar fi asigurat extinderea activității de microcreditare a instituțiilor bancare sau nebancare, cu expertiză în gestionarea unor proiecte de antreprenoriat pentru categorii sociale vulnerabile. În forma actuală, autoritatea de management asigură un flux suplimentar de fonduri, fără expertiza necesară în gestionarea unor forme de suport financiar care implică și mentorat sau suport pentru dezvoltarea afacerilor. Un alt aspect sensibil este abordarea specifică instituțiilor care gestionează fonduri europene și care impun reguli administrative sufocante și imposibil de gestionat de solițanții fără experiență.

Insuficiența suportului pentru persoanele nebancabile și expuse excluziunii sociale. Cea mai facilă formă de împrumut pentru persoanele nebancabile este oferită de către IFN-urile specializate în creditarea de consum. O astfel de alternativă prezintă un risc semnificativ pentru accentuarea dificultăților financiare

ale celor împrumutați, din cauza condițiilor dezavantajoase cu care sunt contractate împrumuturile (dobânzi foarte ridicate, sistem restrictiv de returnare a sumelor împrumutate). Extinderea microcreditării nu se poate face decât prin asumarea unui risc mai ridicat al activității de creditare, acoperit prin garanții oferite de către stat sau din fonduri europene. În cazul în care se adresează persoanelor vulnerabile social este necesară dezvoltarea competențelor minime financiare, aspect esențial pentru a asigura incluziunea socială a acestora (Karacsony, 2012).

Componenta de suport social insuficient dezvoltată. Adițional insuficienței orientări către persoanele nebancabile, sectorul microcreditării este insuficient corelat cu sectorul serviciilor sociale cu care pot fi dezvoltate programe integrate de suport pentru incluziunea socială a beneficiarilor din zona asistenței sociale (ex.: beneficiari de venit minim garantat, șomeri pe termen lung, persoane cu handicap cu venituri mici, tineri care părăsesc sistemul de protecție a copilului, persoane care au ispășit o pedeapsă privativă de libertate). Astfel de credite presupun finanțare externă consistentă, având un grad de risc mai ridicat, dar și costuri asociate mentoratului și suportului clienților sensibil mai mari. Un exemplu foarte bun este cel al Caselor de Ajutor Reciproc pentru Pensionari care oferă o serie de servicii cu caracter social membrilor aflați în situații explicit formulate în lege. Încurajarea unor astfel de structuri de creditare să-și extindă serviciile sau să creeze parteneriate cu furnizori de servicii sociale poate asigura șanse mai bune planurilor de intervenție pentru persoane sau grupuri în dificultate. Nevoia de suport finanțier este adesea dublată de o serie de vulnerabilități sau probleme care solicită intervenție specifică și specializată.

CONCLUZII

Sectorul microcreditării are un potențial enorm pentru sprijinirea sustenabilă a incluziunii sociale a diferitelor grupuri țintă. Este cu certitudine mai eficient decât alte măsuri active sau pasive de protecție a celor vulnerabili, aspect confirmat de către evaluările Comisiei Europene. Investițiile susținute prin microcreditare dovedesc că avea sustenabilitate pe termen mediu și lung, aproape două treimi dintre activitățile economice finanțate fiind viabile la doi ani după creditare. Fără măsuri speciale de suport se adresează preponderent unor grupuri vulnerabile și susține creditarea unor activități economice care nu sunt atractive pentru sistemul bancar clasic și care, altfel, ar fi excluse de la oportunități de dezvoltare. În cazul României, microcreditarea susține în special activitățile economice din mediul rural, în special ale micilor fermieri.

Sectorul microcreditării din România prezintă un potențial enorm pentru dezvoltare, fiind unul dintre cele mai dezvoltate, comparativ cu celelalte state europene. În mod natural se adresează unor categorii vulnerabile și vizează preponderent mediul rural. Complementar, CAR-urile, deși nu oferă microcredite, indică un bun potențial pentru a dezvolta activități de suport pentru grupurile

vulnerabile și au capacitatea de a-și extinde serviciile și în domeniul microcreditării. Un avantaj major al acestora este, cel puțin în cazul CAR-urilor pentru pensionari, componenta de suport social accentuată. Un astfel de potențial ar trebui exploatat având în vedere că sectorul microcreditării poate fi o alternativă imediată la sectorul serviciilor de asistență socială, încă insuficient dezvoltat.

BIBLIOGRAFIE

- Arpinte, D., Cace, S., Scoican, A.-N., *Economia Socială în România – două profiluri regionale*, București, Editura Expert, 2010.
- Barna, C., *Atlasul economiei sociale. România, 2014*. Institutul de Economie Socială, 2014.
- Carboni, B. J., Calderón, M. L., Garrido, S. R., Dayson, K., Kickul, J., *Handbook of Microcredit in Europe*, Cheltenham, Edward Elgar Publishing Limited, 2010.
- Constantinescu, Ș., *Atlasul Economiei Sociale. România 2012*, Institutul de Economie Socială, 2012.
- Dieckmann, R., *Microfinance: An emerging investment opportunity*, Deutsche Bank Research, 2008.
- Helmut, K.-E., Alessio, C., *Microfinance in Europe. A market overview*, Luxemburg, European Investment Fund, 2009.
- Helmut, K.-E., Frank, L., Salome, G., *European Small Business Finance Outlook*, Luxemburg, European Investment Fund, 2013.
- Hulme, D. *Is microdebt good for poor people? A note on the dark side of microfinance*, în „Small Enterprise Development”, no. 11, 2000, pp. 26-28.
- Karacsony, S., *Financial inclusion for the Roma: banking as a key to social progress*, Open Society Foundation, 2012.
- Karnani, A. G., *Employment, not microcredit, is the solution*, în „Ross School of Business Paper”, no. 1065, 2007.
- Mirko, B., Michael, U., Benjamin, S., *Overview of the microcredit sector in the European Union*, European Investment Fund, 2012.
- Sandberg, J., *Mega interest on Microcredit: Are Lenders Exploiting the Poor?*, în „Journal of Applied Philosophy”, no. 29, 2012, pp. 169-185.
- Stănescu, S. M., Asiminei, R., Vîrjan, D., *Raport de recomandări al economiei sociale. România 2013*, București, ADD Media Communication, 2013.
- Stănescu, S. M., Cace, S., Alexandrescu, F., *Între oportunități și riscuri: oferta de economie socială în regiunile de dezvoltare București-Ilfov și Sud-Est*, București, Editura Expert, 2011.
- Westover, H., *Trickle-up economic development: a critical examination of microfinance programs*, în „Int J Environ Cult Econ Social Sustain”, no. 6, 2001, pp. 1-10.
- *** Evaluation of JASMINE technical assistance pilot phase. ICF GHK, Research Report for European Commission, Directorate-General for Regional and Urban Policy, Brussels, 2014.

The paper investigates the potential of microcredit sector in Europe, and particularly in Romania, to provide support for vulnerable groups. Although at European level the microcredit sector is severely undeveloped, in Romania it has a great potential for development under social economy sector. The credit cooperatives and the non-banking financial institutions demonstrated during the last years, particularly under the economic turbulence period, their competitive advantages in addressing categories that are usually avoided by traditional loaning entities. The mutual aid associations, both for employees and for retired people, although do not provide microcredits, their lending activity has a significant impact,

and they have a good potential to expand their activity in microcredit area. For this analysis have been used data from European reports and research projects conducted by RIQL, focused on evaluation of social economy sector, for analyses of social economy entities involved in providing loans to the potential vulnerable groups in order to evaluate their potential to develop their activities in this regard. Another evaluated aspect is the efficiency of European Structural Funds or other specific European instruments (like Jasmine and Jeremie) in supporting the sector development and its focus on social component. The article lists in its end the main weaknesses of the microcredit sector at European and national level.

Keywords: socially disadvantaged groups, microcredit sector, social inclusion, social cohesion.

CONDUCTING CRITICAL LITERATURE REVIEWS: A METHODOLOGICAL NOTE

ALEXANDRA GHEONDEA-ELADI

In this paper a general view over literature reviews is given, as well as a short description of the possibilities of two of the current bibliographical referencing softwares available, EndNote and Mendeley. I argue that unlike other types of literature reviews, a critical literature review cannot be undertaken by writing notes and using the search engines of bibliographical referencing softwares, but by focusing on a judgment structure which evaluates the theoretical background of the papers, their assumptions and one that provides a logical structure of the paper. Such a judgment structure is likely to be used across many fields in the social sciences. The proposed judgment structure has been provided based on its applications in two different fields from the social sciences.

Keywords: literature review, critical thinking, judgment structure.

There are several ways to conduct a literature review. Russell (1988: 127) describes three ways to proceed: “asking people, reading review articles and scouring the literature through use of bibliographic search tools”. As far as I have been able to see, the way in which researchers handle the amount of information is usually different from researcher to researcher. Some scholars extensively read various papers written on a chosen topic and, after a certain point, begin to structure the texts according to the trends in the literature or the scope of their research. Others, read extensively on the topic and choose several articles and books, considered to be the most important articles from the chosen pool of literature and focus on the way these articles have addressed the topic. Another possibility is to take notes from every article read, to make draft reviews in parallel with further reading and then to construct the structure of the information at hand by polishing and interpreting the notes. The last one, is perhaps the oldest of them all, since this was the only possibility a scholar had, when bibliography management software did not exist and making copies of a book was not technically available for everyone. Once mass copying became possible, scholars started to use post-its and notes on hands-on copies of the texts they read, in combination with indexing reading notes from texts which could not be copied. But managing vast amounts of information in such

Adresa de contact a autorului: Alexandra Gheondea-Eladi, Institutul de Cercetare a Calității Vieții al Academiei Române, Calea 13 Septembrie, nr. 13, sector 5, 050711, București, România, e-mail: alexandra.gheondea@googlemail.com.

a way can be difficult, since it all resumes to the researcher's capacity to 'keep in mind' at a certain moment in time a large amount of literature. When computer-based reference management software were created and available freely for everybody the manual indexing system was transposed into an electronic indexing system of bibliographical references. With programs, such as Mendeley, RefWorks, EndNote, Zotero and others, the researcher is no longer required to keep in mind indexes and codes and devise an efficient way to find them within stacks of folders.

Nevertheless, the literature review process goes beyond the simple indexing of text and merging indexes in a coherent story. It is about understanding the logic and meaning of scholarly publications. This perspective is based on the idea that literature reviews can be biased if performed in a way that is not structured and replicable. This is why the main rationale for undertaking structured and replicable literature reviews is to avoid cherry picking and biases that might lead researchers to consider as mainstream points of view which are only marginal in the literature. The dangers of such biased literature reviews is more obvious in medical research in which meta-analyses are employed to argue for or against the use of a certain drug or treatment. If such a review would be in any way biased, the dangers for those in need of treatment may be devastating. Similarly, in social policy, providing biased literature-based evidence that a certain group is vulnerable and should be included for social aid, for example, may lead to excluding another important vulnerable group from the benefits of social aid. In this article I propose a structure for critically evaluating literature on a given topic and argue that such a structure cannot be undertaken by using only bibliographical referencing software's facilities for notes or their automatic indexing and search engines.

WHAT IS A LITERATURE REVIEW?

Most scholars perform literature reviews as part of any scientific endeavour. More than this, a literature review is in itself a research endeavour with its own methodologies and specific inquiry styles. In performing a literature review it is important to know how to obtain relevant, accurate and as complete as possible information about the topic being researched. Literature review is above all a process by which a researcher surveys the literature available in a field of study at a certain point in time. The goal of a literature review is to provide a structured perspective over the current knowledge in a certain domain at a certain point in time.

This means that, on top of a general or more specific understanding of science, there should be a basic understanding of how scientific literature is stored and where it can be found (Russell, 1988). Around the world, there are various journal data-bases, like Scopus, EBSCO, Wiley, Blackwell, Sage and so on. The process by which literature review should be performed is well-documented in most social research manuals (Bryman, 2008). It is mainly comprised of two steps: searching

and analysing literature. The key to an effective and efficient literature search is **structure** and **replicability**. Bryman (2008) differentiates between a *narrative review* which is an exploratory endeavour aimed at understanding a new field of research and discovering its main concepts and ideas and a *structured review* which is a process in which the researcher investigates a field of study in a systematic and transparent manner in order to avoid biases that might lead to false conclusions about current knowledge in the field of study.

BIBLIOGRAPHICAL REFERENCING SOFTWARE

There is a wide variety of bibliographical referencing software available nowadays online, like Mendeley, RefWorks, EndNote and so on. These are programs that have several facilities in common: they store bibliographical references with or without source files, they are able to generate bibliographical references in most of the accepted formats, like American Psychological Association (APA), Harvard (in its many forms), and also are able to perform automatic indexing for efficient searches.

In order to understand better the difference between bibliographical referencing software, I will compare the use of two such software: Mendeley 1.13.4 (developed by Mendeley Ltd., freely available on the web) and EndNote 8 (developed by Thompson Reuters, available upon paid subscription). A detailed review of these software is beyond the scope of this paper. The comparison that will be undertaken here is meant only to provide evidence for their possibilities in performing literature reviews.

The main criteria used to evaluate the two software are: availability of referencing styles, the intuitiveness and usefulness of the display interface, importing and exporting options, notes options, pdf file indexing/coding options, portability, user accessibility. These criteria have been chosen to reflect the possibilities offered by the two software with respect to the two steps of a literature review – the search and the analysis. The two programs have been chosen to exemplify the use of one open source and of one subscription-based program. There are other software available for qualitative analysis of the literature, like MAXQDA, NVIVO, ATLAS/TI, ETHNOGRAPH and so on. Some researchers use Microsoft Excel for qualitative data analysis (Meyer and Avery, 2008). These represent software designed for qualitative data analysis, and not for bibliographic referencing.

Reviewing EndNote 8 and Mendeley 1.13.4

Both softwares are able to use most of the referencing styles currently used, on an intuitive user-interface. Referencing styles differ in the way the references are edited and cited within text. For example, both APA and Harvard use «name, year» citations within the text, while the American Mathematical Society (AMS) style uses numbers for each bibliographical reference. Other citation styles place

extensive citations, in footnotes, across the text, in order to avoid fragmenting the reading. Usually, each journal uses a different citation style and thus authors have to face the time-consuming task of editing each citation within the text, as well as the entire bibliography for each journal. With bibliographic referencing software, such editing is no longer required, unless the citation style used by a journal is not a standard one.

Mendeley's Console view, with all relevant windows displayed at once optimizes the work-space automatically at no time-cost. This view is also well-tolerated on very small laptop screens. This happens because Mendeley uses a smaller font, which scores higher from the point of view of the optimization of space, but is likely to make the use of it rather difficult for those with serious sight impairments or those who simply feel more comfortable with larger fonts. Both Mendeley and EndNote can import files from most of the important journal databases. On the accuracy of importing, more errors occurred while importing with EndNote, than when using Mendeley (Basak, 2014). Export options for both of these softwares are available and easy to use, so none of the older files will be lost. Both of them export citations as text and both of them are able to export notes for the references. Nevertheless, Mendeley is easier to use with or without internet, since the web-based and desktop accounts are synchronized whenever there is a network available, while EndNote requires work either on a web-based account or on a desktop account, depending upon the purchased subscription. The results of this comparison have been summarized in *Table no. 1*.

Table no. 1

Evaluation of EndNote and Mendeley Bibliographical Referencing Software

Criteria	EndNote	Mendeley
Multiple referencing styles	Yes	Yes
Display Intuitive Helpful	Yes The multiple windows need arrangement before efficient work can be carried out	Yes Yes
Subscription	Yes	No
Import options	On most journal databases	On most journal databases
Notes options	Text and some editing options	Text and some editing options
Export options	As text	As text
Pdf file indexing/ coding options	No	Only highlights and notes
Portability	Desktop version: upon subscription, but available only on the personal computer. Web-based version: upon subscription, but unavailable without internet.	Desktop account and Web-based account are synchronized regularly or on demand via the internet.
User accessibility	Font of display is quite big	Font of display is very small and cannot be modified

Performing searches

Perhaps the most important feature of a bibliographical referencing software is its search engine. The fields used for searching and the type of searching are crucial for retrieving information from a bibliography list. In both EndNote and Mendeley, searches are conducted within all fields or in specific fields of a bibliographical reference, including its notes (University of Queensland Australia, 2014; Mendeley Support n.d.). The searches described earlier are conducted within the bibliographical references that have been previously selected by the researcher. Both of these softwares perform boolean searches, meaning that logical operands, like OR and AND, are accepted (University of Queensland Australia, 2014; Mendeley Support n.d.).

Indexing for efficient searches is undertaken in several ways. First, the metadata of each file is indexed automatically. Secondly, the researcher is able to attach tags to each article. Thirdly, the content of the notes for each article is indexed automatically. In this way, when a search is performed, it is possible to access information not just from the title or the abstract of an article, but its notes, as well.

CRITICAL LITERATURE REVIEWS

There are many types of literature reviews that a researcher may perform. The most commonly used in the social sciences are: structured and narrative reviews (Bryman, 2008). Other types include meta-analyses, exhaustive literature reviews, bounded literature reviews, exploratory literature reviews. As it may become clear in the following lines, these types of literature review are not mutually exclusive. Structured literature reviews are reviews conducted in a systematic and transparent manner and recorded as such (Bryman, 2008). The main feature of such literature reviews is that they are replicable. The first step of a literature review, namely the search, should provide *search logs* for a pre-established period of time, with pre-determined key-words and all of their synonyms, antonyms and related terms. Meta-analyses are based on structured and critical literature reviews, but their goal is to statistically describe the results in a field of research, over a chosen period of time. Exhaustive literature reviews seek to describe as much of the literature in a field as possible. Very few of them exist nowadays, since the rapid increase of scholarly publications. On the other hand, the bounded literature review is meant to describe available knowledge in a field of study, in a relatively short-period of time, since the last literature review. Such an update can be bounded not only by time, but also by a new sub-field of a field of study. Last, but not least, exploratory (or narrative) literature reviews provide basic information in a field of study. The span of these reviews is quite large, since they cover a wider area of knowledge, together with its subfields. The point of an

exploratory literature review is to provide the researcher with general knowledge on a wider field in which specialization will later become possible.

One of the rarest types, nonetheless, is the critical literature review. I use the term critical, in the sense used by Karl Popper, in which the source of the information is irrelevant to the value of truth of the information (see Miller, 1985 for a selection of Popper's texts). Critical, for Karl Popper means also that by means of logic, the researcher is able to evaluate any argument, either by evaluating first-order implications, like "if A then B", or second-order implications "if A, performed in D way, then B, measured in E way". Furthermore, the term *critical* means the acknowledgement of situations when there is *not* enough information to make a judgment. Although, this may seem obvious, being able to recognize such cases is just as important as being able to provide an independent judgment based on relevant information.

At the same time, the term *critical* is intended to reflect the sense used by Brookfield (2012). In his book about teaching critical thinking he points out the importance of eliciting and understanding the underpinning assumptions of an argument or of a text in order to critically evaluate it. Assumptions are rarely explicit in the social sciences and they usually are based upon the theoretical perspective behind a piece of scientific literature.

A JUDGMENT STRUCTURE FOR CRITICAL LITERATURE REVIEWS

In providing this example, I do not intend to argue that this is the only possible way to perform critical literature reviews. I am, in fact, quite sure that there are many different ways to perform a critical literature review. Still, I think that some of the features of the judgment structure that will be the center of my exemplification will be common to most other critical thinking structures. But, before proceeding with this judgment structure, I would like to begin with an exemplification of a literature review *process*. The exemplification will be based on the literature review of a research conducted in the field of treatment decisions and patient autonomy.

One literature review process

The project on which this review is based was meant to describe the structure of the decision-making process of patients diagnosed with a chronic illness (PwCh.I.D), regarding the choice of a treatment for their illness. It also wishes to describe the differences in terms of structure of the decision-making process for patients and their surrogate decision-makers. By selecting a sample from the population of patients diagnosed with chronic illness and their surrogates, the final aim of the study will be to generalize the findings of this research to this particular population. Therefore, patients (P.) – experimental units – who are under the

influence of the main independent variable called diagnosis of a chronic illness (Ch.I.D) will be observed with respect to the main dependent variable – or response – called structure of the decision-making process (SoD.M.P). The SoD.M.P. will be evaluated according to the way in which P. aim to both preserve their autonomy and increase their well-being, at the same time. Particular types of the chosen Ch.I.D represent the levels of the independent variable.

The exploratory review

The exploratory review was scheduled to take two weeks in which the library catalog was searched for general books on the sociology of health or health-behaviour. The point of this review was to identify bibliographical references which would provide general knowledge in the field of study, namely, the sociology of health and health-behaviour, such that at the end of this review a series of questions could be devised that would structure the forthcoming, more focused, review. The search log for this review looks like this:

```
17.12.2014
keyword: sociology of health
[University] Library Catalog
10 results
browsed: 10
saved: 10
refine search: health behaviour
14 results
browsed: 19
saved: 19
keyword: sociology of medicine
47 results
browsed: 47
saved: 16
keyword: medical decisions
0 results:
keyword: decision-making AND health
...
```

The result of this exploratory review was a mapping of the main research questions, into sub-questions that required answers from the literature. More than this, the exploratory review on the sociology of health and medicine has been paralleled by some targeted methodological readings, into quasi-experimental and qualitative methodology. The document which resulted at the end of this review is the following:

The main research question of this project is:

How do patients who received a diagnostic of chronic illness and their surrogate decision-makers decide among multiple possible treatments available for their illness?

*And in particular, the study focuses on
How do they pursue both autonomy and well-being?*

To answer this question several other questions need to be answered:

Q1. Do patients decide or do others decide for them?

Q1.1. Identify characteristics of P. which cause them to decide for themselves

Q1.2. Identify characteristics of P. which cause them not to decide for themselves

Q1.3. Identify characteristics of the Ch. I or its D. which cause P. to decide for themselves

Q1.4. Identify characteristics of the Ch. I or its D. which cause P not to decide for themselves

Q2.1. Which SoD.M.P do PwCh.I.D who decide for themselves use:

I Decision under Uncertainty;

II Bounded Rationality;

III Rational Choice;

IV Rawls' Theory of Justice;

V Parallel Games;

VI Multi-Criteria Decision-making;

VII Other:

i Mix between the above;

ii Which other?

Q2.1.1. Operationalize each theory for PwCh.I.

Q2.2. Which SoD.M.P do Surrogates of PwCh.I use:

I Decision under Uncertainty;

II Bounded Rationality;

III Rational Choice;

IV Rawls' Theory of Justice;

V Parallel Games;

VI Multi-Criteria Decision-making;

VII Other:

i Mix between the above;

ii Which other?

Q2.2.1. Operationalize each theory for surrogates of PwCh.I.D.

Q3. What are the multiple treatments available for the Ch.I?

Q3.1. What makes something a treatment?

Q3.2. What available treatments are there for the chosen Ch.I.D?

Q3.3. What is the chosen Ch.I.D?

Q3.3.3. What were the criteria employed for choosing this particular Ch.I.D?

Q3.4. What is a Ch.I and a diagnostic?

According to Dean and Voss (1999), it is crucial to identify all sources of variation, like nuisance factors, covariates, and blocking factors. Nuisance factors (n.f) are independent variables which are likely to influence the response to the experimental treatment and which should either be kept constant or varied in a controlled fashion in order to differentiate the response to the experimental treatment from the response to these variables. Nuisance factors can either be covariates or blocking factors. An example would be the cultural norms which govern the patient-doctor relationship, or the very type of the relationship between the doctor and the patient. Covariates are independent variables which are likely to influence the response to the experimental treatment and which are characteristic to the experimental units, or intrinsic to them, such as, for example, the personal traits of a patient in our case, or their age, medical history, etc. Blocking factors are independent variables which are likely to influence the response to the experimental treatment, but are not of interest for the research study, and which should be varied in a controlled fashion or kept constant. Dean and Voss (1999: 10) suggest that these nuisance factors, covariates and blocking factors, do not need to be measured, but they have to be acknowledged. In our case, an example would be the place where the experiment is undertaken. Consequently, another question would be:

Q4. What are the nuisance factors, covariates and blocking factors of the SoD.M.P?

This type of analysis will also help differentiate between the various n.f and the treatment levels, thus leading to the next important question:

Q5. Which aspects of the Ch.I and its D. influence the selection of a SoDMP or another?

Q5.1. Which aspects influencing the SoDMP are mediated by the Ch.I.D.?

As Shadish et al. 2002 suggest, it would be important to evaluate the methodological assumptions of the research design. First, it is likely that such assumptions appear from the acknowledgment of the factors that are assumed not to influence the SoDMP, like the way the decision-making task is presented by the researcher and so on.

Q6. What is assumed not to influence the SoDMP?

Secondly, such assumptions appear from the evaluation of the reliability of the measurements.

Q7. Do the indicators employed measure the intended concepts?

The targeted review

Following the exploratory review, the resulting questions were pursued in the literature one by one, in a similar manner. The same type of review was undertaken for the methodological part of the project. The search log on the main data analysis technique employed in the study described earlier, verbal protocols, was as follows:

5.02.2015

Keyword: verbal protocol

Database: EBSCOhost

Results: 247056

Reviewed: 50

Saved: 14

 Keyword: verbal protocol AND patient decision

 Results: 82311

 Reviewed: 50

 Saved: 7

 Keyword: verbal protocol AND patient decision AND Hepatitis C

 Results: 60

 Reviewed: 60

 Saved: 0

 Keyword: verbal protocol AND patient decision AND surrogate decision maker

 Results: 10409

 Reviewed: 11

 Saved: 6

By undertaking a targeted review on each of the questions and sub-questions from Section, the main concepts of the research have been explored and defined. The process was structured into two-weeks periods of reading and taking notes for each separate sub-question of the literature review and one week of writing down the review.

The critical literature review

The result of the first two steps of this process has been the creation of a general review of the literature that will underpin the entire research of the project. In any reviews there are crucial areas of knowledge in which it is not enough to simply review what others have written. Such areas of knowledge will inform operationalization of concepts, building up research instruments and the data analysis. For the main elements of a research a critical review is necessary, in the sense I have described earlier (see the opening of Section). This is the point in which a structure of judgment is required.

A structure of judgment for a literature review is simply a set of criteria based on which all references are evaluated. As mentioned before, it can take many shapes and have different criteria for evaluation. Still, the one that I am going to describe is likely to be applicable to a great number of papers in the social sciences and a wide range of domains from the social sciences: from decision-making to health-behaviour, volunteering, work-life balance and mathematical-sociology. To point this out, I will describe two variations of the same structure of judgment applied to two very different domains: game theoretical applications to the social sciences and work-life balance. Following these two examples, the general judgment structure will be obtained.

The first variation of the judgment structure has the following criteria:

1. Year	17. Nationality/ethnicity of participants
2. Authors	18. Number of participants
3. Title	19. Treatment
4. Abstract	20. Player1
5. Declared goal	21. Player2
6. Logical structure of paper	22. Alternatives in game 1
7. Theoretical background	23. Alternatives in game 2
8. Assumptions	24. Types of pay-offs
9. Dependent variable1	25. Number of rounds
10. Dependent variable2	26. If there is a preference elicitation session
11. Mediating variable	27. Type of knowledge
12. Independent variable1	28. Results
13. Independent variable2	29. Limits
14. Independent variable3	30. Observations
15. Independent variable4	31. Critiques
16. Method	32. How to use it

The first four items in the list above are identification criteria, while the last four are critical criteria (*Limits*, *Observations*, *Critiques* and *How to use it*), together with the sixth and the seventh. The rest of the criteria in the list above are specific to the research question investigated. At the end of the review a clear view over these criteria was expected across the entire range of the reviewed papers.

The first critical criterion of evaluation is given by the *Logical structure of the paper*. This particular perspective is meant to force the reader to summarize each paper as an *if ... then* sentence. The way in which I have found this to be very useful is not to place here the results of the paper, but to evaluate the meaning of the results. Most of the times I asked myself what was the meaning of the results obtained in this paper. What were the implications of obtaining the intended result, given the assumptions and the theoretical background of the paper?

The seventh criterion, *Theoretical Background*, was one that is likely to pass as unimportant, but for a critical analysis it plays a crucial role. Clearly, evaluating this criterion requires some previous knowledge on the major theories in the field of study and their characteristics. Sometimes, it happens that the author of the

paper being evaluated openly states this. Placing a paper within its theoretical background is likely to give contextual information on the general approach and the underlying assumptions.

Understanding the assumptions of a paper is likely to provide a critical perspective over the research being evaluated from the very beginning. The assumptions of a paper are usually not clearly stated within the paper. Sometimes, they emerge from the theoretical background that the research takes for granted, and which may not be very obvious for everybody. Assumptions usually enter the logical structure of the paper in an implicit way, which is why it is always important to try to elicit them in the *Assumptions* field.

The twenty-ninth criterion, *Limits*, is meant to capture the limits of the research being evaluated, both those that have been already mentioned in the paper and those that have not. Some research is unconventional and this is why an *Observations* field is usually necessary to state any outstanding, but important elements of the research.

The field on *Critiques* is meant to force the reader to think about criticizing the research being evaluated. Sometimes no critiques appear to mind, but most of the times they do and being able to fill out this field is more a thinking habit than something which speaks about the quality of the papers being reviewed. An interesting account on critical thinking as habit is given by Brookfield 2012.

The last, but by far one of the most important fields is the thirty-second one, named *How to use it*. The name of this field is ambiguous for a reason. The point is that it is not just the results of a paper that may be further used. Methodology, certain methodological details, certain questions, perspectives, definitions, concepts and so on might be of use for the reader's future research. The way in which I have been using this field is to write down why this article is important for my research and how should it be used further on.

The second example of judgment structure was used in a research on work-and life-balance. It comprises the following criteria:

1. Authors	14. Norms of Family Role
2. Year	15. Norms of Work Role
3. Nationality/cultural belonging of participants/ other characteristics of participants	16. Study method and data analysis
4. Abstract	17. Number of participants
5. Theoretical Background	18. Dependent Variable
6. Assumptions	19. Mediating Variable
7. Logical structure of the paper	20. Independent Variable1
8. Segmentation	21. Independent Variable2
9. Compensation	22. Independent Variable3
10. Fixed resources	23. Results
11. Spill-over	24. Observations
12. Researched Family Role	25. Critiques
13. Researched Work Role	26. How to use it

As with the previous example, the first four fields are needed for identification, while the *Theoretical Background*, the *Assumptions* and the *Logical structure of the paper* are important critical evaluation criteria, together with the last three of them, namely *Observations*, *Critiques* and *How to use it*. The rest of the fields are there because of the main research question that this particular example of literature review was meant to answer. The fields on the *Dependent variables*, *Mediating* and *Independent variables* are also common to the ones used in the previous example. A detailed exemplification of some of the articles evaluated by these criteria has been given in the Appendix.

It is by now easy to note the common features of the two judgment structures provided. Still, the main criteria that I suggest should not comprised of only the common features of both, but also some of the features that, may prove to be useful in later reviews and should probably have been used in both of these structures. Its main criteria are

Author	Method
Year	Number of participants
Abstract	Dependent variables
Nationality/cultural belonging of participants/other characteristics of participants	Mediating variables
Declared goal	Independent variables
Theoretical background	Results
Assumptions	Observations
Logical structure of the paper	Critiques
Research specific criteria	How to use it

CONCLUSIONS

Literature reviews are very common tasks for most researchers and they are mandatory in almost any scientific field. In the social sciences, literature reviews are particularly extensive and require some indexing, searching and synthesis abilities. Yet, the structure of a literature review varies based on the purpose of the review. A critical perspective over the reviewed literature can provide a common ground for evaluating scientific literature. Just like in many other fields the ability to think critically is likely to be mastered by providing structure to the reviewing process and the habit of thinking critically. Also, a critical review of the literature is likely to be aided by the use of judgment structures. By regarding critical thinking from the point of view of Karl Popper (Miller, 1985) and Brookfield (2012), this paper provided a common judgment structure which takes into consideration the theoretical background of the papers, their assumptions and the logical structure of the paper, on top of the research specific variables.

The way in which a certain procedure leads to a better review than a random selection of papers is nevertheless not a trivial issue. Some readers may argue that

the points presented here are not backed up by evidence that such structure may enhance the quality of the review. The answer to this question is based upon the idea that literature reviews are research endeavors in their own right. Let us be reminded of how research quality is assessed in science. First, there is the criterion of replicability, which means that an experiment can be undertaken several times, in the same way that will lead to the same results. A random selection of literature will not lead to the same results if performed by other researchers unless, the task is performed a great deal of times and some mean can be computed from all the means of the random samples. This is not possible because ideas, are not quantifiable in this way. Secondly, literature review results should be amenable to the general population of literature in that field or sub-field. This property is usually called generalizability and it opens the discussion on how the sampling of the literature has been performed. Thirdly, the results of the literature review should reveal reliability, meaning that its results should accurately reveal the state of the art in a certain discipline, as close as possible to the entire literature in the field. For this reason, each piece of literature should be analyzed from the point of view of the same criteria used for the others. This is where the judgment structure provided in this paper will be useful. It provides a common framework for review of each article and it makes the criteria transparent for everybody to see.

Acknowledgments

This paper is made and published under the aegis of the Research Institute for Quality of Life, Romanian Academy as a part of programme co-funded by the European Union within the Operational Sectorial Programme for Human Resources Development through the project for *Pluri- and inter-disciplinary in doctoral and post-doctoral programmes* Project Code: POSDRU/159/1.5/S/141086. Thanks to the anonymous reviewers from the Quality of Life Journal for their comments and suggestions that have improved the presentation of this paper.

Appendix

Judgment structure of work-life balance review. Part 1

Authors	Year	Nationality/cultural belonging of participants/other characteristics of participants	Abstract
Wicker, A.W., Burley, K.A.	1991	Southern California, USA	This article is very important because it shows how 2 norms associated with the family-couple relationship (equity and hierarchy) interact in the decisions (which can hardly be called decisions, according to the article) about the division of labour. These 2 norms actually give a combination rule for the influence of the partners in work or family areas depending on the gender-type for the business. The resulting combinations are summarized at pg. 89, par. 3.
Wallis, J.J.	2011		This paper argues that the real trade-off that individuals face is between the organizations they belong to in contrast to social rules, and asks when do individuals find it in their interests to act in the interests of their organizations and when do they support impersonal rules? The answer involves a distinction between anonymous relationships between individuals who do not know each other personally, but know the organizations that the other belong to, and impersonal relationships in which all individuals are treated the same. (48)
Bagger, J., Andrew, L., Gutek, B.A.	2008	USA, employees of one national architectural firm	Using identity theory and the gender role framework, this study examined the interactive effects of family identity salience, family-interference-with-work (FIW), and gender on two outcome variables: job satisfaction and job distress. Results from a sample of 163 employees support the proposed buffering hypothesis for job distress and job satisfaction, such that individuals who experienced a high level of FIW reported more job distress and less job satisfaction only when they were low in family identity salience. Additionally, we found support for a three-way interaction, such that the two-way interactive effects of family identity salience and FIW on job satisfaction were stronger for women than for men. Theoretical and practical implications of the results, as well as directions for future research, are discussed.
Brito, R., Waldzus, S., Seiterdej, M., Scibert, T.	2011	Lisbon, Portugal, people in metropolitan area	A study tested hypotheses derived from relational models theory on how four models – communal sharing, authority ranking, equality matching, and market pricing – are used to structure relationships in different types of social groupings. Portuguese participants rated 10 relationships on the Modes of Relationships Questionnaire and reported their shared group memberships. The four-factor structure of the models was confirmed, and a bottom-up approach identified families, friendships, and organizations as the main distinct types of social groupings. The main results showed that relations within families combine mostly communal relations with authority between age groups, whereas relations in organizations combine mostly market relations with authority between age groups as well as professions. Friendships feature a mix of all models, except authority.

Table no. 1

Table no. 2

Judgment structure of work-life balance review. Part 2

Authors	Theoretical Background	Assumptions	Logical structure of the paper
Wicker, A.W., Burley, K.A.	Social norms theory	Conflicts may be reduced by normative differentiation, that is, by adhering to different norms in different spheres of activity	If the assumption is correct, then the spouses have different powers to influence decisions about the division of labour among them, according to the norms which dominate each domain (family and work).
Wallis, J.J.	Neo-institutionalism	The decision to support an organization depends on the tastes, preferences, beliefs, the choices available and the relative prices associated with the choices; organizations are ‘aligned’ ‘interests of the individual members’ created to ‘sustain coordinated and cooperative behaviour’; organizations generally propose personal rules that apply to members, not impersonal rules; Stryker ‘mutually supporting organizations’ were created as a response to ‘the threat of violence, to sustain a modicum of cooperation [between elites] and to enable third-party enforcement for organizational arrangements’ (49)	If the assumptions are correct, then, in obeying rules, people choose between the interests of the organizations they belong to and obeying impersonal rules, rather than choosing between the interest of the group and the interests of the individual, as proposed by typical economic theory.
Bagger, J., Andrew, L., Gutek, B. A.	Identity theory and gender theory	(Stryker, 1980, 1987) once an individual instils meaning into any of his/her social roles, that role becomes part of his/her self-concept, or identity. Identity performs two important functions: ‘gives meaning to life and ‘provides normative guidance for behaviour’	If the assumption is correct, then identity salience moderates converse proportionally the relationships between: job satisfaction and family-interference-with-work and between job distress and FIW and this moderating effects are different for women than for men.
Brito, R., Waldzus, S., Sekerdej, M., Schubert, T.	Relational models theory	Relationships can be identified by each person and they may be described by four basic relational models: community sharing, equality matching, authority ranking and market pricing; ‘relationships tend to develop within any type of groups or social units that are bounded social systems or relational networks’ (411)	Check if assumptions are correct (reliability of relational models, identity groups that define the distinct social context), then ‘a large part of relational variation can be explained by the type of social unit in which a relationship develops. In addition, membership in social categories, such as age and gender, could be relevant for interpersonal relationships within those systems or networks.’ (411)

Table no. 3

Judgment structure for work-life balance review. Part 3

Authors	Results	Critiques	How can I use it
Wicker, A.W. Burley, K.A.	'when wives worked fewer hours in the business and when the business was male typed, they had less influence at work and more influence at home. When wives and husbands worked equal hours and when the business was gender-neutral, the two partners had about equal influence in both settings. But when wives worked more hours in the business and when the business was female-typed, they had only about the same amount of influence as their husbands in both settings.'(89)	Somewhat the equity norm was left aside at the end, despite stating clearly at the beginning that this norm is also one of the interests of this research; in fact, the results suggest that the equity norm is present (the influence of wives is different depending on the number of hours worked, rather than the equality, which I find hard to notice in this research. The interview guide is missing, so I find it difficult to understand how each concept was actually measured.	This article problematises the discursive utility by saying that some issues remain undiscussed, but are nevertheless solved or decided upon, somehow. One explanation, which Wicker and Burley do not give is that there is another norm that relates to the very task of division of labour: the woman should take care of the house chores, while the man takes care of whatever is outside the house. In this article, the norms they discuss are meta-norms (as Axelrod, ... defines them), while the norm regarding the division of labour is a 'direct' norm.
Wallis, J.J.	Framing the problem as a choice between individual interests and social rules has not led us to satisfactory answer', therefore the choice should be framed between the interests of the organizations they belong to and the impersonal rules. 'Impersonal rules are consistent with individual rationality, but only through the intermediation of human organizations'.	Sometimes his arguments are obscured by the form he decides to put them into and by their abstract/theoretical nature. And moreover, the examples he gives seem always a little bit out of the theoretical point he's trying to make, or they seem forced.	This article points out the need to differentiate between impersonal rules and anonymous rules. By doing so, it emphasizes the conflict between impersonal rules and interpersonal relationships, which is a distinction I should also make in my thesis. Also, read North 1990 and North, Wallis and Weingast 2009 for the original framework that Wallis talks about. This will be useful for the part on rules.

Table no. 3 (continued)

	<p>It appears strange that for measuring the family identity salience, the author uses a scale which has been designed to 'equally applicable to men and women... [as well as] to individuals at various stages of role anticipation and/or implementation' (Amatice et al., 1986: 832). I might be getting the meaning of 'equally applicable to men and women', but operationally, I think this means that it will not yield different results for men and women. While there is no significant correlation between Fis and gender, (p. 197), the results show that there are differences in men and women, so the gender bias must necessarily come from the other variable. Secondly, the author says: 'since the idea is to assess the salience of an identity, a person need not currently be in a role to identify with that role' (p. 194) and I think that this assumption was not necessary. Moreover, I think it was used to increase the number of people in the sample and this might bring a huge bias in the results, because of the future projected, hypothetical aspect brought in. In a way, it seems fair to assume that the salience of a role may be salient before the necessary arrangements are made, but from my own experience I know that if you are rather young, your family role salience is rather weak, compared to the family role salience, once you actually have a family, whatever that means to you. Again, I think this bias is not a legitimate risk to take.</p>	<p>This is a very nice example of a well-written article. Look up to it for the Theoretical implications part where the implications of the current findings are discussed in relation to other research. Also, this is an example of research which emphasizes a moderating effect, as Vcydanoff (2011) says. Furthermore, this article makes clear what a moderation effect is and how it is measured. Also, it contains a nice presentation of identity theory and unlike other articles using this theory, it actually gives a reference for this theory. You should check this reference up, as well as the Bielby and Bielby 1988 article which seems to be quoted in many articles on this topic.</p>
Bagger, J., Andrew, L., Gutek, B.A.	<p>Family identity salience and family-interference-with-work interacted to predict two outcome variables: job satisfaction and job distress, such that the effects of family-interference-with-work on outcome variables were stronger when family identity was less salient. Additionally we found a three-way interaction involving gender, such that the aforementioned two-way interaction on job satisfaction was stronger for women than for men' (205)</p>	<p>This article is part of the group on Fiske's relational models theory. It brings me to wonder if the relational models cannot be related to the classes of games in my model. It also has implications for the article on cross-sex friendships at work by giving the percentage of people who have friends from the opposite gender (p. 417). The authors bring an important idea about groups as functional frames for relationships (422). They make an interesting distinction between groups and social categories and loose associations (411). While intimacy groups and task groups were 'perceived as social contexts for relationships', 'social categories and loose associations were not'. (411)</p>
Brito, R., Waldzus, S., Sekerdej, M., Schubert, T.	<p>The four-dimensional model fits the data better than the two dimensional one. The social contexts identified are: family, friends and organizations. 'The CS was most associated to within-family relationships. EM to both families and friendships, MP to organizations, and AR to both families and organizations. Age difference enhanced AR in organizations as well as in families, but more so in the latter than in the former.' (422)</p>	<p>The discussion on the generalisability of the results is not convincing and the argument seems forced.</p>

Table no. 4

Judgment structure for game theory review. Part 1

Year	Authors	Title	Abstract
2007	Jenna Bednar and Scott Page	Can game(s) theory explain culture? The emergence of cultural behavior within Multiple games	The hallmarks of cultural behaviour include consistency within and across individuals, variance between populations, behavioural stickiness, and possibly suboptimal performance. In this article, we build a formal framework within which these behavioural attributes emerge from the interactions of purposive agents. We then derive mathematical results showing these behaviours are optimal given our assumptions. Our framework rests on two primary assumptions: (1) agents play ensembles of games, not just single games as is traditionally the case in evolutionary game theory models; and (2) agents have finite cognitive capacity. Our analysis combines agent-based techniques and mathematics, enabling us to explore dynamics and to prove when the behaviours produced by the agents are equilibria. Our results provide game theoretic foundations for cultural diversity and agent-based support for how cultural behaviour might emerge.
2010	Bednar, Bramson, Jones-Rooy, Page	Emergent cultural signatures and persistent diversity: A model of conformity and consistency	Empirical evidence demonstrates that cultures exist, they differ from one another, they're coherent and yet diversity persists within them. In this paper, we describe a multi-dimensional model of cultural formation that produces all of these properties. Our model includes two forces: an internal desire to be consistent and social pressure to conform. When both forces operate, the society converges to a coordinated behaviour that is consistent across the attributes. We find that convergence in the two-force model is slower than a pure conformity model and that a preponderance of one force over the other slows convergence, rather than hastening it. We further find that the two forces amplify small errors in individual behaviour and prove capable of producing substantial persistent diversity.
2011	Choi and Mengraji	Can group discussion promote cooperation in ultimatum games?	The influence of discussion-induced shared cognition on bargaining behaviour was examined. Three studies tested the hypothesis that shared cognition regarding the best method for reaching a bargaining agreement would decrease the frequency of selfish offers. Consistent with this prediction, participants who engaged in such a group discussion made less selfish offers than those who did not discuss (all studies) or those who engaged in a group discussion regarding commonalities that they shared (Study 2). Study 3 showed that the discussion effect was mediated by shared cognition developed through the discussion. Thus, discussion regarding how best to reach bargaining settlements may develop shared cognition that assists in cooperative bargaining. Implications and limitations of the studies are discussed.

Table no. 5

Judgment structure for game theory review. Part 2

Year	Authors	Declared Goal
2007	Jenna Bednar and Scott Page	'to explain the existence, and better yet, the emergence, of these characteristics in a society of rational agents. To date, the formal literature has pursued a different objective when incorporating culture into its models, and therefore has not been able to explain how these five behavioural characteristics of culture might arise. Most of the formal literature that includes culture does so in order to type agents, to demonstrate the effect of different utility functions or belief systems. Relatedly, culture can be appealed to as an external factor that refines equilibria by making some more focal than others. Two excellent examples of this work are Greif (1994) and Fearon and Laitin (1996). The approach helps us to understand the effects of culture, but it cannot explain its emergence. In the context of the above wish list, these models explain what happens if traits (2)–(5) are true, rather than how these cultural aspects would appear.' (p. 69)
2010	Bednar, Bramson, Jones-Rooy, Page	Can people be relied upon to be nice to each other? Thomas Hobbes famously did not think so, but his view that rational cooperation does not require that people be nice has never been popular. The debate has continued to simmer since Joseph Butler took up the Hobbesian gauntlet in 1725. This article defends the modern version of Hobbesian derived largely from game theory against a new school of Butlerians who call themselves behavioural economists. It is agreed that the experimental evidence supports the claim that most people will often make small sacrifices on behalf of others and that a few will sometimes make big sacrifices, but that the larger claims made by contemporary Butlerians lack genuine support.
2011	Choi and Mengrajani	How do fairness concerns or standards of fairness regulate bargaining decisions?

Table no. 6

Judgment structure for game theory review. Part 3

Year	Authors	Logical structure of the paper
2007	Jenna Bednar and Scott Page	If we can improve the theoretical model employed for cultural variation we can predict better the dissemination of cultural traits which have 5 properties.
2010	Bednar, Bramson, Jones-Rooy, Page	If we model agents by an n-dimensional vector (each dimension is a characteristic of the agent), constrained by two forces: consistency of action (actually consistency of attributes because the agent chooses two random distinct attributes and changes the value of the first attribute to match the value of the second p. 418.) and conformity (The first paired agent randomly chooses an attribute and sets the value of that attribute equal ¹ to the value that the other agent assigns to that attribute p. 419.), and if culture manifests itself across different domains, we can predict the behaviour of a combined (conformity and consistency) society and estimate the time taken by a combined population of agents to reach convergence.
2011	Choi and Mengrajani	If we can show that people use "shared cognitions" to cooperate in UG then we can explain why so many people usually cooperate.

Table no. 7

Judgment structure for game theory review. Part 4

Year	Authors	Assumptions	Limits
2007	Jenna Bednar and Scott Page	Rational agents with cognitive constraints, but actors ‘possess sufficient capacity to play any one of the games optimally’ (p. 71) ‘We first establish that there exists a utilitarian social welfare maximizing equilibrium in two -state automata for each of the six individual games.’ (p. 78) This claim is proved in Appendix.	‘while these claims are instructive [contextual effects and suboptimal behaviour], they can only derive the best possible outcomes for our agents; they are not capable of demonstrating what is most likely to emerge from a dynamic model of interacting agents.’ (p. 78)
2010	Bednar, Branson, Jones-Rooy, Page		Communication was framed as: ‘After the participants were acquainted with the bargaining rules, the experimental manipulation involving group discussion was initiated. About half of the participants were in this discussion condition. The experimenter asked them to sit facing each other as a group, and converse with each other about the best possible way to approach and reach an agreement in the ultimatum bargaining. The experimenter told them that there was no correct answer, and that reaching a group consensus was the goal of the discussion. A 10-minute time limit was given for the discussion. It should be noted that the experimenter did not explicitly tell them yet that they would later participate in the ultimatum bargaining with each other, although the participants might have considered this as a possibility (p. 384) for the 1st study (while the control group did not engage in any communication) Aiming to reach consensus is similar to aiming to reach cooperation in the game. All should agree and all should be happy...’
2011	Choi and Mengrajan	Shared cognitions appear in open communication	

Table no. 8

Judgment structure for game theory review. Part 5

Year	Authors	Observations	Critiques
2007	Jenna Bednar and Scott Page	'Suboptimal behaviour is seen as a part of culture: Suboptimal behaviour – The strategy employed by individuals within a community may be suboptimal, where individuals could benefit by acting in a different way. Formally, the behaviours are not equilibrium strategies in the repeated game or if they are equilibrium strategies, the resulting equilibrium does not belong to the set of Pareto efficient equilibriums.' (p.69) (comment: it seems that they only use two-player games)	I cannot see the data. There is not statistic for the data... it all seems very much only told, not shown. The computational algorithms are not given, the name of the program used for the simulation is not stated... this makes the article just a report of results, not something one may use further.
2010	Bednar, Bramson, Jones-Rooy, Page	Because conformity and consistency can pull in different directions, the time required to attain an equilibrium can be greatly increased (p. 422);	This article is written in a completely non-scientific vocabulary and takes the Hobbesian part in the debate between Butlerians and Hobbesians.
2011	Choi and Mengrajani	All participants played the proposer and the responder roles. They were first asked to give the highest offer they were willing to give to a responder and then the lowest offer they were willing to accept from a proposer. The point of this was to earn as many points as possible because the number of points earned would determine the number of chances they have to win in a lottery with a 10\$ prize at the end.	One problem is in the categories of selfish, altruistic and equity offers. In equitable offers the interval 10, 10.5, 11 (from 21) are considered, but this does not seem to reflect the real behaviour of participants since competition is based on the number of points and thus even one point of half a point might determine who wins and who loses. Another critique refers to the following judgment: "If increased sense of ease or attraction for one another was the main cause behind the mean difference in offer levels, then it should have affected the minimum acceptance level too; it also should have been significantly lower (reflecting more generosity) in the main-discussion condition than in the other conditions" (p. 390) I do not find justified the assumption that the level of the offers and the minimum accepted level are not independent events. The level of the offer and the minimum accepted events are independent events if the individual is assumed to be selfish. If we depart from this assumption then we should have altruistic offers and levels to a greater extent, but this does not happen. More than this, the experiment is not preceded by a preference elicitation session and without this, the selfishness assumption is not grounded.

Table no. 9

Judgment structure for game theory review. Part 6

Year	Authors	How to use it
2007	Jenna Bednar and Scott Page	This article uses a short review of UG puzzles in the literature which might prove useful. Secondly it builds a framework for multiple games, which resembles my idea of parallel games
2010	Bednar, Brannson, Jones-Rooy, Page	The conclusions that emerge from such a model are very interesting indeed for the study of culture and possible ways to predict it's development, but this study cannot be used in my thesis.
2011	Choi and Mengrajani	This article may be used as a nice example of good data analysis report. Furthermore, the structure of the experiments is similar to mine so, it would be good to follow its structure of data analysis reporting. Secondly, this article studies the influence of communication on the behaviour in UG, it should be included in the literature review. Thirdly, the idea that the belief in the equality of power between game partners leads to equal offers, while the perception of an unequal power or effort between them leads to unequal offers may be confirmed by some observations during my pre-test: “Once bargainers expect their opponents to base their decisions on the same script that they have (shared cognition), they themselves are likely to make decisions based on the same script improving coordination. Namely, if bargainers believe that they share the same equality or altruistic script, then making equality or altruistic offers would be deemed more feasible because they would be more favourably accepted. (p. 394)”

BIBLIOGRAPHY

- Basak, S. K., *A Comparison of Researcher's Reference Management Software: Refworks, Mendeley, and EndNote*, in "Journal of Economics and Behavioral Studies", vol. 6, no. 7, 2014, pp. 561–568, available online at: <http://search.proquest.com/docview/1560669492?accountid=15533>.
- Brookfield, S. D., *Teaching for Critical Thinking. Tools and Techniques to Help Students Question their Assumptions*, San Francisco, Jossey-Bass, 2012.
- Bryman, A., *Qualitative Data Analysis*, in "Social Research Methods", Oxford, Oxford University Press, 2008, pp. 537–563.
- Bryman, A., *Social Research Methods*, 2nd ed., New York, Oxford University Press, 2008.
- Dean, A., Voss, D., *Design and Analysis of Experiments*, New York, Springer, 1999.
- Mendeley Support, *What advanced search features are there in Mendeley Desktop*, available online at <http://support.mendeley.com/customer/portal/articles/227955-what-advanced-search-features-are-there-in-mendeley-desktop->.
- Meyer, D. Z., Avery, L. M., *Excel as a Qualitative Data Analysis Tool*, in "Field Methods", vol. 21, no. 1, 2008, pp. 91–112.
- Miller, D., ed., *Popper Selections*, 2nd ed., New Jersey, Princeton University Press, 1985.
- Russell, H. B., *Research Methods in Cultural Anthropology*, Newbury Park, CA: SAGE Publications, Inc., 1988.
- Shadish, W. R., Cook, T. D., Campbell, D. T., Generalized causal inference: a grounded theory, in *Experimental and Quasi-Experimental Designs for Generalized Causal Inference*, Belmont, CA: Wadsworth, Cengage Learning, 2002, pp. 341–373.
- University of Queensland Australia, Searching an EndNote library, 2014, available online at <https://www.library.uq.edu.au/research-support/searching-endnote-library>.

In acest articol este prezentată o perspectivă generală asupra analizei literaturii științifice, precum și facilitățile oferite de două programe actuale de gestiune a referințelor bibliografice, EndNote și Mendeley. Argumentul principal este că spre deosebire de alte tipuri de analize de literatură științifică, analizele critice nu pot fi realizate doar prin intermediul scrierii de fișe de lectură și căutărilor asistate de motoarele de căutare ale programelor pentru referințe bibliografice, ci prin utilizarea unei structuri de judecată care evaluatează perspectiva teoretică din spatele articolelor evaluate, presupunerile acestora și structura logică a articolului. O astfel de structură de judecată poate fi folosită în multe domenii de științele sociale. Structura de judecată propusă a fost obținută pe baza aplicațiilor sale în două domenii diferite din științele sociale.

Cuvinte-cheie: analiza literaturii științifice, gândire critică, structură de gândire.

**CĂTĂLIN ZAMFIR, IANCU FILIPESCU (coord.),
Sociologia românească: 1900-2010. O istorie socială,
Cluj-Napoca, Editura Eikon, 2015**

Cartea *Sociologia românească: 1900-2010. O istorie socială* a fost lansată în cadrul Conferinței internaționale „Quality of Life: a Challenge for Social Policy”, organizată de ICCV și Academia Română în perioada 23-25 aprilie 2015, la București, cu ocazia împlinirii a 25 de ani de activitate a Institutului de Cercetare a Calității Vieții.

Apărută anul acesta la editura *Eikon*, București, sub coordonarea prof. dr. Cătălin Zamfir, membru corespondent al Academiei Române și a cercetătorului Iancu Filipescu și avându-i ca autori pe Cătălin Zamfir, Elena Zamfir, Simona Maria Stănescu, Simona Ilie și Maria Iordache, lucrarea reprezintă o apariție științifică de referință în domeniul sociologiei, oferind o imagine complexă a sociologiei românești de la 1900 până în 2010, cu un ușor accent pe istoria recentă: „perioada comună și tranzită” (șapte capitole fiind dedicate perioadei comuniste, trei, dedicate perioadei tranzitiei), deoarece aceste perioade au fost mai puțin abordate până acum.

Așa cum se arată în *Introducere*, lucrarea nu se vrea a fi „o istorie a teoriilor din sociologia românească, ci o analiză sociologică a istoriei sociale a sociologiei românești”. Conținutul sociologic concentrat este redat într-o manieră de prezentare fluidă, astfel lucrarea poate fi citită cu placere inclusiv de către publicul larg.

Cu ocazia conferinței mai sus amintite, Cătălin Zamfir, director al ICCV și coordonator principal al lucrării, menționa în cadrul evenimentului de lansare: „Trădăm sociologia românească ca pe o parte a societății în care ea a fost produsă și a funcționat. Încercăm să identificam patternul evoluției sociologiei românești și modul în care ea a răspuns problemelor cu care societatea s-a confruntat. Fazele evoluției societății românești își pun adânc amprentă asupra sociologiei: uneori societatea împărtășește împreună cu sociologia speranțele și, adesea, iluziile sale de mai bine, o solicită și o utilizează. Alteori este enervată de sociologie și o reprimă, trimijând-o chiar în ilegalitate. O ignoră sau îl deturnează atenția spre teme minore. Tematica sociologiei pare a exprima mai puțin logica internă a evoluției ei, ci logica contextului social din care face parte”.

Din punctul de vedere al metodei de cercetare, în lucrare este utilizata „**metoda analizei contextuale**” – considerând activitățile sociologilor (publicațiile) ca „produse sociale, în contexte sociale determinante”, astfel obținându-se „un pattern uimitor de coherent al sociologiei românești” (*Introducere: ce fel de istorie?*).

În carte este prezentată producția sociologică românească dintre anii 1900 și 2010, tratând separat „marile perioade și faze ale evoluției dramatice a societății românești”, astfel generându-se istoria socială a sociologiei românești: 1900-2010.

Pentru a realiza o imagine „colorată” (*Introducere*, pg. 22) și vie a sociologiei, structura textului conține text-boxuri cu citate/exemplificări, liste de autori și publicații, liste de sociologi și instituții, alături de imagini ‘empirice’ ale sociologiei românești prin tabelele și graficele conținute, realizându-se și profilul temelor sociologice importante care au făcut obiectul sociologiei în toată perioada studiată.

Din punctul de vedere al structurii, cartea este împărțita în cinci mari parti, fiecare cuprinzând un număr variabil de capitole: I – *Sociologia românească, o vizuire globală – 1900-2010*; II – *Sociologia în perioada capitalismului în dezvoltare: 1900-1947*; III – *Sociologia în perioada comunistă*; IV – *Sociologia în perioada tranzitiei*; V – *Teme majore ale sociologiei*.

În introducere este explicitată metodologia în ceea ce privește împărțirea perioadei ce a fost supusă analizei în ‘secțiuni’ de timp, în felul următor: „**Unitățile de timp**. Toate analizele se referă la **perioade istorice, faze și ani**”. Sunt luate în considerare trei mari *perioade istorice* ale României: „*perioada capitalismului în dezvoltare* (1900-1947) în care s-a cristalizat sociologia romanească, *perioada comunistă* (1948-1989) și *perioada tranzitiei* (1990-2010)”. „În interiorul marilor perioade istorice s-au petrecut schimbări sociale profunde care s-au reflectat în producția publicistică și în profilul tematicii sociologice: în total **14 faze**”, pe care le redăm și noi în continuare: **Faza 1:** 1900-1918 – „România Mică (Moldova și Muntenia) – începutul sociologiei românești; **Faza a 2-a:** 1919-1928 – „România Mare: începe construcția noii Românnii”; **Faza a 3-a:** 1929-1935: „În ciuda crizei economice, dezvoltarea social-economică a României se apropie de un vârf”; **Faza a 4-a:** 1936-1940 – „Vârful dezvoltării social-economice; dar se adună norii noii crize a Europei”; **Faza a 5-a:** 1941-1943 – „România este târâtă în cel de-al doilea război mondial”; **Faza a 6-a:** 1944-1947 – „Sfârșitul războiului și noul program sociologic de relansare a României”; Faza a 7-a: 1948-1958 – „Instaurarea programului comunist și interzicerea politică a sociologiei”; Faza a 8-a: 1959-1965 „Un început ezitant de reformă a sistemului comunist: legalizarea sociologiei”; Faza a 9-a: 1966-1971 – „Pe fondul unor măsuri de reformă și liberalizare a climatului politic, o perioadă de glorie a sociologiei românești”; **Faza a 10-a:** 1972-1977 – „Abandonul reformelor: sociologia intră într-o fază incertă”; Faza a 11-a: 1978-1989 – „Criza și prăbușirea sistemului ceaușist: sociologia este cu brutalitate remarginalizată”; Faza a 12-a: 1990-2000 – „Prima fază a lansării programului tranzitiei: sociologia – entuziasm și îngrijorare”; **Faza a 13-a:** 2001-2014: „A doua fază a programului tranzitiei”; **Faza a 14-a:** 2015 – „Își va căuta sociologia misiunea sa pentru a sprijini ieșirea din criză a societății românești”.

Pe scurt, în doar șase pagini (pp. 28-33), sunt trecute prin fața ochilor cititorului nu numai toate tipurile de situații în care sociologia s-a aflat, ca știință, la un moment sau altul al parcursului său, ci și momentele istorice ale țării noastre, în zbiciumatul său trecut; avem în fața ochilor, dintr-o privire, ca într-o panoramă, tot trecutul României, prin ‘ochii’ sociologiei.

În analiza propusă au fost utilizati următorii **indicatori**:

a. „**Producția publicistică sociologică (P)**: numărul de lucrări publicate, cărți și studii, pe an, pe faze/perioade”.

b. „**Numărul mediu anual de lucrări pe fază/perioadă (M)**. Acest indicator exprimă interesul în comunitatea științifică pentru sociologie în general sau pentru o temă sau alta, într-o unitate de timp”.

c. „**Temele sociologice (T)**: identificarea temelor importante analizate de sociologi, numărul lor pe faze/perioade și variația contextuală a profilului lor”. În analiză s-au folosit titlurile publicațiilor, estimându-se că ele exprimă cu acuratețe conținutul în teme al publicației respective”.

d. „**Proporția producției/temei în totalul producției (%) dintr-o unitate de timp**. De exemplu, proporția publicației dintr-o perioadă/fază/an în totalul publicației în totalul producției publicistice în cei 111 ani cuprinși în analiza noastră. Sau procentul unei teme în totalul producției publicistice a anului/fazei/perioadei respective”.

Cartea are ca obiect analiza volumului **publicării** în domeniul sociologiei, în perioada 1900-2010: „în total, 25 617 **titluri de cărți și studii/articole**: Baza (de date) 1: 4 847 cărți; Baza (de date) 2: 20 770 studii/articole; **instituții** cu profil sociologic: programe de cercetare, secții universitare de sociologie și asistență socială, institute/centre de cercetare, reviste, programe editoriale; **tematica** publicațiilor sociologice”.

Lucrarea prezintă o particularitate și un plus de noutate în rândul publicațiilor de gen și prin aceste baze de date, anexate publicației pe suport CD, și disponibile de asemenea pe Internet, utile atât specialiștilor cât și publicului larg. Este vorba despre câteva baze mai sus amintite: baza de cărți, baza de studii/articole și bazele sectoriale, cum ar fi „lucrările dedicate istoriei sociologiei românești”.

În ceea ce privește cuprinsul fiecărei partii, ar fi utilă o scurtă prezentare: partea I prezintă o imagine de ansamblu asupra întregii cărți și a perioadei studiate. partea a 2-a se apleacă asupra perioadei de început a sociologiei la noi în țară, de la 1900 până la „instaurarea” comunismului, în 1947; partea a treia cuprinde nu mai puțin de șapte capituloare care prezintă în amănunte imaginea sociologiei în perioada comunistă, soarta și frâmântările prin care trece aceasta în acei ani; a IV-a parte

este dedicată tranziției, cu trei capitole mari; partea a cincea conține temele abordate de sociologi în lucrările lor de-a lungul întregii perioade, grupate în zece capitole, fiecare având mai multe subcapitole, dintre care ultimul, capitolul 25, este dedicat trecerii în revistă a posibilelor direcții pe care sociologia le va urma, într-un moment ce pare a fi o nouă răscrucere pentru aceasta disciplină, post-criză economică, post ciclu-electoral: „o nouă șansă a sociologiei românești: 10 direcții”. Un capitol ce dovedește viziune și preocupare pentru viitorul profesiei de sociolog.

Încheiem această prezentare a lucrării *Sociologia românească: 1900-2010. O istorie socială* redând, exemplificator, un citat din introducerea cărții: „*cei mai mulți sociologi ar fi de acord cu ideea că sociologia românească trebuie tratată ca parte a conștiinței de sine a colectivității noastre*”. „*În fața sociologiei suntem surprinși de două tendințe. Pe de o parte, imensa majoritatea a publicațiilor are ca obiect realitatea românească, contextul social în care noi sociologii facem cercetările noastre. Pe de altă parte, o tendință pe care am numi-o de dez-contextualizare... Desigur, sunt analizate fenomene sociale ale societății românești, dar ca și cum ele ar pluti într-un vacuum social... De aici ideea de a face o istorie socială a sociologiei românești*”. Concluzia: „*Dinamica sociologiei românești nu poate fi înțeleasă dacă nu o raportăm la dinamica globală a societății din care face parte*”.

Prin această lucrare majoră ca volum de muncă și de informație, comunitatea profesională a sociologilor din România primește, printr-un mandat transgenerațional, o analiză sociologică a istoriei sociale a sociologiei românești. Lucrarea de față este, pe de o parte, rezultatul contribuției unor cercetători cu experiență în domeniu, care au adus lângă ei tineri cercetători și, pe de altă parte, al activității sistematice din cadrul ICCV „ca principal institut de cercetare a domeniului calității vieții din România, în ultimii 26 de ani”.

*Mariana Buceanu
Mona Simu*

AUTORII NUMĂRULUI 1/2015

Alexandra DELIU

Cercetător științific, drd., ICCV, Academia Română, București.

Elena TUDOR

Cercetător științific, drd., ICCV, Academia Română, București.

Alexandra VÎLCU

Asistent de cercetare, drd., ICCV, Academia Română, București.

Vasilica CIUCĂ

Director General, dr., Institutul Național de Cercetare Științifică în Domeniul Muncii și Protecției Sociale, București.

Cristina LINCARU

Cercetător științific, gr. II, dr., Institutul Național de Cercetare Științifică în Domeniul Muncii și Protecției Sociale, București.

Draga ATANASIU

Cercetător științific, gr. III, dr., Institutul Național de Cercetare Științifică în Domeniul Muncii și Protecției Sociale, București.

Codruța DRĂGOIU

Cercetător științific, gr. II, dr., Institutul Național de Cercetare Științifică în Domeniul Muncii și Protecției Sociale, București.

Ioan MĂRGINEAN

Director adjunct, dr., ICCV, Academia Română, București.

Irina Maria ZAMFIRESCU

Drd., Facultatea de Sociologie și Asistență Socială, București.

Daniel ARPINTE

Cercetător științific, gr. II, dr., ICCV, Academia Română, București.

Alexandra GHEONDEA-ELADI

Cercetător științific, gr. III, dr., ICCV, Academia Română, București.

Mariana BUCEANU

Drd., Școala de Studii Avansate a Academiei Române, Departamentul Științe Economice, Sociale și Juridice.

Mona SIMU

Doctorand, ICCV, Academia Română.

**VOLUME ALE INSTITUTULUI DE CERCETARE
A CALITĂȚII VIEȚII: SELECTIE**

- Dicționar de calitatea vieții**, Ioan Mărginean, Marian Vasile (coord.), București, Editura Academiei Române, 2015.
- Inequality in Romania: Dimensions and Trends**, Iuliana Precupețu, Marius Precupețu, București, Editura Academiei Române, 2014.
- Minimul de trai. Instrument în politice sociale**, Adina Mihăilescu, București, Editura Academiei Române, 2014.
- Profiluri teritoriale ale calității vieții**, Ioan Mărginean (coord.), București, Editura Academiei Române, 2013.
- Sanse de acces la educație în societatea românească actuală**, Gabriela Neagu, Iași, Editura Lumen, 2012.
- Paradigma calității vieții**, Ioan Mărginean, Iuliana Precupețu (coord.), București, Editura Academiei Române, 2011.
- Politici de incluziune socială în perioada de criză economică**, Cătălin Zamfir, Simona Stănescu, Cosmin Briciu (coord.), București, Editura Expert, 2010.
- Stiluri de viață în România postcomunistă**, Marian Vasile, Iași, Editura Lumen, 2010.
- Capital social în România începutului de mileniu**, Bogdan Voicu, Iași, Editura Lumen, 2010.
- Valori sociale ale tranzitiei postcomuniste**, Mălina Voicu, Iași, Editura Lumen, 2010.
- Consumul populației din România**, Mariana Stanciu (coord.), Brașov, Editura Omnia UNI SAST, 2010.
- O istorie subiectivă în sociologia românească din 1944 până în prezent**, Cătălin Zamfir, Iași, Editura Polirom, 2009.
- Introducere în sociologia familiei. Familia românească în societatea contemporană**, Raluca Popescu, Iași, Editura Polirom, 2009.
- Cercetarea politicilor sociale. Aspecte metodologice**, Ana Maria Preoteasa, Iași, Editura Lumen, 2009.
- Calitatea vieții și dezvoltarea durabilă**, Ioan Mărginean, Iuliana Precupețu, București, Editura Expert, 2008.
- Condiții de viață ale familiilor cu copii din România**, Mariana Stanciu (coord.), București, Editura Expert, 2008.
- Enciclopedia dezvoltării sociale**, Cătălin Zamfir, Simona Stănescu (coord.), Iași, Editura Polirom, 2007.
- Strategii de dezvoltare comunitară**, Iuliana Precupețu, Iași, Editura Lumen, 2007.
- Satul românesc pe drumul către Europa**, Mălina Voicu, Bogdan Voicu (coord.), Iași, Editura Polirom, 2006.
- Politici de ocupare în Europa Centrală și de Est**, Sorin Cace, București, Editura Expert, 2006.
- Ce fel de bunăstare își doresc românii**, Mălina Voicu, Iași, Editura Expert Projects, 2006.
- Calitatea vieții în România**, Ioan Mărginean, Ana Bălașa (coord.), ediția a II-a, București, Editura Expert, 2005.
- O analiză critică a tranzitiei**, Cătălin Zamfir, Iași, Editura Polirom, 2004.
- Fundamentări metodologice în etnopsihologie**, Mictat Gărlean, Iași, Editura Lumen, 2004.
- Sărac lipsit, caut altă viață!**, Manuela Sofia Stănculescu și Ionica Berevoiescu (coord.), București, Editura Nemira, 2004.
- Minimul de trai și costurile sociale: concepte operaționale în analiza calității vieții**, Adina Mihăilescu, Iași, Editura A'92, 2004.
- Dicționar de politici sociale**, Luana Pop (coord.), București, Editura Expert, 2002.
- Rromii din România**, Cătălin Zamfir, Marian Preda, București, Editura Expert, 2002.
- Structuri moderne ale consumului european**, Mariana Stanciu, București, Editura Genicod, 2001.
- Intelectualitatea română**, Laureana Urse, București, Editura Expert, 2000.
- Politici sociale în România: 1990–1998**, Cătălin Zamfir (coord.), București, Editura Expert, 1999.
- Evoluție, involuție și tranzitie în agricultura României**, Gheorghe Socol, București, IRLI, 1999.
- Tineretul deceniului unu. Provocările anilor '90**, Ioan Mărginean (coord.), București, Editura Expert, 1996.
- Dimensiuni ale săraciei**, Cătălin Zamfir (coord.), București, Editura Expert, 1995.
- Politici sociale: România în context european**, Elena Zamfir, Cătălin Zamfir (coord.), București, Editura Alternative, 1995.

Pentru comenzi vă puteți adresa la:

EDITURA ACADEMIEI ROMANE, Calea 13 Septembrie nr. 13, sector 5, 050711, București, România, tel.: 4021–318 81 06, 4021–318 81 46, fax 4021–318 24 44; e-mail: edacad@ear.ro; adresa web: www.ear.ro

ORION PRESS IMPEX 2000 S.R.L., Șos. Viilor nr. 101, bl. 1, sc. 4, ap. 98, parter, sector 5, P.O. Box 77–19, sector 3, București, România, tel.: 4021–335 0296, 4021–301 8786, fax 4021–335 0296; e-mail: office@orionpress.ro

S.C. MANPRESS DISTRIBUTION S.R.L., Piața Presei Libere nr. 1, corp B, et. 3, cam. 301–302, București, România; Tel./Fax: 4021–314 63 39; e-mail: abonamente@manpres.ro, office@manpres.ro; adresa web: www.romanianjournals.com

DEREX COM S.R.L., e-mail: derex_com@yahoo.com

